İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANI

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

XVII. GENEL KURUL

2 193 MART NİSAN 1971

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

YIL : 17 CİLT : 17 SAYI : 192 - 193

Kurucusu : Orhan YAVUZ
Sahibi : İnşaat Mühendisleri Odası
Adına : Sedat ÖZKOL
Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni :
Bilgin BÜBEROĞLU

Yönetim Yeri :
Selânik Cad. No. 19/1 Yenişehir - Ankara
Tel : 12 13 69 - 17 85 99

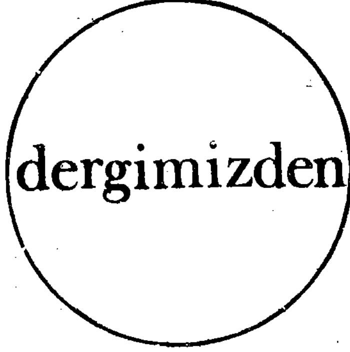
Dizilip Basıldığı Yer :
DOĞUŞ Ltd. Şti. Matbaası - Ankara

Abone Tarifesi :
Fiyatı : 5,00 lira, Yıllığı : 60,— lira olup, dış memleketler için 10,— ve 120,— liradır. Yıllık abone tutarına özel sayı bedelleri de dahildir. Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi İnşaat Mühendisleri Odası üyelerine bedelsiz gönderilir.

Telif Hakları Tarifesi :
Derginin beher standart sayfası, telif yazılar için 30 lira, tercüme yazılar için 20 lira; orijinal şekil ve resimler için 10 - 30 liradır. Orijinal karikatürlere 50,— liraya kadar telif hakkı ödenir. ★ Yayın Komitesi gönderilen yazılar üzerinde gerekli düzeltmeyi yapmağa selâhiyetlidir. ★ Basılan tercüme yazılardan dolayı her türlü sorumluluk çevirene aittir. ★ Yayınlanan yazılardaki fikir ve teknik yazarlarına ait olup İnşaat Mühendisleri Odası'nı ve dergiyi ilzam etmez. ★ Dergideki yazılar kaynak gösterilmek şartiyle (müsaade alınarak) başka bir yayın aracında yayınlanabilir. İlânlardan sorumluluk kabul olunmaz. ★ Dergiye gönderilen çeviri ve fotoğrafların kaynaklarının gösterilmesi gerekir.

İLÂN TARİFESİ :
Ön kapak içi . . . . 1.250 TL.
Arka kapak . . . . 2.000 TL.
Arka kapak içi . . . . 1.000 TL.
İç sahifeler 1. sf. . . . . 900 TL.

İÇİNDEKİLER

XVII. dönemin başlangıcında dergimizi çıkarmakta biraz geç kaldık. Zaman kaybının sürmemesi için de bu defalık iki sayımızı birleştirdik.

Dergimizin geçen yıl ulaştığı çizgiyi sürdürmek, hattâ daha da geliştirmek amacımız. Şüphesiz ki bunun için, siz sayın okuyucularımızın katkısı gerekmektedir.

Genel Kurul çalışmalarına, dergimizin büyük bir kısmını ayırdık. Teknik Eğitim ve Yurt Dışına Teknik Eleman Göçü, genel kurulda dikkatle izlenmiş olup, sizin de ilgi göstereceğinizi umuyoruz.

Ortak Pazar'a geçiş dönemine girişimiz açısından sayın Özkol'un yazısı ayrı bir önem taşıyor. Gene sayın Erkin'in madenciliğimiz; sayın Üser'in petrollerimiz ve sayın Doluca'nın enerji üretimimiz konularındaki yazıları, ülkemizin hayati sorunlarına değinmekte. Bir de Kanada'da açılan bir asma köprüyü koyduk düşünceler bölümüne.

Yeni dönemde T.M.H. bütün okuyucularına yurt yararına çalışmalarında başarılar diler.

BAŞYAZI

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI XVII. GENEL KURULU DEVRİMCİ İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN KESİN ZAFERİYLE SONUÇLANDI

İnşaat Mühendisleri Odası XVII. Genel Kurulu, bir avuç işbirlikçinin tüm tahriklerine, bölücü çabalarına, tezvirat ve yalanlarına, bir takım kişilerin de bilinçsizce bu oyunlara alet olmalarına rağmen, sorumluluklarının bilincinde bir vekar ve ciddiyet içinde, çalışmalarını Siyasal Bilgiler Fakültesi Büyük Anfisinde tamamladı.

Yurdun her yanından Odamızdaki devrimci atılımı desteklemek, bu atılımın bir parçası olmak, tutucu güçlerin tüm oyunlarını boşa çıkartmak için XVII. Genel Kurula katılan yüzlerce inşaat mühendisi geçen yılın devrimci yöneticilerini yeniden yönetimle görevlendirdi. İnşaat Mühendisliği ve İnşaat Mühendisleri açısından ülkemiz sorunlarının cesaretle tartışıldığı ve ortaya konulduğu XVII. Genel Kurul, İnşaat Mühendislerinin giderek hızlanan bir bilinçlenmeyle, halkımızın ezilen ve sömürülen sınıf ve tabakaları yanında yeraldıklarını, tüm baskılara, tüm anti-demokratik ve faşist uygulamalara karşı en etkin şekilde direnmeye kararlı olduklarını da açıkça belgeleyen bir Kurul olarak tarihe geçti.

Ancak XVII. Genel Kurul bundan başka bir de, bir avuç tahrikçinin ve bozguncunun, İnşaat Mühendislerini ilk defa olarak fiilî bir bölünmenin içine sürüklemeye çalıştıkları ve maalesef bir ölçüde de başarılı gibi göründükleri bir Genel Kurul olarak da tarihe geçti. İlk defa olarak, Genel Kurul üyelerinden küçümsenmemesi gereken sayıda bir gurup, tek meşrû mücadele alanını terkettiler. "Aramızda ayrılık yoktur, aramızda işbirlikçi yoktur, biz hepimiz kaynaşmış bir kitleyiz, Oda Yönetim Kurulu bölücülük yapıyor" edebiyatı yapanların gerçek niyet-

leri belgelendi. Bunlar tarih önünde inşaat mühendislerini ilk defa olarak fiilen ayırmış olmakla mahkûm edildiler. Alınlarındaki bu kara damga ve omuzlarına yüklenen bu ağır sorumluluk onları ezecektir. Arkadaşlık, amir - memur v.b. gibi ilişkileri istismar ederek ve türlü yalanlarla İnşaat Mühendislerinden kopardıkları, bugün bilinçsiz olan meslekdaşlarımız, hayatın öğretmenliğinde gerçekleri gördükçe, bu bir avuç düzenbazı tecrit edecektir.

XVII. GENEL KURULDAKİ MÜCADELE DEVRİMLE KARŞI DEVRİM, DEMOKRASİ İLE FAŞİZM ARASINDAKİ MÜCADELENİN İNŞAAT MÜHENDİSLERİNE YANSIMASINDAN İBARETTİR.

Daha bir yıl öncesine kadar Mimarlar Odası dışındaki Meslek Odaları hiç kimsenin dikkatini çekmeyen pasif ve etkisiz kuruluşlar olarak varlıklarını sadece imtiyazlı kişilerin devam ettiği kulüpler şeklinde sürdürürlerken, devrimci inşaat mühendislerinin bir yıllık mücadelesi işbirlikçi siyasî iktidarı bütün gücüyle saldırıya geçirmiş bulunuyor. Bunun nedenleri açıktır. Şöyleki :

1) Bir yıllık çalışmamızla işbirlikçi iktidarın inşaat kesimindeki yolsuzlukları açığa çıkartılmış, belgelenmiş ve kamu oyunda duyurulmuştur. Böylece işbirlikçi iktidarla çıkar birliği içinde olanların çıkarlarına ve imtiyazlarına önemli darbeler indirilmiştir.

2) Yine bir yıllık çalışmayla işbirlikçi iktidarın özel yüksek okul patronlarının yanında olduğu, eğitim sömürüsünü desteklediği, binlerce gencin sömürülmesine yol açtığı, göz yumduğu hattâ teşvik ettiği açıkça ortaya konulmuş, işbirlikçi iktidar özel - yüksek okul patronu kaynaşması herkesin gözü önüne somut olarak serilmiştir.

3) Millî proje bürolarımızı yoketmeyi amaçlayan yabancı sermaye kontrolundaki TÜMAŞ, TÜSTAŞ gibi tekelci Müşavirlik - Mühendislik Firmalarına karşı yürütülen kesin mücadele aynı çıkar çevrelerini tedirgin etmiş; huzursuz kılmıştır. Kamu oyunda açıklanan yolsuzluk belgeleri işbirlikçileri paniğe dahi düşürmüştür.

4) Personel Kanunu ile demokratik ve ekonomik hakları kısıtlanan teknik elemanların ve İnşaat Mühendislerinin siyasî iktidar tarafından yurt dışına ya da özel sektörün işbirlikçi kanadına itilmelerine karşı yurt çapında oluşturulan eylemlerle karşı çıkılmış, binlerce teknik eleman eylem süreci içerisinde iktidarın yapısını açıkça görebilmek olanaklarına kavuşmuştur. Böylece Türkiye Teknik Elemanları, İnşaat Mühendisleri Odasının öncülüğünde kaynaşmış, ordulaşmışlardır.

5) Lüks konut yapımı, arsa spekülasyonu, Boğaz Köprüsü, Montaj Sanayii, Ortak Pazar konularında dış sömürü güçleriyle ülkemizdeki egemen sınıflar arasındaki bütünleşme ortaya konulmuş, kamu oyu ve inşaat mühendisleri bilimsel belgelerle aydınlatılmıştır.

6) Ülkemizde Uluslararası Finans kapitale bağımlı yerli finans kapitalin sömürdüğü tüm sınıf ve tabakaların devrimci mücadeleleri sonuna kadar desteklenmiş, İnşaat Mühendisleri Odası faşizme ve antidemokratik baskılara karşı en etkin şekilde mücadele eden kuruluşlar arasındaki yerini şerefle almıştır.

7) Teknik elemanları kesinlikle karşısına aldığı Personel Kanunu ve İntibaklar Kararnamesiyle belgelenmiş olan Oda üyesi sabık Başbakan Süleyman Demirel kesin ihraç talebiyle haysiyet divanına sevkedilmiştir.

8) Bir yıllık çalışmayla Odamız tüm meslek kuruluşları arasında en güçlü, en aktif, en dinamik baskı grubu haline getirilmiş, Odamızın özellikle ülke sorunları konusundaki görüşleri kamu oyunda olumlu yansımalar yaratmıştır.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI HALKIMIZIN VE TÜRKİYE TEKNİK ORDUSUNUN DEVRİMCİ MÜCADELESİNİN KAÇINILMAZ BİR PARÇASIDIR. ODAMIZI İKTİDARIN ŞAMAR OĞLANI HALİNE GETİRMEĞE ÇALIŞAN "KRALDAN ÇOK KRALCI" BÜROKRATLARIN OYUNLARINI HER ZAMAN BOŞA ÇIKARACAĞIZ.

İnşaat Mühendisleri Odası böylece devrimci bir kuruluş ve devrimci bir baskı grubu olarak Türkiye Teknik Elemanlarının öncüsü ve

önderi olarak ortaya çıkınca karşı devrimciler ve tutucular bir tezvirat, dedikodu ve yalan kampanyası açmışlar, Oda yöneticilerini maddi ve manevi baskılarla yıpratmağa çalışmışlardır. Bütün bu çabalar hiçbir sonuç vermeyip, yurdun her yanındaki binlerce inşaat mühendisi oda yöneticilerinin yanında yer alınca, bu defa işbirlikçi siyasî iktidar, hattâ Devletin olanaklarıyla XVII. Genel Kurula adam toplamağa başlamıştır, Böylece :

1 — İşbirlikçilerin güvenilir gördükleri adamlara Ankara'da görev sağlanarak, Kongre süresinde Ankara'da bulunmaları gerçekleştirilmiştir.

2 — Resmî vasıtalarla yurdun her yanından Ankara'ya "güvenilir adam" taşınmıştır.

3 — Kimliği meçhul "hayır sahipleri" tarafından "güvenilen adamlara" tren, otobüs, hattâ uçak bileti gönderilmiştir.

4 — Kesin ihraç talebiyle Haysiyet Divanına sevkedilen Oda üyesi sabık Başbakan Süleyman Demirel'in kardeşi, Özel Yüksek Okul sahibi Hacı Ali Demirel'in Oteli "güvenilir adamlara" tahsis edilmiştir.

5 — Kongre için hazırlık çalışmaları resmi bir devlet müessesesi olan Yapı İşleri I. Bölge Müdürlüğünde yapılmıştır.

6 — "Güvenilir Adamlar"a, XVII, Genel Kurulda devrimcilerin yenilgiye uğratılması halinde Teknik Elemanların "yan ödemelerinin" derhal gerçekleştirileceği yalanını yayma görevi verilmiştir.

7 — Ayrılıkçılığın elebaşları XVII. Genel Kurul'dan aldıkları üyelerle bir devlet müessesesi olan DSİ Genel Müdürlüğü salonlarında Cemiyetler Kanununa rağmen, ayrı bir toplantı düzenlemişlerdir. Burada Odamızın manevi şahsiyetine karşı yürütülecek olan çabaların tohumları atılmış ve İnşaat Mühendisleri böylece fiilî bir ayrılık içine itilmek istenmiştir.

İŞBİRLİKÇİ İKTİDARIN VE HEMPALARININ TÜM ÇABALARINA RAĞMEN BAŞARI YİNE DEVRİMCİLERİN OLMUŞ, ÇIKAR ÇEVRELERİNİN TEMSİLCİLERİ KAMU OYUNDA VE İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ARASINDA TEŞHİR VE TECRİT EDİLMİŞTİR.

XVII. Genel Kurul çalışmalarını sabote etmeye cüret edenler, bugün kamu oyunda yalancı ve tertipçi olarak belgelenmiş bulunuyorlar. İnşaat Mühendisleri Odasının XVII. Genel Kuruluna gölge düşürmeğe çalışan ve topluluğumuzu bölmeye yeltenen elebaşılar hakkında gereken işlem derhal yürürlüğe konulacak, yalan, dedikodu ve tezviratla meslek haysiyet ve dayanışmasını ayaklar altına alanlar "ihraç edilmek" üzere Haysiyet Divanına sevkedileceklerdir. Bu elebaşılara, bu tezvirat ve dedikodu ustalarına kapılanlar da tutumlarını düzeltmedikleri takdirde Oda yayın organlarıyla teşhir edileceklerdir.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI DEVRİMCİ BİR ÖRGÜTTÜR, DEVRİMCİ BİR ÖRGÜT KALACAKTIR.

Bir yıllık bir süre içinde TÜMAŞ, BİMAŞ gibi yabancı sermaye egemenliğindeki kuruluşlara karşı mücadele ettik ve edeceğiz. Üyelerimizin haklarını ayaklar altına almağa çalışan bütün kuruluşlara karşı mücadele ediyoruz ve edeceğiz. Meslek haysiyetini bir kenara bırakarak teknik elemanlara ihanet edenlere karşı mücadele ediyoruz ve edeceğiz. Eğitimdeki sömürünün somut örnekleri olan özel yüksek okullara karşı mücadele ediyoruz ve edeceğiz. Ülkemizin bağımlılığını pekiştiren tüm anlaşmalara, tüm kararlara, tüm anti-demokratik ve faşist baskılara karşı mücadele ediyoruz ve edeceğiz. Bulundukları mevki ne olursa olsun, meslek haysiyetimizi kasıtlı ve bilinçli bir şekilde zedelemeye çalışanların ellerini kıracak, gerçekleri işbirlikçilerin yüzüne şamar gibi vuracağız.

TÜM İLERİCİ, TÜM DEVRİMCİ GÜÇLERE OMUZ VERECEK, EZİLEN HALKIMIZIN YANINDA YER ALACAĞIZ. BİLGİMİZİ, TECRÜBEMİZİ VE YETENEKLERİMİZİ TÜM ZENGİNLİKLERİ, TÜM ETKİNLİKLERİ İLE KULLANABİLECEĞİMİZ BAĞIMSIZ VE ÖZGÜR TÜRKİYEYİ GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN MÜCADELE EDECEĞİZ.

YAŞASIN İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN DEVRİMCİ MÜCADELESİ!.

olaylar tmh olaylar tmh

TÜRKİYE

12 MART MUHTIRASI

Ülkemiz son günlerde önemli siyasî gelişmelere sahne olmuştur. Genel Kurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarınca Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanlıklarına verilip kamu oyuna da yayınlanan bir muhtıra, hükümet ve parlâmentoyu, içine düştüğümüz bunalımların sorumluları olarak ilân etmiştir. Muhtırayı Anayasa ve hukuk devleti anlayışıyla bağdaştıramıyan Demirel hükümeti de bunun üzerine istifa etmiştir. Bu arada bazıları istifanın demokratikliğini ya da müdahalenin Yunan cuntasına paralelliğini tartışırken, meselenin özü, yani muhtırayı doğuran aksaklıklar geri plâna itilmeye çalışılmıştır.

Olayların baş sorumlularının gelişmelere sahip çıkıp, hareketi kendi kendisine bile ters düşürme gayretlerine karşı, tüm devrimcilerin görevi, hareketin bir adım daha ileriye gidebilmesi için, hatta gerilememesi için yardım etmek, omuz vermektir. Bu noktadan hareket eden ve vazgeçilmez Anayasal baskı grubu görevini unutmıyan Odamız, konuya ilişkin görüşlerini derhal açıklamış, gerçek ilerici, devrimci ve Atatürkçü bir idare kurulmasını istemiştir. Aşırı uç edebiyatı yapanların maskelerinin düştüğü bu günde Odamız, yakın tarihimizde çok görüldüğü üzere, tekrar aynı talihsiz noktaya gelinmemesi için halka dayanılması gereğine işaret etmiş ve bir teknik eleman kuruluşu olarak böyle bir girişimin en büyük destekçisi olacağımızı açıklamıştır.

Odamızın diğer devrimci kuruluşlarla birlikte kamu oyuna duyurduğu ve Kuvvet Komutanlarına ilettiği görüşlerin ve Komutanların Odamıza gönderdikleri cevapların metinleri aşağıdadır.

KAMU OYUNA BİLDİRİ

13 Mart 1971

Komutanların muhtırası ve Demirel Hükümetinin istifası konusundaki görüşümüz :

Emperyalizmin egemenliğindeki işbirlikçi iktidarlar tarafından çeyrek yüzyıldır uygulanan gerici parlamentoculukla yoksul ve geri bırakılmış olan ülkemiz kesin bir sosyal ve ekonomik bunalımın içine itilerek ancak olağanüstü girişimlerde kurtarılabilecek bir duruma sokulmuştur. Bu bunalımın doğal sonucu olarak işçiler, köylüler ve emeği ile çalışan bütün halkımız gün geçtikçe yoksullaşmış, işsizlik ve pahalılık yoksul halkın sırtında dayanılmaz bir yük haline getirilmiştir. Toplumu ve ülkemizi bu hale getirenler her uyarılışlarında, bu uyarmayı yapanlar üzerindeki baskı ve zulümlerini artırmışlar, işçileri, köylüleri ve gençlerimizi kurşunlamışlar, devrimci öğertmenleri boyunlarına yular takarak yerlerde sürüklemişlerdir. Gittikçe yoğunlaşan ekonomik bunalımı gizleyebilmek için halkımızın dini duyguları hayasızca istismar edilmiş, düzenlenen güdümlü saldırılara "halkın geleyanı" sürü verilmek istenmiştir. Bütün bu olumsuz gelişimlerin baş sorumluları ve suçluları parlamentoda mebus pazarları kurarak tutumlarını, inatla sürdürmüşler, onyıldır işlemez hale getirdikleri Anayasayı kendi çıkarları ve maaşları için değiştirme pervasızlığına yönelmişlerdir. Böylece yakın tarihin en geri Ulusları büyük bir hızla gelişirken Türkiyemiz geri kalmışlığın batakliğına gömülmüştür.

Biz, bu bildiriye imza koyan devrimci örgütler çeyrek yüzyıllık bir yıkıntının yarı canlı unsurlarıyla ülkemizin sorunlarına çözüm getirileceğine inanmıyoruz. Ülkemizin kurtuluşu emperyalizmle herhangi bir bağlantısı olmayan Atatürkçü tam bağımsız bir dış politikanın gerçekleştirilmesi, emekçi halkımızın ağırlığı ve etkinliği altında temel reformların yapılması ve insanın insana kul olmadığı yeni bir toplumsal düzenin kurulmasıyla mümkündür.

İlerde yeniden emperyalizmin kucağına düşmemek için, atılacak her devrimci adımda başlıca dayanağımızın emekçi halkımız olduğu hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır. Onun bilinçlenmesi ve örgütlenmesi yolundaki bütün anti-demokratik engeller kaldırılmalı, devrimci gençlik, devrimci meslek örgütlerinin ve devrimci sendikaların varlığı birer güvence olarak kabul edilmelidir. Bu yoldaki bütün devrimci girişimler, halkımızın temel isteklerinin gerçekleştirilmesi için şimdiye kadar verdiğimiz mücadelenin doğal bir uzantısı olarak desteklenecek, korunacak ve sürdürülecektir.

(T. Ö. S. Türkiye Öğretmenler Sendikası)
Devrimci Avukatlar Derneği
Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı
(TEKSEN Teknik Personel Sendikası)
(Ü. N. A. S. Üniversite Asistanları Sendikası)
Mimarlar Odası
Türk Hukuk Kurumu
Elektrik Mühendisleri Odası
İnşaat Mühendisleri Odası
O.D.T.Ü. Mezunları Cemiyeti
Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu
Maden Mühendisleri Odası
Orman Mühendisleri Odası
Türkiye Orman Yüksek Mühendisleri Sendikası

Bilmukabele teşekkür eder, saygılar sunarım.

FARUK GÜRLER

sayın sedat ozkol profesor doktor ınsaat
muhendısleri odası salanık cad 19.1 yenısehır ankara .

ankara fono tel 3617 22 18 3 18

mektubunuzdakı hıssıyetınıze tesekkur eder ıyı
dıleklerımızı ıletırım.
oramıral celal eyıcıoglu denız kuvvetlerı komutanı

Muhsin Batur
ORGENERAL
Hava Kuvvetleri Komutanı

Ankara 16.3.1971

Yd.Prof.Dr.Sedat ÖZKOL
Selânik cad. NO:19/1
Yenişehir-ANKARA,

Vatan ve Millet selâmeti için girişilen çabadaki beraberliğinize ve alakanıza teşekkür ederim.

MUHSİN BATUR
Orgeneral
Hava Kuvvetleri Komutanı

T.M.M.O.B. YE BAĞLI ODALARIN GENEL KURULLARI YAPILDI

Şubat ayı içinde T.M.M.O.B. ye bağlı Odaların Genel Kurul toplantıları yapıldı. Geniş ilgi ile izlenen bu Genel Kurul toplantıları Mimar, Mühendislerimizin gittikçe artan aktivitelerinin bir belgesi oldu. Bu aktivite, Genel Kurul sonuçlarına da yansıdı. Yapılan seçimler sonucunda Elektrik, Harita ve Kadastro, İnşaat, Maden, Mimar ve Orman Mühendisleri Odaları Yönetim Kurullarına ilerici - devrimci sloganları savunan gruplar seçildiler. Bu Odaların toplam üye sayısı mevcudun % 60'ını teşkil etmektedir.

Aşağıda yeni yönetime seçilenlerin listesi verilmiştir.

ORMAN MÜH. ODASI

Başkan : Vedat Yönelli
Başkan V. : Mustafa Pınarcık
Yazman Üye : Turgut Tekin
Sayman Üye : Lütfi Sarıgöl
Üye : İyigün Pulat
Üye : İsmail Ünlüdağ
Üye : İhsan Gümüşkaya

HARİTA ve KADASTRO MÜH. ODASI

Başkan : Arif Delikanlı
Başkan Yrd. : Mehmet Turcan
Yazman Üye : Hüseyin Erkan
Sayman Üye : Enver Öztürk
Üye : Tevfik Ayan
Üye : Asım Ediz
Üye : Muin M. Dinçer

MADEN MÜH. ODASI

Başkan : Tuğrul Erkin
2. Başkan : Kadri Yersel
Yazman Üye : Ragıp Güngören
Sayman Üye : Çelik Tekin
Üye : Tahsin Yalabık
Üye : Murat Turan
Üye : Yılpar Kaynak

METEOROLOJİ MÜH. ODASI

Başkan : Hüseyin Avni Sağesen
Başkan V. : Nuray Ülkümen
Yazman Üye : Saffet Avanoğlu
Sayman Üye : Kenan Evginer
Üye : Sabahattin Yalkın

KİMYA MÜH. ODASI

Başkan : Hicri Yalçınsoy
Başkan V. : A. Rıza Faydalıgil
Yazman Üye : Sabahattin Dolgun
Sayman Üye : Okan Tarhan
Üye : Yadigâr Akyüz
Üye : Sadık Ertok
Üye : Sungutay Şerafettinoğlu

ZİRAAT MÜH. ODASI

Başkan : Cemil Kaleli
Başkan V. : İsmet Leblebicioğlu
Yazman Üye : Recep Meriç
Sayman Üye : Saim Doğanay
Üye : Asst. Prof. Dr. Duran Taraklı
Üye : Doç. Dr. Baha G. Tunalıgil
Üye : Doç. Dr. Doğan Atay

GEMİ MÜH. ODASI

Başkan : Teoman Özalp
Başkan V. : Ali Dursun Kançeker
Yazman Üye : Tarık Batur
Sayman Üye : Yücel Odabaşı
Üye : Kemal Kafalı
Üye : Rıza Heleteli
Üye : İbrahim Sarıcoğlu

GEMİ MAKİNELERİ İŞLETME MÜH. ODASI

Başkan : Turan Rodoslu
2. Başkan : Cahit Saydun
Yazman Üye : Servet Yuca
Sayman Üye : Fehmi Güçer
Üye : Namık Kurdoğlu
Üye : Mehmet Tunalı
Üye : İhsan Somakçı

ELEKTRİK MÜH. ODASI

Başkan : Lâtif Karadağ
Başkan V. : Metin Oruç Beştepe
Yazman Üye : Aybars Ungan
Sayman Üye : Yalçın Saraçoğlu
Üye : Ayhan Süsler
Üye : Cemil Sait Erdemli
Üye : İbrahim Meral

MİMARLAR ODASI

Başkan : Yılmaz İnkaya
Başkan V. : Afife Batur
Yazman Üye : Yavuz Önen
Sayman Üye : Hülagu Bulguç
Üye : Şaban Ormanlar
Üye : Demirtaş Ceyhun
Üye : Metin Aydoğan

HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI BASIN BİLDİRİSİ

17 inci Genel Kurul çalışmaları sonunda göreve getirilmiş bulunan, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası yeni Yönetim Kurulu yaptığı ilk toplantı sonunda yurt sorunlarına ilişkin bazı görüşlerini açıklamıştır.

1 — PERSONEL KANUNU :

Çeşitli kesimlerdeki devlet memurlarının şiddetli tepkileri, Personel Kanununun yapısında ve uygulanışında büyük bozuklukların bulunduğunu kesin olarak ortaya çıkarmıştır. Kanunun ihtiyaçları karşılayacak bir yapıya kavuşturulması yerine yalnızca parlâmenterlerin aldıkları parayı daha da artırabilmek için Anayasa değişikliğine kadar gidilmesi, sorunlara nasıl bakıldığının somut örneğidir.

2 — TOPLUM YARARLARIYLA ÇELİŞEN KADASTRO :

Bugünkü yürütülüş biçimi ile kadastro ve tapulama hizmetleri toplumun yararlarıyla giderek artan bir çelişme içerisindedir.

Uygulamanın tersliğini gösteren somut örneklerin başında Devlete ait arazilerin yağma edilmesine açık bir Tapulama Kanunu vardır. Bu kanun işletmeye açık Devlet toprakları ile Orman ve meraların açılmasından, göllerin kurutulmasından ortaya çıkan Devlet topraklarının iki "bilirkişi" sözüyle toprak ağalarının eline geçmesini şekilen hukukileştirmekte ve feodal kalıntıları güçlendirmektedir.

3 — KENT TOPRAKLARININ KAMULAŞTIRILMASI :

30 yıllık bir süre içinde, örneğin Ankara'da arsa fiatları bire bin arttığı ve şehirleşme hızlandıkça bu farkın kısa sürede daha da artacağı kesin olarak saptanmışken, Türkiye'de henüz kent topraklarının kamulaştırılması üzerinde bu konulara yakın Mühendis ve Mimar Odaları ile Devletin icra örgütleri arasında bir dialog kurulmamış olması, var olan sorunları büsbütün arttıracaktır.

4 — ŞİDDET KANUNLARI :

Bilime ve Tekniğe dayanarak üretimi geliştirmek ve özlenen bir düzeye kavuşturmak suretiyle toplumun durmadan artan ihtiyaçlarına karşılık aranması gerekirken, ekonomik ve sosyal alanlardaki zorlukların doğurduğu toplumsal bunalımları ufukta beliren T.R.T. Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ve Üniversite Polisi Kanunu gibi bir takım şiddet kanunları ile baskı altında tutabileceğini sanan yöneticiler, toplumun ihtiyaçları ile uygulama arasındaki keskin zıtlaşmayı arttırmaktadırlar.

ORMAN MÜHENDİSLERİ BİLDİRİ YAYINLADI

Orman Mühendisleri Odası 17. Genel Kurul çalışmaları sona ermiş yayınlanan bir bildiri ile karar tasarısı açıklanmıştır.

Karar tasarısında, "10 milyon orman köylüsünün hâkim çevrelerin çıkarlarına uygun olarak işleyen devlet mekanizması ile her biri milyoner olan kereste ve odun tüccarlarının açık sömürüsü haline hedef yapıldığı, köylülerin ucuza istihsal ettikleri orman emvalinin tüccara ihale yolu ile devredilerek kereste haline getirilmesi suretiyle tüketiciye fahiş fiyatlarla ulaştırıldığı" ileri sürülmekte ve şöyle denilmektedir :

"Bu sömürü çarkının birer çarkı haline getirilen Türkiye ormancıları, bir yandan ormanların azgın kaçakçı şebekelerine ve kundakçılara karşı korumak, bir yandan maddî sıkıntılara göğüs gererek ve diğer yandan da siyasî baskılara rağmen görev yapmak zorunda kalmaktadırlar.

Bundan böyle orman mühendisleri, mesleğin bütün kademelerinde bulunan tüm ormancılarla dayanışma halinde her türlü baskıya karşı koymaya azimli ve kararlıdır."

Karar tasarısında ayrıca, ormanların, orman köylüsünün ve orman emvalinin korunması için alınan kararlar da özetle şöyle sıralanmaktadır :

"Orman ve toprak reformunun gerçekleştirilmesi için çaba gösterilmelidir.

Orman emvali milyonerlerin tröstünden kurtarılmalıdır.

Orman köylüsüne uygun faizle normal kredi sağlanmalıdır.

Şatafatsız reklâmsız ve ikramiyesiz bir orman bankası kurulmalıdır.

Orman işçileri sigorta ettirilmelidir.

Ormancılar çeşitli siyasî baskılardan uzak tutulmalıdır."

MADEN MÜHENDİSLERİ "BORAKS KANUNU HASIR ALTI EDİLİYOR"

Maden Mühendisleri Odasında yapılan basın toplantısında, "boraks konusunda hazırlanan iki kanun tasarısının uyutulmak istendiği" açıklanmış, "Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarı Başbakanlıkta hiç bir gerekçe gösterilmeden bekletilmektedir. Duyduğumuza göre bazı güçler, madenlerin millileştirilmesini öngören bu tasarıyı hasıraltı etmek için çaba sarfetmektedirler" denilmiştir.

PARLAMENTERLERİN MAAŞI İÇİN ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ İSTENİYOR

Anayasa Mahkemesinin milletvekili maaşlariyle ilgili olarak verdiği son karardan sonra Millet Meclisinde parlâmenterler arasında zamlı maaşların bir sonraki yasama döneminde uygulanabileceği yolundaki Anayasanın 82 nci maddesinin son fıkrasının değiştirilmesi için bir eğilim belirmiştir. Bu nedenle T.B.M.M. de bir kanun teklifi hazırlanması için parlâmenterlerden imza toplanmaktadır. Bilindiği gibi Anayasa değişikliği hakkındaki kanun tekliflerinin T.B.M.M. üye tam sayısının üçte birinin imzasiyle verilmesi gerekmektedir.

PTT TEKNİSYENLERİ DİRENİŞE GEÇTİ

Personel Kanununun getirdiği huzursuzluklar bir türlü önlenememektedir.

3.000 PTT teknisyeninin giriştiği direniş yüzünden telefon ve teleks irtibatı geniş çapta etkilenmiştir.

Teknisyenlerin, 'İşleri yavaşlatmak" şeklindeki direnişi "gittikçe ağırlaşmış", bütün yurtta haberleşme imkânlarının önemli aksaklıkları görülmüştür.

PTT teknisyenleri normal olarak işlerinin başına gelmişler ancak, işletme ve bakımıyle sorumlu olduğu haberleşme cihazlarıyle ilgilenmeyerek, boş, işe bakmadan oturmuşlardır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Nahit Menteşe teknik personele yapılacak yan ödemeleri düzenleyen kanun tasarısının başbakanlığa sevk edildiğini bildirmiştir.

Millet Meclisi'nde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında bir soruyu cevaplandıran Menteşe, özetle şunları söylemiştir:

"Meclis'te uzun müzakerelerden **sonra çıkan Personel Kanununun teknik personeli mağdur ettiği doğrudur Ancak, direnişleri tasvip etmeye imkân yoktur. Haksızlıkıar olabilir, ama bunlar hukuk kuralları içinde çözümlenebilir.**

Teknik personele yapılacak yan ödemelerle ilgili kanun tasarısı başbakanlığa sevk edilmiştir. Yakında Bakanlar Kurulu'nda görüşülerek Millet Meclisi'ne sunulacaktır."

YEDİ BİN ÖĞRETMEN YURT DIŞINA GİTTİ

Tös Danışma Kurulunun yayınladığı bildiride 7000 öğretmenin işçi olarak yurt dışına gittiği açıklanmış, Türkiyenin içinde bulunduğu durum "vahim" olarak nitelendirilmiştir.

Bildiride Atatürk'ün gösterdiği yolda öğretmenlerin ilerliyeceği belirtilmekte ve "üstümüze dinamit değil, ölüm yağdırsalar bu yoldan dönmiyeceğiz" denilmekte, Atatürk'ün öğretmeni Şemsi Efendi'nin de "kıyılmış bir öğretmen" olduğu hatırlatılmaktadır.

KARAYOLU YAPIMI ÖZEL SEKTÖRE BIRAKILIYOR

Bayındırlık Bakanının "Paralı Yollar" yapmak için çalışmalar yapıldığını açıklaması üzerine İnşaat Mühendisleri Odasında düzenlenen basın toplantısında konuşan Prof. Dr. Sedat Özkol sistemin Amerika'dan örnek alındığını ifadeyle "Devlet eliyle işbirlikçi sermayeci yetiştirilmesinin yeni bir örneği daha verilmekte, özel sektöre yeni ve tatlı kâr alanları açılmak istenmektedir" demiştir.

Özkol ayrıca, Karayolları bünyesinde, üst kademe yöneticilerinin "BAYKAR" adında bir holding kurduğunu, bu şirkette toplanan teknik elemanın küçük tasarruflarının, tasarruf sahiplerine bir parmak bal çaldıktan sonra, holding yöneticilerinin, sermaye birikiminin sağladığı kârlara doğrudan el koyacağını belirterek "İlerde özel sermaye kontrolüne girecek karayolları bu nitelikte holdingler aracıyla inşa edilebilecek ve işletmeye sokulabilecektir" demiştir.

MİLLÎ GÜVENLİK BAKIMINDAN PETROL ŞİRKETLERİ MİLLÎLEŞMELİ

CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit, Petrol - İş Sendikasının üç yabancı şirkette başlattığı grevin hükümet tarafından bir ay süreyle ertelenmesi konusuna ilişkin bir demeç vermiş, yabancı petrol şirketlerinin millîleştirilmesini istemiştir.

Grev ve lokavt yasası hazırlanırken petrol iş kolunun grev yapılmaması gereken iş kolu olarak düşünülmediğini belirten Ecevit, buna rağmen hükümetin Petrol - İş grevini "millî güvenliği bozucu" bularak ertelemesinin 2 yönü bulunduğunu bildirmiştir. Ecevit bu 2 yönden birinin hukukî, diğerinin ise siyasî olduğunu belirterek şunları demiştir:

"Ortada hiç bir olağanüstü durum yokken, üç yabancı petrol şirketinde grev yapılması, hükümetçe millî güvenliğe aykırı bulunduğuna ve Danıştay da bu görüşe katıldığına göre, millî güvenliğimiz bir ölçüde, üç yabancı şirketin eline teslim edilmiş demektir. Millî güvenlik bakımından asıl sakıncalı olan budur.

Öyleyse duruma bir siyasal çözüm getirmek gerekir. Bu çözüm de yabancı petrol şirketlerinin süratle millîleştirilmesi olmalıdır."

EGE'DE DEPREM

Ege bölgesi dipten gelen depremle sarsılmış, Eski Gedizde bazı evlerin duvarları çatlamıştır.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Balıkesir, Bursa, Bolu, Uşak, Eskişehir, Akhisar, Isparta, Gediz ve Emette depremin kaydedildiğini bildirmiştir. Sarsıntı özellikle Gediz bölgesinde uzun sürmüş, 15 saniye sallanan Eski Gedizde bazı evlerin duvarları çatlamıştır.

5 YILDA 7 MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK AKADEMİSİ KURULACAK

Önümüzdeki 5 yıl içinde on devlet mühendislik ve mimarlık akademisi kurulmasını öngören kanun tasarısı Millet Meclisi'nde kabul edilmiştir. Tasarı senato'da da aynen kabul edilerek kanunlaşırsa, Eskişehir, Konya ve Sakarya'da açılan akademilerden başka, önümüzdeki 5 yıl içinde yurdun çeşitli bölgelerinde 7 akademi daha kurulacaktır.

Tasarının müzakeresi sırasında Millî Eğitim Bakanının verdiği bilgiye göre, yeni akademiler, yurdun ünlversite ve yüksek okul bulunmayan bölgelerinde kurulacaktır.

ROBERT KOLEJ ÖĞRENCİLERİ BEBEK KAMPUSU VERİLMEZSE DİRENECEK

Robert Kolej Yüksek Okulu öğrencileri, okulun özerk Türk Üniversitesi haline dönüştürülmesi için Bebek kampusu verilmediği takdirde direnişe geçmeyi kararlaştırmışlardır.

Kolejin Mütevelli Heyeti, bir süre önce Yüksek Okulun; Üniversiteye dönüştürülmesi şartı ile Bebek ve Arnavutköy'deki kampuslardan birinin bağışlanmasını kararlaştırmış, ancak kampus seçimini Türk Hükûmetine bırakmıştır.

Öğrenciler, yayınladıkları bildiride ayrıca yeni üniversitenin kurulması için Türk Mütevelli Heyeti ve öğretim üyeleriyre ortaklaşa çalışmaıarın sürdürüldüğünü açıklamışlardır.

KÜLTÜR SARAYI KASTEN YAKILDI

İstanbul Cumhuriyet Savcısı Nedim Demirel yaptığı açıklamada Kültür Sarayı yangınının kasten çıkarılmış olabileceğinin kabul edildiğini söylemiştir:

Soruşturmanın devam ettiğini, açıklamasının "Kanundan gelen gizlilik" sınırı içinde kalacağını belirten Cumhuriyet Savcısı, soruşturmanın nasıl yürütüldüğü konusunda bilgi vermiş, bu arada tesbit edilen zararın 70 milyon civarında olduğunu söylemiştir.

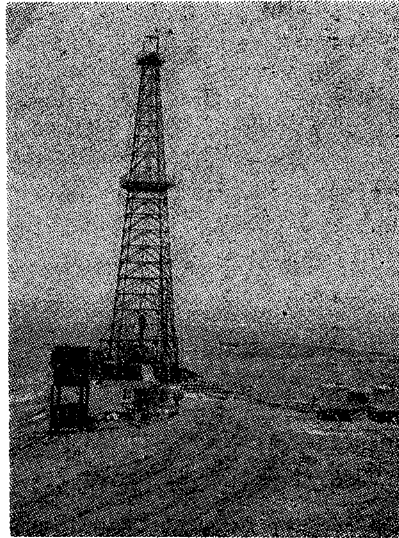
ORTA DOĞU

PETROL SAVAŞI

Petrol ihracatçısı ülkeler örgütü (OPEC) le dev petrol şirketleri arasında 1971'in ilk aylarında girişilen pazarlık basında geniş yer tutmuştur.

Tahran'daki görüşmelerde taraflar arasındaki anlaşmazlık, petrolün afişe fiyatının ve ihraç vergisinin yükseltilmesi konularında çıkmıştır. "OPEC" ülkeleri, ham petrolün afişe fiyatının varil başına 25 cent yükseltilmesini ve yabancı şirketlerin petrol üreten devletlere kârlarından verdikleri petrol ihraç vergisinin % 55'e çıkmasını istemişlerdir. Üretici ülkeler ayrıca, enflâsyona karşı tedbir olmak üzere, 5 yıllık bir anlaşma yapılmasını ve her yıl petrolün varil başına fiyatının 5 cent artırılmasını dilemişlerdir. Dev şirktlerin bu teklifleri kabule yanaşmamaları üzerine görüşmeler çıkmaza girmiş, dünyamız, özellikle Batılıları kara kara düşündüren bir petrol buhranının eşiğine gelmiştir.

Petrol, uğruna savaşların çıktığı, hükümet darbelerinin düzenlendiği, devlet yönetimine müdahalelerin yapıldığı bir madde. Batı emperyalizminin bu madde üzerinde tekel kurma ve yeryüzünde egemenliğini sürdürme çabaları ihe ilk kez 1928 yılında açık biçimde şekillenir. Bu tarihte İskoçya'daki "Achnacarry" şatosunda buluşan üç dev şirket, Standard Oil, Shell ve Anglo - İranian'ın (şimdiki British Petrol) yöneticileri dünya pazarlarının bölüşülmesi ve fiyatların kontrol edilmeleri konularında anlaşacaklar, böylece halen yeryüzü petrolüne hâkim olan yedi şirketten kurulu kartelin temelleri atılacaktır. "Achnacarry" anlaşmasına sonraları Gulf, Texas, Socony - Mobil Oil ve Standart Oil of California şirketlerinin katılmaları ile kartel tamamlanmıştır. Özellikle dünyanın geri kalmış bölgelerinde tam bir saltanat süren kartel, üretiminin % 80'inden çoğunu

buralardan sağlar ve dolaylı ya da dolaysız müdahale ve hükümet darbesi gibi yollarla kendi çıkarlarını tehlikeye düşürebilecek rejimlerin işbaşına gelmelerini engellemeye çabalar.

O P E C

Tahran'da tavize yanaşmayan sert tutumu ile, kartelin uykusunu kaçıran Petrol İhracatçısı Ülkeler Örgütü (OPEC) ise dev şirketler tarafından indirilen afişe fiyatları tekrar yükseltmek ve ham petrolün dünya piyasasında fiyatının düşmesini engellemek amacıyle 1960 yılında kurulmuştur.

Tahran görüşmelerinin Basra Körfezi'nde İran, Suudi Arabistan, Irak, Abu Dahabi, Küveyt ve Katar'a 1971 yılında sağlayacağı toplam ek petrol geliri tam 1,2 milyar doları bulacaktır. 1975'te ise yıllık gelir artışı 3 milyar dolara ulaşacaktır. Petrol karteli Basra ülkelerinden beş yıl süreyle Batı'ya kesintisiz petrol akışını sağlarken, çeşitli ödünler vermiştir. Tanınan yeni ekonomik çıkarlar petrolde yılda ortalama yüzde on oranında gelir artışını göstermektedir.

GÜNEY AFRİKA

GÜNEY AFRİKADA İŞÇİLER ESİRDEN FARKSIZ

Yayınlanan bir Birleşmiş Milletler raporunda Güneybatı Afrika'da işçi toplama yöntemlerinin tutsak almadan farksız olduğu belirtilmektedir.

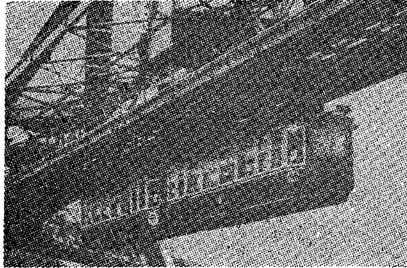
Rapora göre, Güneybatı Afrika İşçi Bulma Kurumu'nun uyguladığı yöntemlerin ayrıntılı bir biçimde soruşturulması ve Birleşmiş Milletler'in bu toprak parçasında işçi bulma faaliyetini düzene sokacak kurallar koyması gereklidir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu uzmanlarından bir grubun iktisadi ve sosyal konseye sunduğu raporda Afrikalı işçilerin sözü geçen kurumun tekeli ile karşı karşıya oldukları kendi sözleşmelerinin şartlarını bilmedikleri gibi bu sözleşmeleri bozma yetkisine de sahip olmadıklarını belirtmiştir.

Güneybatı Afrikalı işçiler ailelerinden uzakta çok kötü şartlar altında çalıştırılmaktadır.

ALMANYA

ASMA TREN 70 YAŞINDA

Federal Almanya'nın açık vermeden çalışan yegâne ulaştırma aracı, 1 Martta 70 yaşını doldurdu. Bu asma tren, 1901 yılında işletmeye girmiş ve o tarihten bu yana hemen hiç aralık vermeden 220 milyon kilometre katetmiştir. Asma trenin 13.3 kilometre uzunluğundaki yolu üzerinde taşıdığı yolcu sayısı yaklaşık olarak 1 milyardır. Tren yalnız bir kez, 1970 yılı Aralık ayında yolundan ayrılmıştır. 412.000 nüfuslu şehrin ulaştırmasının temelini teşkil eden bu taşıt en geç 2000 yılında "Görünmez eller" tarafından yönetilecektir. Yani asma taşıtın içinde kondüktör ya da vatman bulunmayacak, bir kompüter vasıtasıyle idare edilecektir. Asma trenin bir özelliği de, herkesin istediği zaman 75 Mark ödeyerek, taşıtı kiralayabilmesidir.

İNGİLTERE

İNGİLİZ HÜKÜMETİ İLE SENDİKALAR ARASINDAKİ MÜCADELE

İngiltere'de iki aya yakın devam ettikten sonra sona eren posta grevinin bitmiş olmasına rağmen İngiliz hükümeti ile sendikalar arasındaki mücadele şiddetlenmektedir. İngiliz hükümeti toplu sözleşmelerle ücret artışlarının yüzde 10'u aşmaması için çaba sarf etmektedir. Ayrıca grevler konusunda yeni bir nizam getiren tasarıyı kanunlaştırmak istemektedir. Sendikalar bu kanunu grev hakkının tahdidi olarak görmektedirler.

Söz konusu tasarı komisyonlardan geçmiş, genel kurula gelmiştir. Parlâmentodan da gerekli çoğunluğun sağlanacağı bilinmektedir.

Buna karşılık sendikacılar, posta grevini, tasarıyı protesto için başlattıklarını ileri sürmüşlerdir.

Halen İngiltere'de kurulu Ford fabrikalarının işçileri grevde olup, bu grev de İngiliz ekonomisini etkileyen büyük bir grev sayılmaktadır.

Geçen hafta içinde Londra'nın banliyölerinden Croydon'da toplanan Sendikalararası Kongrede hükümetin kanunlaştırmak için çalıştığı tasarılara karşı güçbirliği yapılması ve genel greve gidilmesi konusu üzerinde durulmuştur.

teknik
haberler

TÜRKİYE

TÜRKİYE DEPREM BÖLGELERİ HARİTASI HAZIRLAMA ÇALIŞMALARI

İmar ve İskân Bakanlığı'nda Türkiye deprem bölgeleri haritası için, bazı bakanlıklar, üniversiteler, Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademileri ile kamu ve meslek kuruluşları ilgililerinin katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir.

Toplantıda açış konuşmasını Afetler Araştırma Enstitüsü Genel Direktörü Teoman Güzey yapmış ve özetle şöyle konuşmuştur:

"1963 yılında tanzim edilen son deprem bölgeleri haritası, o günkü imkânlara göre iyi olmakla beraber, sonradan uluslararası kararlaştırılan prensiplere uymaması bakımından tenkit konusu olmakta idi. Ayrıca, haritanın yapılış sistemi ve verilerin artması bakımından ihtiyaca kâfi gelmediği anlaşılmış ve yeniden ele alınması gerekmiştir.

Unesco'nun 1964 yılı Nisan ayında Paris'te Uluslararası Sismoloji ve Depreme Dayanıklı İnşaat Mühendisliği toplantısında, depreme dayanıklı yapılara ait yönetmeliklerin doğru olarak uygulanabilmesi için, sismik ülkelerde deprem bölgeleri haritasının hazırlanmasında, deprem katalogları, episantr haritaları, maksimum şiddet haritası ile sismo - tektonik haritalar gibi temel kaynakların göz önünde bulundurulması kararlaştırılmıştır. Yapılan bu yeni haritada faydalanılan kaynaklar, bu toplantı kararlarına uygun olarak seçilmiştir.

Yine Unesco'nun, 1965 yılının Eylül ayında Tiflis'de yapılan toplantısında, deprem bölgeleri haritasında bölgelendirme esasları kararlaştırılmıştır.

Yurdumuzun deprem bölgeleri haritası hazırlanırken bu husus da göz önünde tutulmuştur.

2 yıldan beri bu harita üzerinde çalışmalar yapılmış, hazırlanan taslak ilgili kuruluşlara gönderilmiş onların fikirleri alınmıştır. Bütün bu görüşler de değerlendirilerek mezkür harita son şeklini almış bulunmaktadır. Yurdumuz dünya üzerinde hatırı sayılır bir sismik bölgeyi kaplamaktadır. Yapılacak inşaatta emniyet ve ekonominin bir arada ve en sıhhatli bir şekilde sağlanması bakımından bu haritanın önemi çok büyüktür.

Bu sebeple, son şeklini almış olan haritanın yurdumuzdaki ilgili kuruluşların seçkin temsilcileri huzurunda tartışılmasında, fayda mülâhaza etmekteyiz."

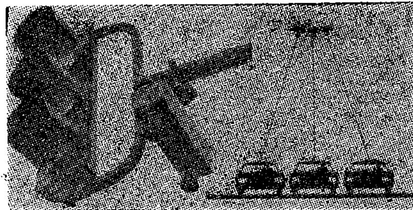
İSTANBUL - SAYGON KARAYOLU BİTİYOR

İstanbul - Saygon karayolu 1972 yılı içinde ulaşıma açılacaktır. 60 bin kilometrelik yol 14 ülke içinden geçerek Türkiye'yi, Güney Vietnam'a bağlayacaktır. 1967'de Arap - İsrail savaşı sırasında Süveyş Kanalı kapatılınca, yapımına başlanan yolun yüzde 89'u tamamlanmış haldedir. Halen yol üzerindeki köprüler, oteller, moteller ve benzin istasyonları yapılmaktadır.

Boğazın iki yakasını birleştirecek olan İstanbul Köprüsü'nün yapımı tamamlanınca Uzakdoğu Asya'dan gelecek olan ürünler, İstanbul'da depolanacak ve Avrupa ile Doğu Bloku ülkelerine gönderilecektir.

İstanbul - Saygon yolu iki bölümden meydana gelmektedir. Bunun ilki A — 1, ikincisi ise A — 2 rumuzunu taşımaktadır.

OTOMOBİLLER KAVŞAKLARI TIKAMIYACAK

İstanbul'un trafiğinin Avrupa şehirlerinde olduğu gibi modern elektronik cihazlarla ayarlanması çalışmalarına başlanmıştır. Önemli güzergâhlarda "Yeşil Dalga" sistemi ile trafik akımının kesintisiz olması sağlanacaktır. Elektronik cihazların bir kısmı Batı Almanya'dan İstanbul Gümrüğüne gelmiştir.

Halen kavşaklarda bulunan cihazlar sabit zamanlıdır. Çeşitli yerlerdeki 68 kavşakta monte edilecek yeni

cihazlar ile zaman sınırlandırmadan trafik akımına göre kendi kendisini ayarlamaktadır. "Işık ötesi" adı verilen bu sistemde detektörler trafiği yukarıdan kontrol etmek suretiyle yansıma prensibine göre çalışmaktadır. Kumanda cihazları araç geçtiği sürece akımın devamını sağlamaktadır.

Önemli güzergâhlarda kumanda cihazları birbirleriyle bağlantılı olacak ve böylece araçlar kavşaklarda sık sık durmak zorunda kalmıyacaklardır.

TÜRKİYE'DE DEPREMLERİN SEBEPLERİ ARAŞTIRILIYOR

Federal Almanya'nın tanınmış jeolog ve mineraloglarından yedisi, kürenin içinden gelen hareketleri tespit etmek ve Türkiye'de volkanik tezahüratlarla Akdeniz bölgesindeki dağların teşekkülü arasında mevcut bağlantıların mahiyetini anlamak için, Orta Anadolu'da haftalarca süren araştırmalarda bulunmuşlardır. Alman Bilimsel Araştırma Topluluğu tarafından finanse edilen bu araştırmalara, önümüzdeki yıllarda da sonbahar mevsiminde devam edilecektir. Alman bilginleri, daha ilk araştırmaları sırasında, Anadolu'da sık sık vuku bulan depremlerin sebepleri hakkında önemli bilgiler elde etmişlerdir. Öte yandan, Türkiye'den getirilen taş örnekleri üzerinde de halen araştırmalar için en modern jeo - kimyasal metodlar uygulanmakta, taşların yaşı Hannover'deki Toprak Araştırma Merkezi'nde saptanmakta Hamburg Üniversitesi ise taşların çeşitli özelliklerini meydana çıkarmaktadır. Alman bilim heyeti, bu yılın sonbaharında, Türkiye'nin doğusundaki dağlık bölgelerde araştırmalarına, devam edecektir.

ADANA'DA 61 BİN HEKTAR ALAN SULANIR DURUMA GETİRİLECEK

Devlet Su İşleri 6. Bölge Müdürlüğü tarafından Çukurova'da 61 bin hektar alanı sulayacak çeşitli sulama tesislerine 1970 yılında 81 milyon 312 bin lira harcandığı açıklanmıştır.

Öğrenildiğine göre, (42 bin 300 hektar alanın drenaj yapımına 30 milyon 657 bin lira, Cevdetiye regülâtörü yapımına 5 milyon 486 bin lira, 8 bin hektar alanı sulayacak Aşağı Ceyhan - Kesiksuyu sulama tesislerine 2 milyon 706 bin lira ve 1972 yılında tamamlanarak 9 bin 750 hektar araziyi sulayacak kapasitede yapımı devam eden Kozan Ceyhan sulama projesine 20 milyon 463 bin lira harcanmıştır."

İlgililer, "1973 yılında tamamlanarak hizmete sokulacak tesislerin 61 bin hektar alanı sulayacağını" söylemişlerdir.

FIRAT ÜZERİNDE KARAKAYA BARAJI KURULACAK

Ortadoğu'nun en büyük enerji barajı olacağı bildirilen Karakaya barajı ile ilgili çalışmalar tamamlanmış ve baraj alanında kalacak toprakların istimlâkine başlanmıştır.

Yılda sekiz milyar kilovat enerji üreteceği açıklanan Karakaya barajı'nın temeli 1972 yılında atılacaktır.

"Keban barajının üreteceği enerjinin iki mislini üretecek Karakaya barajının ortalama 4 milyar liraya mal olacağı" açıklanmıştır.

ALMANYA

ÇÖPLERDEN İNŞAAT MALZEMESİ YAPILIYOR

Gelişmiş endüstri ülkelerinin büyük şehirleri çöplerle, atılmış eski eşyalar ve yiyecek artıklarıyla nasıl başa çıkacaklarını bir türlü kestiremez hale gelmişlerdir. Büyük şehirlerde gerçekten her gün tonlarca çöp toplanmakta bunları atacak uygun bir yer olmadığı gibi modern çöp yakma tesisleri debu yığınlarla başa çıkamamaktadırlar. Halk- temizlik işçilerinin grev yaptıkları zamanlar hariç- bu gerçeklerden çoğunlukla habersiz olduğu halde, belediyenin bu işlerle ilgili sorumluları ve teknisyenleri, şehirlinin çöp problemini halledecek bir çare aramakta birbirleriyle âdeta yarış etmektedir. Bu arada, Batı Berlinli bir kimyagerin, bu alandaki çalışmaları hayli ilgi uyandırmış ve hiç olmazsa şimdilik, çöp derdine bir çare bulunacağı ümidini artırmıştır. Bu 75 yaşındaki Kimyager Willi Arezt büyük şehirlerin çöp sorunu ile yakından ilgilenmekte ve geliştirdiği bir metodla çöp yığınlarını yok et-

mek için, bunların bir kısmını inşaat malzemesi haline getirmektedir. Üstelik bu yeni madde sadece ucuz elde edildiği için rekabette üstünlük sağlamakla kalmamakta aynı zamanda dayanıklılığına oranla, çok hafif olduğundan büyük rağbet görmektedir. Hafif yapı sistemine sonderece uygun olan bu çöpten "Taşlar" ın imali uzmanların ifadesine göre inşaat endüstrisiyle rasyonel işbirliğinin başlangıcını teşkil etmektedir.

Willi Arezt, bu çöp araştırmaları üzerinde 40 yıldan fazla çalışmıştır. İlk çalışmalarına, daha sonra Berlin Belediye Başkanı Ernst Reuter'in, kendisine büyük şehir çöplerini titizlikle inceleme görevini vermesiyle başlamıştır. Arezt bu araştırmaları sırasında, önemli miktarda, değerlendirilebilecek, çöp bulunduğunu görmüş ve bunlardan faydalı maddeler meydana getirmeyi düşünmüş ve bu yolda başarı sağlamıştır.

SSCB

RUSYA URANYUMDA AMERİKAYA RAKİP OLUYOR

Fransa ile Sovyetler Birliği arasında Fransa'nın doğal uranyumunun S. S. C. B.'deki fabrikalarda ücret karşılığında zenginleştirilmesi için iki ülke arasında imzalanan sözleşme, Sovyetlerin batı dünyası zenginleştirilmiş uranyum piyasasına girişi olarak yorumlanmaktadır.

Bugüne kadar, Fransa'nın bir savaş gemisi için İtalya'dan iki ton uranyum kiralaması gibi birkaç olay dışında yalnız Amerika Birleşik Devletleri, üç uranyum zenginleştirme fabrikası sayesinde zenginleştirilmiş uranyum satıyor, kiralıyor veya belirli bir ücret karşılığında uranyum zenginleştiriyordu.

Böylece A. B. D. ne uranyum zenginleştirme tarifesini tespit imkânı da veren gerçek bir uranyum tekeli mevcuttu. Geçen Eylülde, A. B. D. uranyum ayırma birimi 28.70 dolardan 32 dolara çıkarmıştı. (Ayırma birimi, belirli bir m'ktar uranyumu belirli bir oranda zenginleştirmek için gerekli işin maliyetidir. Askerî amaçlarla kullanılacak bir uranyumun % 90, sivil ihtiyaçlara kullanılacak uranyumun ise % 3 - 5 oranında zenginleştirilmesi gerekmektedir.)

Bugüne kadar, Sovyetler Birliği yalnız bazı doğu bloku ülkelerine zenginleştirilmiş uranyum satmaktaydı. Fakat, son aylarda Finlandiya, İsveç ve Batı Almanya sanayi çevreleri ile de uranyum satışı konusunda görüşmelere başlanmıştı.

Yeni imzalanan Fransız - Sovyet sözleşmesinin en önemli yanı, zenginleştirme tarifesinin Amerika'nın uyguladığından daha düşük olması ve ayrıca hiç bir siyasî şart öne sürülmemiş olmasıdır.

RUSLAR SESTEN HIZLI YOLCU UÇAĞINI SEFERE KOYUYOR

Sovyetlerin TU - 144 Supersonik uçakları sonbahardan itibaren iç hatlarda kullanılmaya başlanacaktır. Bu suretle ilk defa Supersonik bir uçak yolcu taşımada kullanılmış olacaktır.

Haberi veren Batılı havacılık kaynakları Ekim ayında Sovyet Ulusal Uçak Şirketi Aeroflot tarafından Supersonik uçağın Moskova - Habarovsk arasında seferlere başlayacağını bildirmiştir.

TU - 144 Moskova - Karaçi arasında da 1972'de sefere başlayacaktır.

Bilindiği gibi batılıların sesten hızlı yolcu uçakları Concorde ve Lockhead Tristar projeleridir. Ancak sesten hızlı yolcu uçaklarına karşı batıda çeşitli cereyanlar vardır.

İNGİLTERE

HOVER TAŞIMA SİSTEMİ KURULDU

İngilterede bir şirket ağır yükleri hava yastığı sistemi ile taşıtmak üzere faaliyete geçtiğini açıklamıştır.

Bu hizmet için hazırlanan sistem Air Cushion Equipment Ltd.firması tarafından geliştirilmiş olup ve etrafı etekli hava yastıklarından müteşekkildir. Bu yastıklar gerektiği zaman şişirilmekte ve yardımcı cihazlar sayesinde yer seviyesinden yükseltilmektedir. Bu ame-

liyeden sonra bu yastıklar kolaylıkla vinçle kaldırabildiği gibi yedekte de çekilmektedir.

Bahis konusu etekler kendi motorları ve hava verici araçları ile donatılmış olup dünyanın her tarafına konteynerlerde kullanılmak üzere sevkedilebilmektedir.

İKİ SAATTE MONTE EDİLEN SEYYAR VİNÇ

İngiltere'de Winchester'de merkezi bulunan "Caswell Cranes and Erection Ltd." firması kullanılacağı alanda 2 saatten az bir zaman içinde hizmete sokulabilen seyyar bir vinç geliştirmiştir. Bumbalı vinç, yüksek binaların tepelerindeki inşaat vinçlerini demonte edebilmek dahil bir çok işte kullanılabilmektedir.

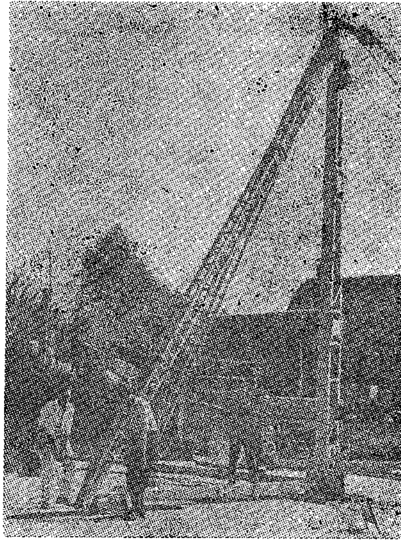
2.36 metre uzunluktan büyük parçası olmadığından vinç gerek nakliyat, gerek depolama sahasında son derece kullanışlı olmaktadır.

Bumbaların monte edilmesinin kolaylıklarından biri de, kullanılan vinçlerin ihtiyaca ve müşterinin arzusuna göre el ile, elektrik veya dizel motorları ile çalıştırılabilmesidir.

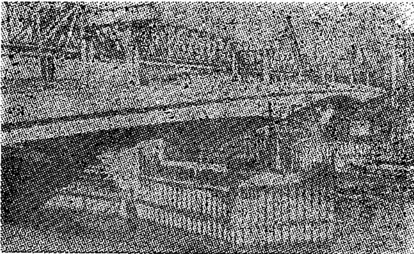
İstenilen uzunlukta ekler ilâve etmek sureti ile bumbaların uzunlukları artırılabilmektedir.

Dar sahalarda da kullanılmaya müsait olan yeni vinç kısa bumba ile 5, uzun bumba ile 2 1/2 ton yük kaldırabilmektedir.

Vinçin toplam ağırlığı 3 tondan ibarettir.

LONDRA'DA KÖPRÜ İNŞAATI İLERLİYOR

Saatte 20.000 insan ve 2.500 aracın geçeceği Londra'nın yeni köprüsünü 1972 yılında tamamlamak için faaliyet hızlandırılmış bulunmaktadır. Resim köprü inşaatını göstermektedir.

RADARLA YAĞMUR ÖLÇÜLECEK

İngiltere Hükümet daireleri ile özel sektör sanayi dalları nehirlerle beslenen rezervuarların ayarlanabilmesi için girişilen geniş çaptaki bir projeye dahil olmak üzere yağmur yağışlarını radarla tesbit yönünden bir buluş geliştirmektedirler.

Meteoroloji dairesi, Su İşleri İdaresi ile bir radar şirketi Kuzey Galler ülkesinde Dee nehri üzerinde bu proje için işbirliği yapmaktadır.

UÇAK KAZALARININ NEDENLERİ BİLİNECEK

Bir İngiliz firması, uçak kazalarından sonra araştırmalarda kaza nedenlerini ortaya çıkarmakta yararlı olan son derece sağlam ve emniyetli bir ses bandı icat etmiştir. "Kara kutu" adı verilen cihaz uçak düştüğü zaman dahi arızalanmamakta ve pilotun kazanın başından sonuna kadar sarfettiği sözlerinni zaptedilmiş olması sayesinde kaza nedenleri daha kolay anlaşılmaktadır.

ABD

ALASKA'DAN PETROL NAKLEDECEK DENİZALTI - TANKER İNŞAASI DÜŞÜNÜLÜYOR

"General Dynamics" şirketi, deniz altında çalışacak bir petrol tankeri yapılması konusunu incelediğini açıklamıştır. Şirket, 255.000 tonluk bu deniz altı tankerinin Alaska'dan yada Kanada'nın kuzey bölgesindeki adalarından çıkarılan petrolü Grönland ya da Terre Neuve'e taşıyacağını bildirmiştir. Denizaltı tankeri her saferde bir milyar 800 milyon varil petrol taşıyacaktır.

Denizaltı tankeri, kuzeybatıdaki buzların altında bulunan geçitten saatte en fazla 17 deniz mili hızla geçecek, gereğinde 120 metre derine inebilecektir. Denizaltı tankerinin yükü Grönland ya da Terre Neuve'de su üstü tankerlerine aktarılacak, bunlar da petrolü dünyanın belli başlı pazarlarına taşıyacaklardır.

Bu tasarıyı basına açıklayan şirketin taşıt bölümü müdürü Samuel Winram, ilk kurulacak filonun 15 denizaltı tankerinden meydana gelebileceğini ve bunlardan ilkinin beş yıla kadar hizmete girebileceğini söylemiştir. Bununla birlikte denizaltı tankerinin ilk örneğinin yapılması için henüz hiç bir tarih tesbit edilmemiştir. "General Dynamics" şirketi Alaska petrolünü buzkıran tankerler vasıtasiyle Amerika'ın Atlantik limanlarına nakletmek düşünülmüşse de çok pahalıya malolacağından bu projeden vaz geçilmiştir. Alaska'ya döşenecek hat vasıtasiyle petrolün akıtılması projesi itirazlarla karşılanmış, soğuk yüzünden işletilemeyeceği söylenmiştir.

FRANSA

SENTETİK TAHTA YAPILIYOR

Bir Fransız ve Japon ortaklığı, termoplâstik malzeme yapacak, bu malzemede yoğun köpük maddeleri yapımında kullanılacaktır. Bu maddeler, özellikle Japonyada büyük bir kullanış alanı olan sentetik tahta yapımının temelini meydana getirmektedir.

ekonomi

TÜRKİYE

400 BİN SANATKÂR AÇIĞI VAR

1970 yılında ülkemizdeki gizli işsiz sayısının 659 bin olduğu açıklanmıştır. Aynı dönemdeki açık işsizliğin ise 216 bine vardığı belirtilmektedir.

İstihdam ve işsizlik konusunda hazırlanan bir rapora göre, istihdamdaki sayısal artışların sektörlere göre ayırımı incelendiğinde tarım dışı yapılan sanayi ve hizmetler alt sektörlerinin en çok istihdam sağlayan kesimler olduğu gösterilmektedir.

1970 yılında işgücü talebinin 9 milyon 484 bin buna karşılık işgücü arzının 10 milyon 143 bin olduğunu kaydeden raporda, gizli işsizlik sayısı 659 bin olarak belirtilmektedir.

Tarım dışı işgücü talebinin 4 milyon 821 bin ve işgücü arzının 5 milyon 37 bin olarak açıklandığı raporda, açık işsizliğin de 216 bine vardığı da kaydedilmiştir.

Raporda, ayrıca istihdam seviyesinin iktisadi faaliyet kolları itibariyle ulaşılan büyüme hadlerine dayanılarak hesaplandığı ileri sürülmekte istihdamın 346 bine ulaşacağı, işsizlik oranının ise yüzde 6,1 den 5,3 e düşeceğinin tahmin edildiği belirtilerek şöyle denilmektedir.

Fazla işgücünün dış ülkelere gönderilmesi veya Türkiyemize yararlı olabilecek zinde işgücü sahiplerinin yarınlarının garantisini dışarda arar olmaları sorunların başında gelir. Dış ülkelere gönderilen işgücünün önemli bir kısmı vasıflı işçidir ve 1970 yılında toplam sanatkâr açığı 400 bine yaklaşmıştır.

Raporda 400 bine varan sanatkâr açığı nedeniyle üretimde olduğu kadar istihdamda da arttırıcı etkilerinin sağlanamadığı kaydedilmektedir.

ÇİN HALK CUMHURİYETİ İLE TİCARİ İLİŞKİLER

1970'lerde yeryüzü yuvarlağının bütün köşelerine çağımızın devlerinden birisinin daha girmiş olduğu görülmektedir. Söz konusu dev, sekiz milyon kişilik nüfusuyla Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Kuruluşunun yirmi ikinci yılında Çin Halk Cumhuriyeti ile diplomatik ve ekonomik ilişkiler kurmak Türkiye'de de parlâmentolarda tartışılan bir sorundur. Türk özel sektörünün en üst örgütü olarak Türkiye Odalar Birliği Pekin ile ticarete girişilmesini istemekte, AP'li Dış İşleri Bakanı Çağlayangil, "sekizyüz milyonluk bir ülkenin artık görmezden gelinemeyeceğini" söylemektedir. NATO içinde Çin'le ilişki kuran İngiltere, Fransa, İtalya, Kanada, Hollanda gibi ülkelerle Asya'nın devini resmen tanıyan devletlerin sayısı elliyi aştı.

ARDEŞEN KERESTE FABRİKASI AVRUPA'YA KERESTE İHRACINA BAŞLADI

14 yıldan beri çalışan Ardeşen Devlet Orman Kereste Fabrikası, Avrupaya kereste ihracına başlamıştır. Bu arada döşemelik parkelerin Avrupada çok tutulması üzerine fabrika ilgilileri, artan dış talepleri karşılamakta güçlük çekmeye başlamışlardır.

İlgililer yıllık kapasitesi 30 bin metreküp işlenmemiş kereste olan fabrikanın iç piyasa yanında dış pazarlama imkânlarına da kavuştuktan sonra artan talepleri karşılamakta güçlük çekildiğini söylemişlerdir. Özellikle iç piyasa için hazırlanan döşemelik parkelerin Avrupada çok tutulması üzerine fabrika yetkilileri Belçika'dan yeni makineler siparış ederek kapasitenin arttırılması için çalışmaya girişmişlerdir.

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE DURGUNLUK

Özellikle lüks bina yapımında olmak üzere, inşaat sektöründe faaliyet geçen son 3 yıla kıyasen yüzde 50 oranında düşmüştür. Buna bağlı olarak bina satış fiatlarında görülen anormal yükseliş mutlak surette durmuş son 2 ay içinde de düşüş kaydedilmeye başlanmıştır.

Özellikle Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde görülen ev kiralarındaki yükseliş de durmuş, ortalama 800 liranın üzerinde kiraya arzedilen evlerde uzun süre "kiralık" levhalarının kaldığı ifade edilmiştir. Önümüzdeki aylardan itibaren ev kiralarında

önemli düşüş beklendiği kaydedilmiştir.

Öte yandan, geçen yıla nazaran, inşaat sektöründeki iş hacminde yüzde 1,2 nisbetinde azalma meydana gelmiştir. Bu azalmanın 1971 yılının tamamı itibariyle daha da artabileceği tahmin edilmektedir.

Geçtiğimiz yılın sonu itibariyle diğer sektörlerde istihdam edilen işgücü ile ilgili sonuçlar da belli olmuştur.

Buna göre, imalât, nakliyat, depoculuk, ormancılık, avcılık, balıkçılık ve hizmetlerde daralma olmuş, şehir hizmetleri, ticarethaneler ve madencilikte ise istihdam hacmi genişlemiştir.

İmalât sanayiinde yüzde 0,6, nakliyecilik, depoculuk ve muhaberatta yüzde 0,8, ormancılık avcılık ve balıkçılıkta yüzde 9,7 oranında iş hacmi düşmüş, şehir hizmetleri, ticarethaneler ve madencilikte yüzde 0,6 artma kaydedilmiştir.

Tesbit edilen genel temayüle göre, işgücü bakımından imalât sanayii ve yatırım hizmetlerine doğru önemli bir geçiş devam etmektedir.

HER TÜRK VATANDAŞI...

1965 yılında Türkiye Cumhuriyetinin dış ve iç borçlarının her Türk vatandaşına düşen payı yaklaşık olarak 1000 liraydı. Nüfus artışına rağmen bugün bu miktar yaklaşık olarak 2200 liraya yükselmiştir. Bugün doğacak her Türk çocuğu, yeniden hiç borçlanılmazsa, 47 yaşına geldiği zaman, yani, 2018 yılında bu borcundan kurtulduğunu görecektir.

İLÂÇLARIN FİATLARI ARTTI

Bazı ilâçlar son aylarda yüzde yüze kadar ulaşan bir zamla piyasaya sürülmektedir. Devlet Plânlama Teşkilâtının tesbit ettiği rakamlara göre 130 kuruşa satılmakta olan aspirin dahi 175 kuruşa fırlamıştır.

Örneğin Devamisetin 9 liradan 18,50'ye, Devasiklin 8,40'tan 12,50'ye, Demetetra 17,90'dan 25,25'e Pahmisin 18,90'dan 29,50'ye, Terramisin 12,50'den 15 liraya, Kemicycline 7,25'ten 14 liraya, Encephabole 18,65'ten 26 liraya, Principen kapsül 26 liradan 34,50'ye, Streptomisin ampül 1,75'ten 2,50'ye. Ultralan onn pomat 11 liradan 17 liraya, Tomanol tablet 13,50'den 20 liraya, Optalodan 3,35'ten 4,50'ye yükselmiştir.

RESMÎ İNŞAATLARLA İLGİLİ İTHALÂT İÇİN DÖVİZ VERİLECEK

İnşaat müteahhitlerinin resmî taahhüt işlerinde kullanacakları makina ve tesisi ithal edebilmeleri için beş buçuk milyon dolar ayrılmıştır. Bayındırlık Bakanlığı emrine verilen beşbuçuk milyon doların iki milyon 750 bin doları, 30 Haziran 1971 tarihine kadar ihtiyaç sahibi müteahhitlere dağıtılacaktır.

Talep için en geç 22 Şubata kadar Bayındırlık Bakanlığına başvurmak gerekmektedir. Halen elinde devlet daireleri ile İktisadî Devlet Teşekkülleri ve sermayesinin yarısından fazlası devlete ait bulunan kurumlara karşı taahhüdü olan müteahhitler, ithal etmek istedikleri makine ve tesisler için, istenen belgelerle Bayındırlık Bakanlığına müracaat edeceklerdir.

BU YIL 4 MİLYON DOLARLIK ÇİMENTO İHRAÇ EDİLECEK

1971 yılında özel ve kamu sektörünün toplam olarak 4 milyon dolarlık çimento ihraç etmesi öngörülmektedir. Bu konuda bir açıklama yapan Ege Bölgesi Sanayi Odası Başkanı Şinasi Ertan, Türk çimentosunun Avrupa piyasalarında çok tutulduğunu belirtmiş, Ocak ayı başından bugüne kadar Batı Anadolu Çimento Fabrikası'nın Yugoslavya'ya 20 bin ton klinker ihraç ettiğini söylemiştir.

CEZAYİR

CEZAYİR 2 FRANSIZ PETROL ŞİRKETİNİ DEVLETLEŞTİRDİ

Beynelmilel petrol piyasasında yapılan müzakerelerin ikinci kısmı devam ederken Cezayir ERAP ve CFP adlı iki Fransız petrol şirketini devletleştirmiştir. Cezayir ayrıca Fransa'nın elinde bulunan tabiî gaz üretimi ile ilgili hisselere ve Büyük Sahra'yı Akdeniz'e bağlayan boru hattına da el koymuştur.

Bununla beraber adı geçen iki şirketin millileştirilmesi Fransa için bir sürpriz teşkil etmemiştir. Geçen yıl Cezayir'de elde edilen hampetrolün % 71'i Fransız şirketleri tarafından üretilmiş bulunmaktadır. Üstelik Fransa petrol ihtiyacının % 20'sini Cezayir'den karşıladığı için şimdiye kadar Amerikan petrol şirketlerine karşı belirli bir dereceye kadar serbestçe hareket edebilmiştir. En mühim husus ise, Fransa'nın Cezayir'den aldığı petrole dünya piyasalarındaki fiyattan % 30 daha düşük para ödemesidir.

Cezayir ERAP ve CFP petrol şirketlerini % 51 oranında devletleştirmekle, her iki işletmeyi de istediği gibi kontrol etme imkânını sağlamış bulunmaktadır. Üstelik tam devletleştirmeye nazaran zarar ziyanı tazmin için ödeyeceği para miktarı çok düşük bir meblâğ olacaktır.

Ayrıca sermayenin yarısından fazlasının devletin elinde bulunmasından faydalanılarak şirketler kazancın hepsini Cezayir'de yeni yatırımlara sarf etmeleri hususunda zorlanabilirler. Bu bakımdan Fransa'nın şirketlerin tam devletleştirilmesini tercih ettiği muhakkaktır.

Diğer taraftan Cezayir tazminat olarak 600 milyon ton kadar tahmin ettiği petrol rezervini göz önüne alarak iki milyon frank ödeyeceğini açıklamıştır. Bu teklif Fransa'da tepkiyle karşılanmıştır. Zira Fransa 800 milyon ton tahmin ettiği rezerve karşılık beş milyon frank istemektedir.

Diğer taraftan 25 Şubatta Libya'da 35 petrol şirketi ile başlayan müzakereler henüz sonuçlanmamıştır. Libya, Cezayir, Suudi Arabistan ve Irak on dört gün içinde bir neticeye varılmazsa petrol sevkiyatını keseceklerini bildirmişlerdir.

Tahran konferansının sonunda diğer petrol sevkiyatçısı durumunda bulunan ülkeler fıçı başına (159 litre) 35 centlik bir zam ile yetinmişlerdir. Halbuki Libya fıçı başına 60 centlik bir artış istemektedir. Ayrıca Libya'nın da Cezayir gibi yabancı petrol şirketlerini devletleştireceğinden endişe edilmektedir.

JAPONYA

HAMMADDE TEMİNİ BAKIMINDAN DIŞARIYA BAĞLI JAPON SANAYİİNİN GELECEĞİ ÜMİT VERİCİ GÖRÜLMÜYOR

Japon ekonomisinin 1971 yılı büyüme oranının % 10 olarak gerçekleşmesi beklenmesine rağmen, önümüzdeki senelerin bu derece parlak olmayacağı yolundaki tahminler kuvvetlenmektedir.

Zira, Japon endüstrisi, hammadde ihtiyacının hemen hemen tamamını dış ülkelerden temin etmektedir. Bu nedenle, Japon sanayii, ana hammaddeler yönünden yabancı ülkelerin verdiği süreyle bağlı bir durumdadır. Öte yandan, miktarı her geçen gün artan ithalâtı finanse etmek de güçleşmektedir.

Bu gerçeği yakından takip eden Japon şirketleri, iş adamları ve jeologlardan kurulu heyetleri, dünyanın dört bir tarafına göndermekte ve yeni hammadde kaynakları keşfetmeye çalışmaktadırlar.

Bu gayeyle, Mitsubishi Bank şirketine ait firmanın birinci derecedeki idarecilerinden kurulu bir heyet, önümüzdeki ay Avustralya ve Yeni Gine'de, yeni petrol yatakları aramak üzere Japonya'dan ayrılacaktır. Bundan başka, pek çok sayıdaki Japon teknik heyetleri, İran körfezinden, Siyam körfezine kadar ve hemen hemen bütün Japon sularında petrol araştırmaları yapmaktadırlar.

Japon endüstricileri bakır ihtiyaçlarını, Şili - Zambiya Brezilya ve Kon-

go'dan nikel ve demir ihtiyaçlarını Avustralya'dan, kömürü ise, Kanada ve A. B. D.'den temin etmektedirler.

Yapılan hesaplara göre ise, 1975 yılında Japonya kereste ihtiyacının % 58' ini bakır ihtiyacının % 83'ünü, kömür ihtiyacının % 85'ini ve demir ihtiyacının ise % 90 ını ithal etmek zorunda kalacaktır.

Japon şirketleri, demir madeni için, yabancı ülkelere uzun vadeli kredi vermekte veya doğrudan doğruya kendileri yatırım yapmaktadırlar.

Bu arada Mitsubishi şirketi, Avustralya'nın Queesland şehrinde işçi evleri bir baraj, demir ve karayolları için kredi vermek şartiyle uzun dönemli bir kömür anlaşması imzalamıştır. Bütün bunlara rağmen Avustralya, Japonya'ya hammadde ihracı konusunda güçlük çıkartan ülkeler arasında yer almaktadır. Zira, Avustralya şirketlerin pek çoğu meselâ Japonya'ya ham boksit ihracına karşı çıkmaktadırlar. Bu şirketler boksitin Avustralya'da işlendikten sonra ihracını istemektedirler.

Japonlar ise, dünya hammadde kaynaklarına yatırım yapma konusunda geç kalmış olduklarına inanmaktadırlar. Zira, artık her ülke kendi hammadde kaynaklarının değerinin ne olduğunu çok iyi bilmektedir.

Bu arada, Japonların çok miktarda hammadde satın alması, bazı ülkelerde, lokal meseleler yaratmaktadır. Meselâ, Amerikan kongresi, Alaska'dan kereste ihracını yasaklamıştır. Amerikan çelik şirketleri ise, Japonların Amerika'dan çok miktarda kömür satın almasının, yakıt fiyatlarını artırdığından şikâyet etmektedirler.

Ayrıca, Amerikan mamul mallar piyasasında sözü geçen pek çok iş adamı, Japon mallarının, Amerikan pazarlarındaki gücünü zayıflatmanın tek yolu, Japonya'ya olan hammadde ihracını kısmaktır tezini savunmaktadırlar.

Bu yoldaki faliyetleri sezen Japon hükümeti, iş adamlarına şöyle bir ikazda bulunmuş ve şunları söylemiştir: "Dış ülkelerde sadece hammadde kaynaklarıyle ilgilendiğiniz intibaını vermemeye dikkat ediniz."

Japon hükümeti, dış ülkelere, düşük faizli kredi verme konusu üzerinde fazlaca durmaktadır. Hükümet bizzat bu ülkelerde hammaddeyle ilgili yatırımlara yardım etmek ve bu konuda meydana gelecek herhangi bir riske karşı bir milyon dolarlık (15 milyon TL.) bir fon ayırmıştır.

GENEL

DÜNYADA ÇELİK ÜRETİMİ ARTTI

Kıta Çini dışındaki dünya ülkelerinin toplam çelik üretimi 1970'de bir önceki yıla göre % 3 oranında bir artış göstererek 575 milyon tona ulaşmıştır. Ne var ki, bu artış hızı geçmiş yıllara göre oldukça düşük olmuştur.

Dünya çelik üretiminin % 21,3'ünü gerçekleştirerek çelik ülkelerinin başında gelen Amerika Birleşik Devletleri'nin 1970 yılındaki 122,6 milyon tonluk üretimi bir önceki yıla göre % 6,5 oranında bir gerileme göstermektedir. Amerika Birleşik Devletlerini izleyerek dünya çelik üretiminin % 20,1'ini sağlayan Sovyetler Birliği ise aynı süre içinde % 5,1 oranında bir üretim artışı hızı elde etmiştir.

Dünya çelik üretiminin % 19'unu elinde bulunduran Avrupa Ekonomik Topluluğu, bu miktar ile Amerika ve Rusya'dan sonraki yeri tutmaktadır.

Topluluk içinde Batı Almanya 1969 da 45,316 milyon ton olan üretimini 1970 yılında 45,042 milyon tona düşürerek % 0,6, Belçika 1969 yılında 12,832 milyon ton olan üretimini 1970'de 12,604 milyon tona düşürürken % 1,8 ve Lüksemburg 1969'da 5,521 milyon ton olan üretimini geçen yıl 5,462 milyon tona düşürerek % 1,1 oranında gerilemişlerdir.

Buna karşılık Fransa'nın 1969 üretimi 22,510 milyon tondan 1970'de 23,765 milyon tona çıkarken % 5,6, İtalya 16,428 milyonluk 1969 üretimini 1970 de 17,270 tona çıkarırken % 5,1 ve son olarak Hollanda 1969'un 4,712 milyon ton olarak saptanan üretimini geçen yıl 5,026 milyon tona çıkararak % 6,7 oranında bir üretim fazlası göstermişlerdir. Böylece Ortak Pazar ülkelerinin tüm çelik üretimi 1969 yılında

107,319 ton iken bu miktar bir yıl içinde % 1,7 oranında bir artış göstererek ancak 109,169 milyon tona ulaşabilmiştir.

Ortak Pazar ülkelerini izleyen ülkenin Japonya olduğu görülmektedir. Üretimini hızla arttıran bu ülke 1970 yılında bir önceki yıla göre % 13,6 oranında bir artışla 93,300 milyon tona ulaşmıştır. Japonya bu miktarla dünya çelik üretiminin % 16,20 sini sağlamaktadır. Bununla birlikte Japon çelikçileri 1970 başında 97 milyon tona ulaşacaklarını hesaplamışlardı.

Dünya çelik üretiminin % 4,9 unu elinde bulunduran İngiliz çelik tesislerinde 1970 yılında bir önceki yıla göre % 1,6 oranında bir artışla 27,9 milyon ton üretim sağlanmıştır.

ABD

DEVLETLERİN BİRLEŞİK İKTİSADİ DURUMU, AMERİKALI UZMANLARI DERİN DÜŞÜNCEYE SEVKETMEKTEDİR

Gelecek malî yılda bütçe açığının 11,6 milyar dolar (160 milyar TL.) olacağı tahmin edilmekte ve 1971 yılında % 9 oranında iktisadî gelişme oranı öngörülmektedir. Ne var ki iktisat uzmanlarına göre, öngörülen bu iktisadî gelişmede en önemli rolü Amerikan tüketicileri oynayacaktır. Eğer tüketiciler rahat bir biçimde piyasada bol para harcamazlarsa, iktisadî gelişimi beklemek de fazla iyimserlik olacaktır.

Bu durumda hükümetin bütün ümitleri tüketicidedir. Gerçekten Amerikan tüketicisi, istediği takdirde, iktisadî gelişimi gerçekleştirebilir. Tüketicinin rolü, tüm iktisadî faaliyetin % 60 ını kapsamaktadır.

Ayrıca tüketiciler iktisadî huzursuzluktan ötürü son zamanlarda tasarruflarını da arttırmışlardır. Nitekim geçen yıl kişisel tasarruflar harcanabilecek gelirin % 7,3 üne çıkmıştır. Oysa son 10 yılda bu oran % 6 yı aşmamıştı. Böylece geçen yıl tüketiciler tasarruf, banka hesabı ve kısa vâdeli tahvillere 788 milyon dolar (11,5 milyar TL.) yatırmışlardır. İşte bütün mesele, bu hazır bekliyen saklı enerjinin piyasaya yönelmesi ve iktisadî gelişimi gerçekleştirmesidir. Fakat istatistiklere göre, halen harcamalarda bir artış görülmemektedir. Çünkü tüketici iktisadî bozukluktan kuşkulanmakta ve hükûmete tam olarak güvenememektedir.

ALMANYA

KOMPUTER PİYASASINDA TEKELLERİN SAVAŞI

AEG - Telefunken firmasının seneler önce TR 440 tipi adı altında imal etmeye başladığı kompütere Almanya'da büyük ümitler bağlanmıştır. Adı geçen firma da bu imalâtı ile dünya kompüter piyasasına girip diğer firmalarla rekabet edebileceğini tahmin etmiştir. Alman İlmi Araştırma Enstitüsü ve hükümet bu projeyi bütün güçleriyle desteklemişlerdir. Öyle ki Darmstadt'taki hesap merkezine IBM marka bir kompüter yerine AEG - Telefunken'in makinesi monte edilmiştir.

Fakat bir kaç ay evvel 17 milyon marka (71.4 milyon lira) satın alınan TR 440, aynı tipin başka bir modeli ile değiştirilmek zorunda kalınmıştır. Zira eski TR 440 tam manası ile fonksiyonunu yerine getirememektedir.

Halen Darmstadt'taki hesap merkezine yeni gelen dev kompüter de diğer firmaların yaptığı kompüterlerin seviyesine erişemediği ileri sürülerek tenkitlere maruz kalmaktadır.

İdareciler beş sene sonra Almanya içi ve dünyanın, çeşitli ülkelerinde 30 tane TR 440 tipi kompüterin çalışacağını belirtmişlerdir. Halen Almanya'da çalışan sadece 4 TR 440 mevcuttur.

Dev kompüter piyasasına girme şansının son derece kısıtlı oluşu karşısında 1970 yılının baharında AEG - Telefunken ile Siemens bu branştaki çalışmalarını beraberce sürdürmeye karar vermişlerdir. Her iki şirketin anlaşma kararı hükümet tarafından olumlu karşılanmıştır.

Hatta daha 1965 yılında AEG ve Siemens hükümete yaptıkları müracaatla Alman kompüter endüstrisinin resmî kaynaklardan aldığı yardımın tutarı 678 milyon marktır. (2.848 milyar TL.) 1971 - 1975 arasında verilmesi öngörülen meblâğ ise 4.18 milyar marktır (175.56 milyar TL.)

Bu arada hükümet Alman firmalarına gerekli yardım kanalı ile ilgilenecek bir şirket kurmak istemektedir. Güdülen gaye ise Alman kompüter piyasasının % 62'ni elinde bulunduran IBM ile rekabet edebilir duruma gelmektir.

Birkaç gün önce İlmi Araştırma Enstitüsü tarafından gönderilen bir yazı ile AEG - Telefunken - Siemens ve Nixdorf Cumputer A. G. firmaları bu konuda müştereken çalışmaya davet edilmiştir.

Cevaplandırılması güç sorunlardan biri de değeri 10 ile 30 milyon mark arasında değişen büyük kompüterler için iktisadi bir çözüm yolunun mevzu bahis olup olamayacağıdır. Tanesi 27 milyon mark olan (1.14 milyar TL.) en büyük boy 360/91 tipi IBM makinelerinden halen bütün dünyada 18 tane bulunmaktadır. Bunların da 16'sı A. B. D.'de biri Fransa, diğeri ise Almanya'dadır.

Netice olarak ilgililer dev kompüter ihtiyacının dışardan, yani A. B. D.'den karşılanması fikrini ortaya atmışlardır.

Halen AEG - Telefunken ile Siemens arasında süren müzakerelerin mevzuunu beraberce çalışıp çalışılmayacağı teşkil etmektedir.

Siemens'in bugüne kadar kompüter sahasında yaptığı, yatırımların tutarı 1.6 milyar marka ulaşmıştır. (6.72 milyar TL.) 1964 yılında Amerikan şirketi RCA ile birleşmesi ise Alman kompüter piyasasında % 14 bir pay sağlanmasına yol açmıştır.

Buna mukabil AEG - Telefunkenin Alman piyasasındaki payı sadece % 3'tür.

İNGİLTERE

FORD İNGİLTERE'YE YATIRIMDAN VAZ GEÇTİ

Ford şirketi, "İngiltere'deki toplumsal istikrarsızlık" nedeniyle bu ülkede bir motor fabrikası kurmaktan kesinlikle vazgeçtiğini açıklamıştır.

"Ford", savaş sonrasının en büyük yatırmlarından birini teşkil eden 900 milyon TL. sı tutarındaki bu yatırım için başka bir ülkeyi seçecektir. Gözlemciler, en kuvvetli adayın Federal Almanya olduğu kanısıdır.

"Ford'un basın sözcüsünün yaptığı açıklamaya göre, "İngiltere artık yeni yatırımların yapılabileceği ve karşılığında kâr beklenebilecek bir ülke değildir. Açıklamada, "Ford firmasının 30 milyon sterlinlik motor fabrikası yatırımından vazgeçtiği ve bu yatırımı dış ülkelerin birinde yapacağı" belirtilmiştir.

ORTAK PAZAR

ORTAK PAZAR DOĞU BLOKU İTHAL LİSTELERİNİ GENİŞLETTİ

Avrupa Komisyonu, Ortak Pazar'ın Doğu ülkelerinden yapacakları ithalât listelerini genişletmeye başlamıştır. Konseye gönderilen yeni listeye göre ithal edilecek maddelerin sayıları artmaktadır. Şimdiye kadar yapılan bu dördüncü değişiklikten sonra, Ortak Pazar ülkeleri Polonya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Macaristan ve Romanya'dan 631 kalem mal satın alabilecekleridir. Sovyetler Birliği'nden alınacak malların sayısı da 470'e çıkarılmıştır.

Komisyon ithalâtı genişletirken, ihracat listelerinde de bazı değişiklikler yapmış ve listelere yeni mallar eklemiştir.

İthalât listelerine çimento, altın, altından yapılma mallar, alüminyum girerken, ihracat listelerine de yün, meşin gibi ürünler katılmıştır.

GENEL KURUL

XVII. GENEL KURUL TOPLANTISI

Odamızın XVII. Genel Kurul toplantısı 26 - 27 Şubat günlerinde Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi Büyük Anfisinde yapıldı.

Son bir yıldaki devrimci atılımımız bir yandan yurt sever kamu oyunca ilgiyle izlenip onaylanırken, diğer yandan üyelerimizin büyük çoğunluğunca etkin bir şekilde desteklenmiştir. Ne varki, bir yıllık çalışmayla gerçekten etkin bir baskı aracı haline gelmiş olan Odamıza siyasi iktidarın bütün gücüyle saldırması kaçınılmazdı. Böylece XVII. Genel Kurulumuza Odamızın Devrimci atılımını desteklemek onun sürmesini sağlamak üzere yurdun her yanından gelen yüzlerce üyemizin yanısıra işbirlikçi iktidarca ne pahasına olursa olsun Oda Yönetimini ele geçirmekle görevlendirilen bir avuç çıkarcı ve çeşitli nedenlerle onların yanında yer almak mecburiyetinde kalan önemli sayıda üyemiz de örgütlü bir şekilde katıldı.

Daha Yönetim Kurulu salona girerken üyelerin büyük çoğunluğunun gösterdiği sürekli ve coşkun olumlu tezahürat Kongrede Devrimcilerin ağır basacağının ilk işareti oldu. Yönetim Kurulu Başkanı Sedat Özkol' un çağrısı ile ilk olarak İstiklâl Marşımız söylendi. Başkan XVII. Genel Kurulumuzun anlam ve önemini belirten açış konuşmasını yaparken, zaman zaman büyük ölçüde olumlu tezahürat yapılıyordu. Ancak gerçeklerin dile getirilmesine tahammülleri olmayanlar oturdukları yerden başkana lâflar atarak çeşitli isnatlarda bulunarak genç arkadaşımızı tahrik etmeye çalıştılar. (Yeter seni mi dinleyeceğiz?, kısa kes, komünistler, burası babanın kahvesi mi?, sen Stalin misin, sözleri teyp bantlarına ve tutanaklara geçmiştir.) Başkanın Kongreyi sükunetle izlemek, heyecanlanmamak konusunda yaptığı çeşitli ikazlara rağmen işbirlikçiler tahrik hareketlerini sürdürmüşler, buna karşılık bir kısım üyelerimizde tahrikçilere bağırarak başkanı dinlemelerini ihtar etmişlerdir.

Başkan konuşmasının sonunda Başkanlık Divanı seçimlerine geçileceğini, seçimlerin yönetmelikte açıkça belirtildiği üzere açık oyla yapılacağını söyledi ve Kongre Başkanlığı için Ünal Karacan ve Gündüz Hekimgil üyelerimiz tarafından önerildiler. Başkan, oyların Yönetim Kurulundan iki üye tarafından sayılacağını ve görevli arkadaşlardan dördünün de sayım işinde yardımcı olacaklarını belirtti. Sayım sonucu; Ünal Karacanın 745 oy, Gündüz Hekimgil'in 436 oy aldığı görüldü. O anda Kongre giriş tutanaklarına 1200 üyemizin adını yazdırmış

olduğu sayılmış idi. Böylece 19 üyemizin çekimser kaldığı anlaşılıyordu. Daha sonra giriş tutanaklarının dikkatlice sayılması sonucu Kongreye 1208 üyemizin iştirak ettiği görülmüştür. Bir takım üyeler bağırarak sayımın yanlış yapıldığını öne sürdüler. Bazıları da sayımda - Yönetim Kurulu üyesine yardımcı olan 4 arkadaşımızı kasdederek "bunlar da kim? bunlar mühendise benzemiyor" şeklinde de isnatlarda bulundular. Başkanın bu dört kişinin Odamız üyesi oldukları, Yönetim Kurulunca görevlendirildikleri yolundaki açıklamaları dinlenmek dahi istenmiyor, gürültü gittikçe artıyordu. Demokratik yolla, sayı hesabıyla galebe çalamıyacaklarını anlayanlar akıllarınca Kongreyi geçersiz kılmak için "Toplantıyı terk edelim, biz kendimiz ayrı kongre yapalım" şeklinde bağırarak salonu terk etmeye başladılar. Çeşitli nedenlerle kendilerine bağıntısı olan önemli büyüklükte bir kitleyi de peşlerinden sürüklediler. Bir avuç tahrikçi, İnşaat Mühendislerini ilk defa olarak fiili bir bölünmeye zorlamışlar ve maalesef bir ölçüde başarılı olmuşlardır. Salonu terk eden üyelerimizin büyük çoğunluğunun gerçekler ortaya çıktıkça hangi oyuna getirildiklerini anlayacakları ve bizi bu bölünmeye sürükleyenleri aralarından uzaklaştıracakları tabiidir.

Kongreye katılan üyelerimizin çoğunluğu salonu terk etmemiş, Kongreyi izlemişlerdir. Hatta, Gündüz Hekimgil'in kendisi de meşru Genel Kurul salonundan ayrılmamıştır. Bu arada Kongre Başkanlığına seçilen Ünal Karacan üyeleri "Aramızdan ayrılan arkadaşlarımızın ruhuna, emperyalist devletlerle yapılan savaşta şehit düşmüş olan şehitlerimizin ruhuna, o savaşın önderi olan Atatürak'ün ruhuna ve o savaşı devam etirirken şehit düşen arkadaşlarımızın ruhuna" saygı duruşuna davet etti. Daha sonra gündeme uygun olarak görüşmelere geçildi ve iki konuşmacı davet edildiler. Sayın Ertan Acaroğlu konuştuktan sonra, Sayın Cevdet Kösemen'ın basılı olan konuşması dağıtıldı. Daha sonra da Sayın Dr. Şahap Aksoy'a ve Sayın Dr. Mutlu Sümer'e İnşaat Mühendisliği Ödülleri Yönetim Kurulu adına Başkan Dr. Sedat Özkol tarafından verildi. Kongremiz bu yılda ülkemizin ve mesleğimizin sorunlarının cesaretle tartışıldığı önemli kararların alındığı bir Kongre oldu. Bütün Devrimci çevrelerden Genel Kurulumuza tebrikler gelmiş ve görüşme aralarında okunmuştur. Bunlar Dergimizde ayrıca verilmiştir. Bütün bölücü çabalara, tahriklere, yalanlara rağmen kongre normal seyrini izlemiş, yurdun dört bir bucağından gelen sorumluluklarının bilincinde bir davranışla, bütün kurul organlarına devrimci üyelerimiz, arkadaşlarımızı seçmiştir. Kongrede yapılan konuşmalardan bazıları, alınan önemli kararlar, komisyon raporları ve sonuçları ayrıca verilmiştir .

Bir kısım üyelerimizin salonu terkedişinden sonra gelişen olaylar hakkında kısa bilgiler vermek yararlı olacaktır. Gerekli bütün bilgilerin toplanması, değerlendirilmelerin yapılması için bu güne kadar bu konuda bir açıklama yapmamıştık. Bunun da zamanı geldi.

Salonu terkeden üyeler toplu halde D.S.İ. salonuna giderek, Siyasal Bilgiler Fakültesi büyük anfisinde devam eden meşru kongre haricinde, kendi aralarında bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda, Siyasal Bilgiler Fakültesinde devam eden kongrenin meşru sayılmayacağı, orada alınacak kararlara uyulmayacağı, o kongrenin tümüyle geçersiz olduğu yolunda konuşmalar yapılmıştır. Kongrenin geçersizliğini sağlamak ve diğer çalışmaları yürütmek üzere bir de 15 kişilik komisyon seçilmiştir. Daha sonra bu komisyon D.S.İ. deki toplantıya katılan bütün üyelerimiz adına gazetelere ilânlar vermiş, bütün oda üyelerimize bildiriler göndermiştir. Kesinlikle belirtelim; gerek gazetelerde çıkan ilânlar gerekse üyelerin adreslerine gönderilen bildiriler, yalan, tahrifat ve tezviratla doludur. Bunları açıklayacağız.

Üyelerin adreslerine yollanan bildiriye ilişik noterce tasdikli listede Kongrenin ilk günü D.S.İ. deki toplantıya katılarak kongre başkanlığı seçiminde Gündüz Hekimgil'e oy verdiğini bildiren üye sayısı 596 olarak yazılmıştır. Listedeki isimler dikkatlice sayıldığı zaman;

1. sahifede 12 isim
2. sahifede 120 isim
3. sahifede 120 isim
4. sahifede 120 isim
5. sahifede 120 isim
6. sahifede 54 isim

TOPLAM 544 isim olduğu görülmektedir.

544 kişilik toplam, göz göre göre 596 olarak yazılmıştır. İşte bölücülerin yalanla-

rının açık bir örneği... 544 kişilik liste dikkatlice incelenip bu listede yer alan isimler kongre giriş tutanaklarıyla karşılaştırılmıştır. Bu inceleme sonucu tahrikçilerin ikinci bir oyunu açığa çıktı. **544 kişi arasında ismi yer alan 54 kişinin kongre giriş tutanaklarında ismi yoktur.** Kongre giriş tutanakları Kongrenin birinci günü Ankara 5. Asliye Hukuk mahkemesince tesbit edilmiştir ve burada saklı tutulmaktadır. Yani gerçekte kongreye katılmamış 54 üyenin DSİ. deki toplantıya katılarak Kongrede Gündüz Hekimgil'e oy verdiği iddia edilmektedir. İsimlerini açıklamakta bir yarar görmediğimiz bu üyelerin bir kısmının DSİ. deki toplantıya iştirak etmedikleri halde listeye isimlerinin bilgileri haricinde yazılmış olması dahi muhtemeldir. Böylece, sayım sonucu 596 dan 544'e inen bu isimler sayısı gerçekte kongreye katılmadığı halde Gündüz Hekimgil'e oy verdiğini söyleyen 54 isimin çıkarılmasıyla 490'a inmektedir. **Ayrıca gene söz konusu listede ismi bulunan -eğer bu isimlerde kişiler var ise bile- Özcan Fırat, Tarık Salihoğlu ve Asım Öztürk Odanın üyesi değildirler.** Böylece listedeki isimler üç daha azalarak 487 ye inmektedir.

Başkanlık Divanı seçiminde Gündüz Hekimgil'e 436 kişi oy verdiği halde DSİ. deki toplantıya bir miktar daha fazla üyenin katılarak Gündüz Hekimgil'e oy verdiğini beyan etmesi üyelerimizin baskı altında bulundurulmaları sonucudur. Özel kesimde büyük teşebbüs sahipleri yanlarında çalıştırdıkları üyelerimize baskı yapmışlardır. Kamu kesiminde üst kademe yöneticilerin, yanlarında çalışan mühendislere baskı yaptıklarını bu kişilerin salonu terk ederken bütün üyelerimizi gitmeye teşvik ettiklerini, hatta zorladıklarını, dönüp salona bakarak, kimlerin oturmakta devam ettiklerini tesbite çalıştıklarını kongreye katılan herkes görmüştür.

Meşru kongre salonunu terk edip DSİ. deki toplantıya katılanların listeside ilk bakışta 13 tanesi büyük olmak üzere 36 müteahhit, bir müsteşar, 2 müsteşar muavini, 6 Genel Müdür, 7 Genel Müdür Muavini, 15 daire Başkanı ve Bölge Müdürlerinin bulunduğu görülebilmiştir. Bu konuda ayrıntılı bir çalışmayı gerekli görseydik daha ilginç sonuçlarda alınabilirdi. Böylece İnşaat Mühendislerinin ilerici atılımını engellemek, odamızı iktidarın maşası durumuna getirmek, onu egemen sınıfların çıkarlarını savunan bir kurum haline dönüştürmek için büyük müteahhitlerin ve üst kademe yöneticilerinin elbirliğiyle ve bütün güçleriyle çalıştıkları açıkça belgelenmektedir.

DSİ.de yapılan toplantının, alınan kararların hukuk açısından hiç bir şey ifade etmediği, Kongrenin Siyasal Bilgiler Fakültesinde normal seyrini izleyip sonuçlandığı onun meşruiyetine hukuki yollardan gölge düşürmenin mümkün olmadığı kesindir. Bu açıklamaları sadece gazete ilânlarıyla, üyelerimize gönderilen bildirilerle kamu oyunu ve üyelerimizi aldatmak çabasında olanlara karşı üyelerimizi uyarmak amacıyla yaptık.

Halkımızın devrimci mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olan teknik elemanların demokratik mücadelesi hiç bir surette engellenemeyecektir. İnşaat Mühendisleri bu mücadelede en kararlı en dinamik olmakta devam edecektir.

Genel Kurul öncesi, bazı çevrelerin mevcut kanunlara rağmen imzasız olarak yaydıkları bildiri metni aşağıdadır. Bu Odamız aleyhinde yürütülen yalan ve tezvirat kampanyasının ve inşaat mühendislerini bölme gayretlerinin bir belgesidir. Böylece Genel Kurulda tezgâhlanan fiili bölünmenin aslında çok daha önceden plânlanıp uygulanmaya başlandığı görülmektedir.

İstanbul, 17 Şubat 1971

Aziz Meslektaş,

İnşaat Mühendisleri Odası'nın yıllık kongresi 26 - 28 Şubat günlerinde, Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi Konferans salonunda toplanacaktır.

Bu kongrede, aşırı akımlara sahip bazı kişilerin, mühendislik vekar ve haysiyetini rencide etmek pahasına da olsa, yıldırma ve baskı faaliyetlerine girişecekleri, meslek haklarının savunucusu pozunda bir kısım arkadaşlarımızı yanıltmaya çalışacakları kuvvetle umulur.

Son zamanlarda, aziz vatanımızın bütünlüğüne bile kasteder derecede gözleri dönmüş bazı politikacıların ve

komitacıların demokratik düzenin bütün müesseselerine, üniversite ve yüksek öğretim kurumlarına ve meslek odalarına sızmak ve buralara hâkim olmak çabası içinde olduklarını gözden uzak tutmamak, bugün yurtseverliğin başlıca icaplarından olmuştur.

Bu gerçeği dikkate alarak, Ankara'daki Oda Kongresine katılmak için, bir miktar külfeti göze almaktan kaçınmamalıyız. Şunu unutmayalım ki, ilgisizlik ve neme lâzımcılık, aşırı akımları beslemekte ve güçlendirmektedir.

En büyük tesellimiz ve kuvvet kaynağımız büyük aydın kitlesinin temiz hislerle dolu olmasıdır.

Oda Yönetim Kurulu, Teknik Kongre Yürütme Kurulu ve diğer organlarda çalışacakların politika dışında kalabilen, mesleğine bağlı, nizam ve kanunlara saygılı arkadaşlarımızdan seçilmesi sizin ilginize bağlıdır.

Kongreye baştan sona kadar katılmanın artık bir milli vazife olduğunu takdir edeceğinize ve kongre sırasında oy dağılımına meydan vermiyecek bir tutum içinde bulunacağınıza inanarak derin saygı ve sevgilerimizin kabulünü rica ederiz.

Sizin Duygularınıza Tercüman Olan Meslektaş Gurubu

Not : Belirli sayıda arkadaşa yazılan bu mektubumuzu okuduktan sonra, bizim paralelimizdeki iki arkadaşımıza acele iletiniz.

XVII, GENEL KURULA GELEN TELGRAFLAR

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Salonu Cebeci - ANKARA

Görevim dolayısiyle İstanbuldayım İnş. Mühendisliğine ilişkin geniş kapsamlı Oda Yönetim Kurulunun Genel Kurula sunduğu raporu inceledim en etkin en güçlü ülke çıkarlarımıza çalışmalarla dolu olacak gelecek meslektaşlarımızın ve Genel Kurulumuzun olsun. Saygılar.

Selâhattin BABÜROĞLU

İnşaat Mühendisleri Kongre Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

XVII. Genel Kurulunuzu kutlar bizlerden çok daha mutlu olacağına inandığımız gelecek kuşaklara teknik elemanların Türkiye için verdiği tarihi mücadeleyi en bilinçli şekilde ortaya koyan XVI. Dönem Çalışma Raporu gibi bir yapıt veren geçen Yönetim Kurulunu da kutlar yeniden görev verilmesini dileriz.

Saygılarımızla.

Makina Yüksek Müh. Tınay ALTANSUNAR, Yük. Müh. Mimar Yavuz İNCE, Metalurji Yük. Müh. Türker AYKAL, Elek. Müh. Salim UZEL, Kimya Yük. Müh. M. Nafiz USTA, Maden Yük. Müh. Fevzi DEMİRBİLEK.

Demir Çelik İşletmeleri - KARABÜK

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Genel Kurul toplantınızın ülke sorunlarına ışık tutacağına güveniyorum. Türkiye'nin kalkınmasında bilgileriniz ve emeklerinizle ön safta görev alan değerli inşaat mühendislerine yurdumuz ve halkımız hizmetindeki çalışmalarında başarılar dilerim, saygılarımı sunarım.

Bülent ECEVİT
CHP GENEL SEKRETERİ

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi Büyük Anfisi Cebeci - ANKARA

Genel Kurul Toplantınızın Memleketimiz ve camiamız için hayırlı olmasını diler saygılarımızı sunarız.

Hicri YALÇINSOY
Kimya Mühendisleri Odası Başkanı

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Kongre Divanı Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

İleri güçlerin muvaffakiyetlerini temenni eder Kongrenin başarılı olmasını dileriz.

T. Cahit ZÜLFİKÂR
VAN İLİ İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ADINA

İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 19/1 Yenişehir - ANKARA

Emperyalizme ve onun işbirlikçilerine karşı bağımsızlık savaşı veren Ulusumuzun giriştiği eylemlere önderlik eden İnşaat Mühendisleri Odasının yanında olduğumuzu bildirir XVII. Dönem Genel Kuruluna başarılar dileriz.

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ YÖNETİM KURULU

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fagültesi - ANKARA

Genel Kurul çalışmalarınızın başarılı geçmesini, yurt ve teknik elemanların sorunlarına yararlı olmasını dileriz.

METEOROLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

İnşaat Mühendisleri Odası Kongre Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Halk kitleleri üzerindeki baskının gittikçe yoğunlaştığı bu günlerde onları savunan ilerici kuruluşlara şiddetle ihtiyaç vardır ve gerçek yurtseverler ülkemizin bağımsızlığı ve kalkınması savaşında emekçi halkımızın yanında yer almıştır. Bu mücadeleye öncülük etmiş inşaat mühendislerini yürekten selâmlarım.

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ

İnşaat Mühendisleri Odası Kongre Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Türkiye Öğretmenler Sendikası olarak toplum ve ülke sorunlarını da tartışacağınız Genel Kurul toplantınızın başarılı geçmesini diler, hepinizi en candan sevgi ve saygılarla selâmlarız.

Fakir BAYKURT
TÖS GENEL BAŞKANI

İnşaat Mühendisleri Odası Kongre Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Türkiye sorunlarına temel çözümler önerebilme gücünü gösteren ve diğer meslek kuruluşlarına da iyi örnek olan Oda'nızın 17 nci Genel Kurul çalışmalarının güçlenen bir başarı ile sonuçlanmasını dileriz.

HARİTA VE KADASTRO MÜHENDİSLERİ
ODASI YÖNETİM KURULU

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Kongrenin toplumumuz için başarılı olmasını dilerken, Türkiye Teknik Ordusunun haklarının verilmediği bu günlerde kamu sektöründe çalışan bizler için önemli davalarımızdan biri olan personel kanunu ile ilgili başlatılmış mücadeleyi sürdürmede iyi niyetli, dinamik ve medeni cesaret sahibi meslektaşlarımızın yeniden seçilecek yönetim kurulunda görevlendirilmesi hususunda Genel Kurulun sağduyu ile hareket edeceğine sonsuz güvenimizi belirtiriz.

KARAYOLLARI BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Meslek Odalarımızı Devrimci ellerden alıp İşbirlikçi İktidar emrine verme çalışmalarına siz inşaat mühendislerinin gereken karşılığı vereceğine umudumuz tamdır. Geri bıraktırılmış Ülkemizin yoksul halkının yandaşı devrimci İnşaat Mühendislerini bağımsızlık kavgasında yanımızda görmek isteriz.

Metin AYDOĞAN
TEKSEN İZMİR ŞUBESİ SEKRETERİ

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

İnşaat Mühendislerinin halk için hakla beraber demokratik mücadele verecek tekniğin çalışan halk kitlelerinin emrine vermek yönünde çaba göstereceğiniz inancıyla Genel Kurulunuza başarılar dilerim.

Semih ERYILDIZ
SOSYAL DEMOKRASİ DERNEKLERİ
FEDERASYONU
GENEL BAŞKANI

İnşaat Mühendisleri Odası 17. Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

17 nci Genel Kurul çalışmalarınızın başarılı, alınacak kararların camiamız ve yurdumuz için faydalı olmasını diler, Başkanlık Divanı ve kongre üyelerini saygılarımla selâmlarız.

Kemal TATAROĞLU
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANI

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Genel Kurulunuzun tüm ilerici ve devrimci sınıf ve örgütlerin güç ve eylem birliğini kurmalarına ileri aşamalar kazandırmasını ve de geri bıraktırılmış ülkemizin kurtuluşuna katkıda bulunmasını diler saygılar iletirim.

M. Ercan KARKAS

İnşaat Mühendisleri Odası 17. Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Devrimci savaşkanlığın bayrağını önde götüren odalardan biri olan İnşaat Mühendisleri Odası 17 nci Genel Kurulu'na başarılar dilerken, yarının tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'sine ışık tutmasını umar, sevgilerimizi sunarız.

Vedat YÖNELLİ
ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU ADINA

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurul Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

Genel Kurul toplantınızın memleketimiz ve camiamız için hayırlı olmasını diler, saygılarımızı sunarız.

Hicri YALÇINSOY
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANI

İnşaat Mühendisleri Odası Kongre Başkanlığına
Siyasal Bilgiler Fakültesi - ANKARA

17 nci Genel Kurulunuzu kutlar, bizlerden çok daha mutlu olacağına inandığımız gelecek kuşaklara teknik elemanların Türkiye için verdiği tarihî mücadeleyi en bilinçli şekilde ortaya koyan 16 ncı dönem çalışma raporu gibi bir yapıt için geçen yönetim kurulunu da kutlar, yeniden görev verilmesini dileriz.

Saygılarımızla.

Yavuz İNCE
Yük. Müh. Mimar
Türker AYKAL
Metalurji Yük. Müh.

Nafiz USTA
Kimya Yük. Müh.
Fehmi DEMİRYÜREK
Maden Yük. Müh.

Salim UZEL
Elektrik Mühendisi
(Demirçelik İşletmeleri Karabük)

İzmir : 26/2/1971

İnşaat Mühendisleri Odası XVII. Dönem Toplantı Başkanlık Divanı
ANKARA

Genel Kurul toplantısına katılmak imkânını bulamadım. Süresi biten Yönetim Kurulunun çalışmaları ve genel olarak inşaat mühendislerinin problemleri ile ilgili görüşlerimi belirten mektubumun uygun göreceğiniz bir arada Genel Kurula sunulmasına tavassutunuzu saygılarım ve başarı dileklerimle rica ederim.

Sayın Arkadaşlar,

Bu seneki genel kurul toplantısına gösterilen ilgi, hiç şüphesiz, görev süresi bitmek üzere olan bugünkü yönetim kurulunun eseridir. Çalışmalarını ve görüşlerini, şahsen tasvip edelim veya etmeyelim, inkâr edilemez gerçek şudur ki, bu arkadaşlar, Odamız çalışmalarına büyük bir dinamizm getirmişler, meslek problemlerimizin memleket problemlerinden ayrılamıyacağı gerçeğini ortaya koyarken sakınılmaz ve zaruri bir şekilde politik bir tavır da takınmışlardır.

Politik tavır takınmakla politika yapmanın ayni şey olmadığını özellikle belirterek, düşünmek ve değerlendirmek yetenekleri olan herkesin de ayni davranış içinde olduğunu söylemek gerekir.

Sözü getirmek istediğim nokta şudur :

Yönetim Kurulu Üyelerinin politikaya girdikleri şeklinde şikâyetlerini özetliyebileceğimiz kimseler, kendileri için normal gördükleri bir tutumu Yönetim Kurulu üyelerine ve Odamıza fazla görmektedirler. Zira, bugünkü düzeni övmek veya buna umursamaz kalmak kadar, yermek de yurttaşlık hakkıdır. Gidişini ferd olarak, hiç bir surette etkileyemediğimiz bir düzenin yolcularıyız; bu düzenin sıkıntılar ve bunalımlar içinde olmadığını samimiyetle söyleyebilecek bir tek yurttaş bulunabilir mi acaba? Şüphesiz bu sıkıntılar yalnız bizim toplumumuzu değil, bütün dünyayı sarmış bulunmaktadır.

Durum bu iken, inşaat mühendislerini temsille görevli bir kuruluşun elini kolunu bağlayıp kısır ücret konuları ile vakit öldürmesi beklenmemelidir. Toplumun sıkıntılar içinde olduğu hususunda görüş birliği olduğuna göre, Odamızın Yönetim Kurulu da bu konudaki düşüncelerini; onları görevlendirmiş olan bir evvelki kongre çoğunluğunun ve kendilerinin dünya görüşlerine uygun olarak belirtmiştir. Bundan gocunmak, telâşa düşmek, çirkin suçlamalara ve tertiplere girişmek iyi niyet belirtisi olamaz.

Sonuç olarak, iyi yolda olduğumuza, mühendislerin kendi işlerine (veya dümenlerine) bakması, Devletin işine karışmaması gerektiğine inananlar, şüphesiz kendilerine göre idareciler bulup, seçip işbaşına getirecektir.

Aksi görüşte olanlar, yani bugünkü gidişimizi değiştirmediğimiz takdirde sonumuzun karanlık olduğuna, toplumla beraber var olup onunla birlikte mutlu olabileceğimize, bir kaç yılı daha kurtarıp idarei maslahat etmenin anlamsızlığına inananlar, çocuklarımıza teslim aldığımızdan daha iyi koşullar içinde bir ülke bırakmak gereğini duyanlar da bu yolda gözünü budaktan sakınmayan kimseleri işbaşına getirmeğe çalışacaktır.

Toplum yararı yanında olduğuna inananlara başarılar dilerim.

26.2.1971

Sami BENGİSU

İstanbul, 24.2.1971

Işık Türk Eğitim Vakfı Mühendislik ve Mimarlık Yüksek Okulu
Beşiktaş - İSTANBUL
Mezunlar Cemiyeti
Mühendisler Odaları Genel Kurul Toplantısına

Sayın Baylar,

Mücadelelerinizde yanınızda olduğumuzu belirtir Genel Kurul çalışmalarınızda başarılar diler, saygılarımızı sunarız.

Mezunlar Cemiyeti adına
Başkan Yardımcısı

XVII. GENEL KURULUNDAN KARAR OLARAK ÇIKAN ÖNERİLER

1) XVII. Genel Kurul toplantısının Ankara'da yapılması
2) Dekan Sayın Mümtaz Soysal'ın kişiliğinde Siyasal Bilgiler Fakültesi yöneticilerine teşekkür edilmesi, bu vesileyle Fakültenin uğradığı iğrenç ve tertipli 24 Ocak saldırısının kınanması ve devrimci mücadele çizgisinde İnşaat Mühendisleri Odasının dayanışma iradesinin böylece bir kez daha belirtilmesi için Genel Kurulumuzca karar alınması.
3) 16 ncı Dönem Çalışmasıyla içerisinde dinamik bir yapıya kavuşturularak ülkemizin ve Türkiye teknik elemanlarının temel sorunlarına bilimin ışığında gerçekçi görüşler ve çözümler getiren Türkiye Mühendislik Haberlerinin aynı olumlu çizgide ve giderek daha etkin bir yayın organı haline getirilmesi.
4) Odamız İstanbul Şubesi 17. Genel Kurulunda Genel Kurul Başkanı Erol Aydıncıoğlu'nca odamız başkanı Sedat Özkol'un konuşmasını engellemesinin, odamız İzmir Şubesi son genel kurulunda oda başkan vekili Uğur Kökden'in konuşmasının engellenmesinin ve bu kurullarda Divan Başkanlarının taraf tutan tutumlarının kınanması ve T. M. H. da yayınlanması.
5) 17. Genel Kurul'da görevlendirilen yeni yönetim kurulumuz aracılığı ile,
   1. Tümaş, Bimaş gibi yabancı sermaye kontrolundaki firmalara karşı odamızın en etkin bir şekilde mücadeleyi sürdürmesini.
   2. Milli proje bürolarının bütün olanaklarımızla desteklenmesini.
   3. Milli proje büroları sahipleri ile bu bürolarda çalışan oda üyelerinin Oda Merkezi ve Şubelerinde yapılacak periyodik toplantılarda görüşlerinin alınmasını.
6) Odamızın ve Mimarlar Odasının yapmış oldukları mücadele sonunda Anayasa Mahkemesi Özel Yüksek okulları Anayasaya aykırı bulmuştur. Anayasa Mehkemesi'nin bu yüce kararı ile eğitim sömürüsüne karsı yürütülen savaş başarıyla sonuçlanmış bulunmaktadır. Bu gelişimden sonra :
   1. Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, Özel Yüksek Okullar-

da ders vermeye devam eden üyelerimizin kesin ihraç talebiyle Yönetim Kurulu tarafından Haysiyet Divanına sevki.

2. Özel Yüksek Okullarda okuyan öğrencilerin patronlara ve eğitim sömürüsüne karşı yürüttükleri mücadelenin Odamızın maddi ve manevi bütün imkânları ile desteklenmesi.

3. Özel Yüksek Okullardan mezun olanların bilgi düzeylerini tesbit etmek üzere tarafsız bilim kurullarının oluşturulmasına odamızın öncülük etmesi ve bu kurullarda yer almak üzere Özel Yüksek Okullarda ders vermeyen Oda üyelerinin görevlendirilmesi.

4. Odamızın tüm biçimlerine uygun bir eğitim sömürüsüne karşı da sonuna kadar mücadele etmesi için Genel Kurul kararı çıkarılmasını öneririz. Sorun kesin sonuca varana kadar Özel Yüksek Okul mezunları bu güne kadar olduğu gibi odaya üye kayıt edilmemesini.

5. Meslek haysiyeti ve dayanışmasının içinde ayrıca Türkiye'nin sorunlarına yönelik her türlü direniş ve beraberliği bozan, alehte davranışlarda bulunan amir ve meslektaşlarımızın da behemahal kınanması.

6. Odamız ve Oda Yönetim Kurulu üyesi sayın Erman Tamur'a Genel Kurul sırasında kendisini tehdit ettiği söylenen Demiryollar ve Limanlar İnşaat Reis Muavini İnş. Y. Müh. ve Odamız tabii üyesi Necdet Seçkinöz'ün davranışının Genel Kurulumuzca kınanması ve gereğinin yapılması için yeni Yönetim Kuruluna görev verilmesi.

7. Türkiye'de son günlerde tezgâhlanan bütün demokratik ve ilerici güçleri hedef alan ve özünde Türkiye'de finans kapitalin egemenliğini güçlendirecek Türkiye halkını baskı ve terör altında tutacak olan faşizme karşı olduğumuzu ve buna karşı bütün demokratik ve ilerici güçlerin mücadele etmek ve birleşmek zorunda olduklarını, Odamızın bu yönde oluşacak ilerici cephelerde görev almasını Genel Kurul kararı olarak kamu oyuna duyurulmasını.

8. Mühendislerin, hiç bir sosyal tesisi olmayan şantiyelerdeki hizmetlerinin dörtte üçü memuriyete sayılmakta, fakat emekliliğe sayılmamaktadır. Bu memleketin kalkınmasına fiilen katılan mühendis ve doktorların hizmetlerinin 15 yıllık kısmı tamamen, fazlasının da dörtte üçünün emekliliğe sayılması için müsbet çalışmaları umumî takdire mazhar olan odamız Yönetim Kuruluna vazife verilmesi.

9. "Anayasa ve ilgili kanunların açık hükmüne rağmen suçlu veya suçsuz oldukları göz önüne alınmadan haklarında kamu dâvası açılmış öğrencilerin okula alınmaması gibi, garip ve çağdışı bir karar alarak öğrenciyi akademiye sokmayan ve serbestçe öğrenim haklarını gaspeden bu kararı uygulamak için akademi kapısında devamlı toplum polisi karakolu kurdurup okula gelmek isteyen devrimci akademililerin toplum polisi ve kendilerine komando diyen bir kısım öğrencilerle dövülmesine göz yuman siyasi iktidara ve kapıdaki toplum polisine sırtını dayayarak gerici bir kısım öğrencilerle işbirliği yapıp ilerici ve devrimci öğrenciler üzerinde faşist bir baskı uygulayan ahlâk dışı saldırı ve sarkıntılığa uğrayan biz öğrencilerin durumunu dahi görmemezlikten gelen hatta kendisine şikâyete gelen bir kız

öğrencisine "Yalnız size karşı böyle olaylar oluyor demek, bir sebebi vardır," diyebilen devrimci öğretim üyeleri hakkında aynı baskı yöntemlerini uygulayarak yıllarca önceki olayları bahane edip, veya gerici gruplardan tertipçi şikâyetler alarak devamlı takibat açmakta olan, son yapılan bütçe komisyonu toplantılarında ikinci bir Bıyıkoğlu rolü takınarak bütün üniversiteleri devamlı polis bulundurmaya teşvik eden, iktidarın arzuladığı faşist baskı kanunlarını destekleyen konuşmalar yapan İstanbul Devlet Müh. ve Mim. Akademisi başkanı ve Odamız üyesi Prof. Vakkas Aykut......" şeklindeki iddiaları üzüntüyle tesbit eden Genel Kurulun kararıyla gereğinin yapılması için Yönetim Kuruluna yetki verilmesi.

10. Odamız Genel Kurulunun açılışını takip eden Başkanlık Divanı seçimlerinde gösterdikleri başkan adayının Ünal Karacan karşısında açık farkla kaybetmesini vesile eden bir grup meslektaşımız Genel Kurul salonunu terketmiştir. Ünal Karacan'ın aldığı oylara değil de, kendi adaylarının aldığı oy sayısına itiraz eden bu grubun her iki adayın aldığı oylar arasındaki büyük farkın hiç bir şüpheye mahal bırakmayacağını anlamaları üzerine salonu terketmeleri her ne pahasına olursa olsun Genel Kurula hakim olmaya, olamadıkları takdirde sabote etmeye, o da olmazsa Kongre hakkında kamu oyunu bulandırıcı söylenti ve dedikodular yaymaya kararlı olarak Genel Kurula gelmiş olduklarını apaçık gözler önüne sermektedir. Genel Kurulumuz çalışmalarına gölge düşürücü en ufak bir olaydan uzak olarak devam ettiği radyo ve basın tarafından kamu oyuna aksediş şekliyle de apaçık ortadadır. Bu Genel Kurulu terk olayı 16. dönem Yönetim Kurulumuzun İnşaat Mühendisleri arasında bölücülük yaptığı tezviratını ısrarla sürdürenlerin iktidarın ve hakim sınıfların tezgâhladığı oyunlara alet olarak asıl bölücülüğe bizzat kendilerinin sebep olduklarını göstermesi bakımından çok ibret vericidir. Elbette ki Genel Kurulu terk edenler içinde iyi niyet sahibi olduklarından şüphe etmediğimiz meslektaşlarımızı bu gelişim ve olaylarda, bizzat tertipleyenlerden ayırıyor ve kendilerini Odamız İnşaat Mühendisliği ve memleketimiz sorunları ile daha yakından ilgilenerek olayların gerçek yüzünü görmeye ve bundan böyle bölücü hareketlere alet olmayı reddederek camiamızın bütünlük içinde çalışmasına hizmet etmeye davet ediyoruz. Öte yandan, odamızı bugün sahip olduğu güçlü bir baskı organı halinden uzaklaştırarak, işbirlikçi iktidarın borazanı haline getirmek, olmazsa pasifize edip dört duvar arasına kapamak için son tahlilde başarısız kalmaya kesin olarak mahkûm zavallıca tertipler peşinde olan ve sayısı iki elin parmaklarını geçmeyen, hasbel kader camiamıza katılmış baş tertipçilerin şiddetle kınanmasını, tesbit edilen elebaşılar hakkında gereken işlemin yapılması için Yönetim Kuruluna yetki verilmesini.

11. Olağanüstü Genel Kurul toplantısı için imza toplamak için bir çağrı yapıldığında, olağanüstü Genel Kurulun, müracaat tarihinden en az üç ay sonra toplanması ve bu hususta Yönetim Kurulunun dikkatli davranması.

ANA SORUNLAR KOMİSYONU RAPORU

Türkiye, dış ve iç sömürünün geri bıraktırdığı bir ülkedir. Emperyalist tekelci güçlerin ve iç sömürünün çağlar boyu sürdürdüğü bir talan, günümüzde siyasal yapı ve iktidarların görünüşteki değişikliklerine rağmen yoğunlaşarak devam etmektedir. Siyasal iktidarlar içerde halkımızın ürettiği değerleri bir avuç çıkarcının paylaşmasına aracılık ederken, dışta da Türk toplumunun Uluslararası haklarını emperyalizme peşkeş çekmektedirler.

Ancak son yıllarda belirli bir birikim sonucu oluşan ve bu sömürü düzeninin uzun süre değişmeden kalabileceğini sananları şaşırtan tepkiler kendini göstermektedir. Sanayi kesiminde grevler, yürüyüşler ve fabrika işgalleri, tarımda toprak işgalleri, hizmetler kesiminde ise boykotlar ve pasif direnişler biçiminde oluşan eylemler bu tepkinin somut örnekleridir. Devrimci gençlik ve aydınlar da çalışan sınıf ve tabakaların geliştirdikleri bu demokratik eylemler yanında yer almışlardır.

Böylece Türkiye, dar çerçevelerin zorladığı, dolayısıyle ülke yöneticilerinin bir yandan sömürü düzenini yürütmek için yeni taktiklere başvurduğu, bir yandan da bu zorlamaları yok etmek için çeşitli baskı yollarını denediği bir döneme girmiştir. Böyle bir çağ ve ortamda, mühendise ve teknokrat olarak teknik sorumların çözümlenmesinde akılcı ve bilimsel bir tutum almasının yanısıra bir aydın olarak faşizme karşı mücadele görevi de düşmektedir.

Daha önceki eylemleriyle etkin bir baskı gurubu olabileceğini göstermiş olan Türk İnşaat Mühendislerinin yetkili mesleki temsilcisi İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kuruluna önümüzdeki dönemde büyük işler düşmektedir :

1 — Tüm Mühendislik hizmetlerinin yürütülmesinde, Türk Mühendislik gücünü sömüren ve ulusal teknolojimizin yaratılmasını engelleyen yabancı mühendislik firmalarının egemenliğine kesinlikle son verilmelidir.

2 — Egemen güçlerin Devlet Personel Kanunu ile uygulamaya çalıştıkları, kamu kesiminde çalışan teknik elemanların yaratma özgürlüğünü ortadan kaldırma, pasifleştirme ve sermaye düzeninin çıkarlarına körü körüne hizmet eder duruma getirme, ya da teknik elemanı dış ülkelere göçe zorlama politikasına karşı direniş güçlendirilmelidir.

3 — Teknik eğitimin ulusal kalkınma amaçlarına uygun bir biçimde, halkımız yararına plânlanması sağlanmalıdır.

4 — Teknik eğitimin yozlaşmasında büyük payı olan özel yüksek okullarda, eğitimin devletleştirilmesi için özel yüksek okul patronlarına karşı yürütülen mücadeleye devam edilmelidir.

5 — Meslekdaşlarımızın demokratik haklarının savunulması ve teknik elemanların güçlü bir baskı gurubu halinde bütünleşmesi yolundaki en etkin örgüt Teksen içinde sendikal mücadele sürdürülmelidir.

Yukarıdaki sorunların çözümlenmesi Türkiyedeki temel sosyal ve ekonomik değişimlerden bağımsız olarak düşünülemez. Teknik elemanlar sömürülen halkımızın verdiği devrimci mücadelenin yanındadırlar.

Saygılarımızla,

İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU

İhtisas Komisyonu olarak aşağıda isimleri bulunan arkadaşlar toplanmışlar XVI. Dönem Çalışma Raporunda bulunan mimar ve inşaat mühendisleri arasında İhtisas ayırımına ilişkin raporu tetkik ederek aynen kabul etmişlerdir. Ancak, ihtisas ayırımı ile getirilmesi istenen hedefin : kaliteli proje elde edilmesi, meslekdaşlar arasında bir proje disiplini sağlanması, proje işleri yapan büroların devamlılığını koruyabilmesi ayrıca da kamuya güzel ve ekonomik eser kazandırmak olduğu inancındayız. Bu hedefin tahakkuku için ihtisas ayırımı ile onun yan şartlarının da beraberce getirilmesi elzemdir.

Bu bakımdan;

A) Odaların yapması gerekli işlemler şunlar olmaktadır.

1 — İhtisas ayrımı için mimarlar Odası ile İnşaat Mühendisleri Odası anlaşmalıdır ve yeniden müşterek asgari ücret tarifeleri tanzim edilmelidir.

2 — Resmi dairelere ve özel sektöre verilen bütün tatbikat projelerini yalnızca İnşaat Mühendisleri Odası vize yapmalıdır.

3 — Tatbikat proje vizelerinde mutlaka tescilli büro imzası aranmaktadır.

4 — Belediyelerin vizesiz B. Arme projesi kabul ve tasdik etmemeleri için gerekli müracaatları belediyelere yapmalıdır.

5 — Vizeye gelen bütün projelerde meslek haysiyet ve şerefinin ve kişinin emeğinin korunabilmesi bakımından asgari ücret şartı aranmalıdır.

6 — Oda resmi dairelerden vizesiz Betonarme projelerini kabul etmemeleri istemelidir. Vize işlemi bir yazılı belge ile de olabilir.

7 — Oda resmi sektörden çıkacak işlerin statik kısmının ve mesleki kontrolunun mukavelesini statik müellif ile yapmasını istemelidir.

8 — Fenni mesuliyetler binaların karkas veya taşıyıcı kısmı ile mühendis meşgûl olmalı ve fenni mesuliyeti bir başka Oda üyesi deruhte edememelidir.

B) Devlet dairelerinin yapması gerekli işler :

1 — Mühendislik prjeleri İnşaat Mühendislerine ihale edilmeli,

2 — Statik projelerde tescilli büro ve Oda vizesi aranmalı,

3 — Komple projelerde statik kısım, statik müellifiyle ayrı mukavele yapılarak idareye bağlanmalıdır.

4 — Mesleki kontrollükler projenin statik müellifine verilmeli ve mukavelesi onunla yapılmalıdır.

5 — Daireler proje işlerinde büroları davet ederken Odaca hazırlanmış listeleri kullanmalıdır. Bu listeler her iş için Odaca yeniden tanzim edilerek ilgili kuruma gönderilmelidr.

C) Belediyelerden istenecek hususlar:

1 — Vizesiz betonarme projesi kabul ve tasdik etmemelidir.

2 — Betonarme projelerinde mühendisler Odasının vizesini mutlaka aramalıdır.

3 — Fenni mesuliyet kabullerinde taşıyıcı kısmına inhisar eden hizmetlerde mutlaka mühendis aranmalıdır.

ODAMIZ YÖNETİM KURULUNA SEÇİLEN ÜYELERİMİZ

Odamız XVII. Genel Kurulunda yeni Yönetim Kuruluna seçilen üyelerimiz ilk toplantılarında aşağıdaki şekilde görev bölümü yapmışlardır.

Başkan Sedat ÖZKOL, Başkan Vekili Uğur KÖKDEN, Sekreter Üye Erman TAMUR, Muhasip Üye Semay TANERİ, Üye Güney ÖZCEBE, Üye İlkay İZER, Üye Mehmet ORMANCI.

Kendilerini kutlar, çalışmalarında başarılar dileriz.

T. M. H.

SEDAT ÖZKOL

1960 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesinden mezun oldu. Kısa süre İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi yapı malzemeleri Kürsüsünde asistan olarak çalıştıktan sonra "Fulbright" ihtisas bursu ile 1961 - 1962 eğitim yılında A. B. D. de Rolla School of Mines and Metalurgy'de "Akışkanlar Mekaniği ve Akarsu Yapıları" konusunda Master çalışması, 1962 - 1965 yıllarında da Oklahoma State Üniversity'de "Zemin Mekaniği ve Temel İnşaatı" konusunda doktora çalışması yaptı. Aynı yıllar içerisinde ayrıca "Sanayi ve İşletme Mühendisliği" dalında Yüksek Mühendis derecesini kazandı. 1965 - 1967 yıllarında arasında St. Louis Üniversitesinde Yd. Prof. olarak İnşaat ve Sanayi Mühendisliği konularda ders verdi. 1967 yılında yurda dönüşünden sonra vatani görevine başladı. Bu görevin 1969 yılında sona ermesiyle birlikte Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesinde Yd. Prof. olarak görev aldı.

Evli ve iki çocuk babasıdır. 1970 de Mühendislik Fakültesi Dekan yardımcılığına atandı.

UĞUR KÖKDEN

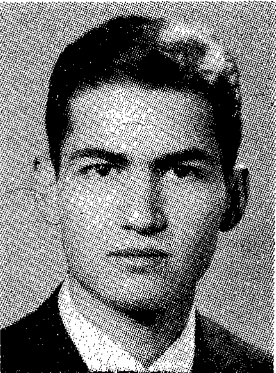
1958'de İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesinden mezun olmuştur.

1958 - 61 yılları arasında akademik çalışma yolunu seçip Barajlar ve Su Yapıları Kürsüsü'ne asistan olarak kalmıştır. 1961 yazında Fransa'ya gitmiş ve Paris'te "Coyne et Bellier" Müşavir Mühendislik bürosunda, kemer baraj hesap ve projelerinin hazırlanmasında rol almıştır.

1966 ilkbaharında yurda dönen Uğur Kökden 1966 - 68 yılları arasında askerlik görevini yerine getirmiş olup 1968 Mayısından bu yana da, EBASCO Inc. Services'de proje mühendisi olarak çalışmaktadır.

V. Bauzil'den çevrilen "Kemer Barajların Hesabı" isimli bir eseri, 1964 de İ. T. Ü. tarafından yayımlanmıştır.

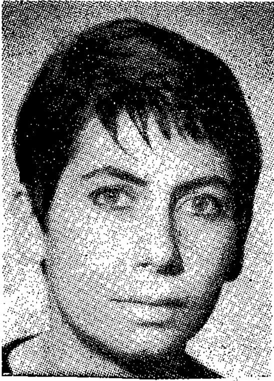
Evli ve bir çocuk babasıdır.

ERMAN TAMUR

Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümünden 1968 yılında mezun olduktan sonra Bayındırlık Bakanlığı Demiryollar ve Limanlar İnşaat Reisliği Etüd - Proje Dairesinde çalışmaya başladı. 1969 yılında Hidrolik Model ve Benzeşim araştırmalarında bulunmak üzere Bayındırlık Bakanlığı tarafından İngiltereye gönderildi. Halen adı geçen Dairedeki görevine devam etmektedir.

Bekârdır.

SEMAY TANERİ

İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi 1960 yılı Haziran Döneminde Zemin Mekaniği bölümünden mezun olmuştur. 1960 - 62 yılları arasında Hava Meydanları İnşaat Reisliği'nde Statik Büroda çalışmış, daha sonra Karayolları Araştırma Fen Heyeti Müdürlüğü Zemin Mekaniği Servisine getirilmiş olan Semay Taneri evli ve bir çocukludur.

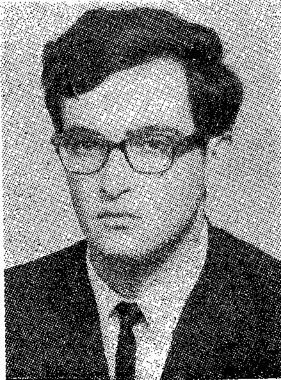
1966 - 67 yıllarında Fransa'da Zemin Mekaniği konularında çalışmalar yapmıştır. Yurda döndüğünden bu yana Karayolları Genel Müdürlüğünde Zemin Mekaniği Servis Şefliği yapmaktadır.

GÜNEY ÖZCEBE

1955 yılında İ. T. Ü. İnşaat Fakültesinden mezun olduktan sonra D. S. İ. Genel Müdürlüğü Proje ve İnşaat Dairesinde çalışmaya başlamıştır. Adı geçen İdare tarafından 1957 - 1958 yıllarında 1 yıl süre ile A. B. Devletlerinde U. S. B. R. da staja gönderilmiştir. 1960 yılında askerlik görevinin tamamlanmasından sonra gene D. S. İ. Proje ve İnşaat dairesinde baş mühendis olarak göreve başlamış ve 1963 yılında Sulama ve Drenaj Fen Heyeti Müdürlüğüne getirilmiştir.

Evli 2 çocuklu olan Güney Özcebe 1968 yılından beri müşavir mühendis olarak özel çalışmaktadır.

İLKAY İZER

1964 yılında İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi Betonarme kolundan mezun oldu.

Bursa Bayındırlık Müdürlüğünde, Statik'çi olarak çalıştı. 1965 - 67 yıllarında askerlik görevini yaptı. Askerliğin bitiminde Bursa çimento fabrikası inşaatında kontrol mühendisi, Hacettepe Üniversitesi inşaatında Statikçi olarak, Karadeniz Bakırları A. Ş.'de proje servisinde çalıştı.

Geçen dönem dergimizin sorumlu yazı işleri Müdürü olarak çalıştı. Halen bir proje bürosunda çalışmaktadır.

Evlidir.

MEHMET ORMANCI

İ. T. Ü. İnşaat Fakültesinden 1964 yılında mezun oldu.

İki yıl İller Bankası 5. Bölge Müdürlüğünde Kontrol Mühendisi olarak çalıştı.

Askerlik hizmeti bittikten sonra özel bir büroda proje mühendisi olarak çalışmaya başladı. Halen aynı görevde çalışmaktadır.

Evlidir.

ODAMIZ YÖNETİM KURULUNA GELEN TEBRİKLER

Sayın Sedat Özkol, İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı
Selânik Cad. Yenişehir - ANKARA

Yeniden Oda Başkanlığına seçilmeniz dolayısiyle sizi kutlarım. Size ve sayın Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarınıza başarılar dilerim saygılar sunarım.

Bülent ECEVİT
CHP Genel Sekreteri

T. M. M. O. B.
İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına
ANKARA

On Yedinci Genel Kurul toplantınızda yeni seçilen Yönetim Kurulunuza çalışmalarında candan başarılar dilerim.

Saygılarımla,
DEKAN
Prof. Gündoğdu ÖZGEN

Sayın Sedat Özkol
Selânik Cad. 19/1 - ANKARA

Geriliğini bir adım daha geriletan antiemperyalist zaferinizi kutlar başarınızın devamını dileriz.

Fikret ERSEZER
Van Bölgesi TEKSEN Temsilcisi

Sayın Sedat Özkol
İnş. Müh. Odası
Selânik Cad. 19/1 - ANKARA

Odamızın yeni yöneticilerini şahsınızda tebrik eder başarılar dilerim.

Sadık KÖSEOĞLU

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına

Aydın Kongre üyelerinin milletimizin bugünkü sorunlarına ve teknik eleman davalarına candan eğilen genç yöneticilerimiz hakkında verdiği kararı hararetle destekler yeni yöneticilere başarılar dileriz.

ISPARTA İNŞAAT MÜHENDİSLERİ

Sayın Sedat Özkol
İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 19/1 Yenişehir - ANKARA
Sizi ve seçilen arkadaşları kutlar başarılarınızın devamlı olmasını dilerim.

Yalçın YÖREGİR
İ.M.O. Adana Temsilcisi

İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 19/1 Yenişehir - ANKARA
Yeni dönemdeki devrimci çalışmalarınızda başarılar dileriz.

İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi
Talebe Cemiyeti

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Başkanlığı
Selânik Cad. 19/1 - ANKARA
Odamızın gerçek temsilcileri olduğunuzu bir kere daha belgelediniz daima yanınızdayız tebrik eder başarılar dileriz.

Sivasta Çalışan İnş. Müh. adına
Naci YILDIZ Mehmet PAÇACI

Sayın Sedat Özkol
İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı
Selânik Cad. 19/1 - ANKARA
Güç şartlar altında kazanmış olduğunuz başarıdan dolayı sizi ve gurubunuzu tebrik eder zorlu çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Kasım ÇALIŞKAN

14 Mart 1971
İstanbul

Sayın Sedat Özkol,

Ankara'daki İnşaat Mühendisleri Odası seçimini devrimci arkadaşlarla birlikte kazandığınızı bildiren mektubunuzu büyük bir sevinç ve kıvançla almış bulunuyorum. Hepinizi içtenlikle kutlarım. Daha önce gazetelerden ve radyodan ve karşıt devrimcilerin gazetelerdeki duyurularından bunu anlamıştım, fakat mektubunuz daha ferahlatıcı oldu.

Şahsen ben sizlere göre çok eski nesilden olmama rağmen fikren ve aklen ilmin gösterdiği yolda ve gençlerin yanındayım. Gençler deyince kanıma göre, bunlar genellikle 1960 - 1970 yılları arasında yetişenlerdir. Daha öncekiler gene genel olarak okumayı sevmeyen, bu hususta kafa yormayan ve analiz yapmayan kimselerdir. Hatta diyebilirim ki vaz geçtik yeni eserleri, Atatürk'ü bile okumayan zavallılardır. O bakımdan eski İstanbul Şubesi Yönetim Kurulunun teşhisi isabetli ve yerindedir.

Sizleri tekrar candan kutlar, bilim ve halka dönük yolunuzda başarılar dilerim efendim.

Nuri SARGIN
Yüksek Mühendis

Sayın Sedat Özkol,

Sizi ve yönetim kurulundaki arkadaşları şahsım ve devrimci arkadaşlarım adına candan kutlarım. Ailevi sebeplerle genel kurula katılamadığım için özür dilerim. Her türlü zorluklara rağmen çalışmalarınızda sonsuz başarılar dilerim.

Atillâ ÇELİK

Sedat Özkol
Selânik Cad. 19/1 Yenişehir - ANKARA
Başarınızı tebrik eder saygılar sunarım.

Cahit ZÜLFİKÂR
Karayolları Yüksek Mühendisi

İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 19/1 - ANKARA
Teknik elemanların sosyal ve ekonomik hakları için en aktif bir biçimde mücadele ettiğinizi bu yıl yeniden Yönetim Kuruluna seçilmekle belgelediniz. Yeni Yönetim Kurulunun bağımsızlık ve tüm teknik elemanların demokratik haklarını almak mücadelesinde beraber olduğumuzu bildirir, eylemlerinizin başarılı olmasını dileriz.

İ.M.O. ELÂZIĞ ŞUBESİ
Yönetim Kurulu

İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 19/1 Yenişehir - ANKARA
Sayın Başkan, sayın Yönetim Kurulu üyeleri tüm gücümle yanınızda olduğumu bildirir çalışmalarınız ve başarınız için sizleri candan kutlarım.

Enver GÜNDAY
Karayolları Kontrol Şefliği
Köyceğiz - MUĞLA

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığı
ANKARA
İLGİ : 4.3.1971 gün 197/9 - 410 - 473
Odanızın 17. Genel Kurul çalışmaları sonunda seçilmiş bulunan Yönetim Kurulu üyelerini teker teker tebrik eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımızla,
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKAN
Kemal TATAROĞLU

İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 19/1 - ANKARA
XVII. Genel Kurul çalışmalarınızı gölgelemek maksadıyla yapılan tüm hareketleri kınar yeni Yönetim Kurulu'muza mühendislik ve toplum yararına olacağına inandığımız çalışmalarında başarılar dileriz.

Yılmaz Öğüt - Tamer Timurcu
ve 21 İnşaat Mühendisi

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına
ANKARA
Yönetim Kurulunuzu tebrik eder, camiamızın haklarının alınmasında yapılacak her türlü faaliyet ve eylemde yanınızda yer alacağımızı bildiririz.
Saygılarımızla.

İnşaat Mühendisleri Odası
Çorum Temsilciliği

Ahmet SARIGÜL — **Güngör DABAK** — **Alâattin ÇAĞDAŞ**
Mehmet BAYRAK — **Hüseyin ÖZER** — **Ethem ONUR**
Salih İREM — **Fahri MEROĞLU** — **Necdet DİKEN**

8 Mart 1971
Malatya

Sayın Özkol,

XVII. Genel Kurul toplantısında sağladığınız başarıyı candan kutlarım. Yeni görev sürenizde de sizin ve seçilen tüm arkadaşların bu başarıyı hiç bir engel tanımadan devam ettirmesini dilerim.

Askerlik görevim dolayısı ile kongreye katılamadım. Selâmlar, saygılar.

Atğm. İlker AKAR
As. İnş. Eml. Md. lüğü
MALATYA

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına

Ankara : 15.3.1971
Sayı : 401/171

Genel Kurulunuz sonunda seçilen XVII. Dönem Yönetim Kurulunuzu kutlar, başarılar dileriz.

Odamız XVII. Dönem Genel Kurul Bildirisinin özeti ile XVII. Dönem Yönetim Kurulu görev dağıtımı aşağıda gösterilmiştir.

Yurdumuz Türkiye, emperyalist dünya zincirinin sömürülen bir halkasıdır ve yabancı - yerli tekelci sermaye ile tefeci - tüccar sermaye tarafından yağma edilmektedir. Halkımız ise günden güne daha çok yoksullaşmakta ve ezilmektedir.

Tekelci sermaye, sömürüsünü sürdürebilmek için ülkemizdeki yatırımları ve buna bağlı olarak teknik kadroyu kontrolu altında tutmak istemektedir. Bu kontrolu kurumlaştırmak üzere, siyasi iktidarları aracılığı ile yasalar çıkartmakta ve girişimlerde bulunmaktadır. Personel Kanunu, Devlet Proje İhale Usulü Kararnamesi, ortak pazara katılma, Özel Okullar, Odaların hukuki durumunda yapılmak istenen değişiklikler hep bu çirkin oyunun birbirini tamamlıyan parçalarıdır.

Bu oyun, halkımızı yer altında ve gecekondularda oturmağa; bizleri ise boğaz köprüsü ve lüks konut ressamlığına, daha fazla sömürülmeğe ve giderek işsizliğe ve yoksulluğa mahkûm etmek isteyenlerin oyunudur.

Halkımızın, mesleğimizin ve bizlerin sorunları aynı sorunun parçalarıdır. Bütün bu sorunlar ancak ve ancak birlikte çözülebilir. Ve mücadelemiz, halkın mücadelesinin bir parçasıdır. BİZ, MİMARLAR OLARAK, İŞÇİ VE KÖYLÜ YIĞINLARININ DEVRİMCİ MÜCADELELERİNE, ÖĞRENCİLERİN VE BÜTÜN DEMOKRATİK YURTSEVER GÜÇLERİN BASKI VE TERÖR KANUNLARINA KARŞI MÜCADELESİNE KATILACAĞIMIZI DUYURUR VE KARDEŞ MESLEK ÖRGÜTLERİNİN DE YANIMIZDA BULUNMASINDAN KIVANÇ DUYACAĞIMIZI BİLGİNİZE SUNARIZ.

Saygılarımızla,

Mimarlar Odası
XVII. Dönem Yönetim Kurulu adına
Yavuz ÖNEN - Mimar İ. T. Ü.

Başkan	: **Yılmaz İNKAYA**
II. Başkan	: **Afife BATUR**
Sekreter Üye	: **Yavuz ÖNEN**
Sayman Üye	: **Hülâgü BULGUÇ**
Üye	: **Metin AYDOĞAN**
Üye	: **Şaban ORMANLAR**
Üye	: **Demirtaş CEYHUN**

BİR AÇIKLAMA VE BİR UYARMA

8 Mart 1971 günü 4. Noter aracılığıyla eski Yönetim Kurulu üyelerine gönderilen mektupla XVII. Genel Kurulun yenilenmesi istenmiştir.

Mektupta; XVII. Genel Kurulun Başkanlık Divanı seçiminde oyların iyi sayılamamasından ötürü bir kısım üyelerin toplantı salonunu terk ettikleri ifade edilmekte, bu nedenle Genel Kurulun yeniden yapılması istenmektedir. Konu hakkındaki görüşümüzü bildirmeden önce, bazı hususların açıklanmasını yararlı sayıyoruz: Çünkü, bir kısım üyelerin, Genel Kurulun açılışına ve Başbakanlık Divanının seçimine ilişkin hükümleri hatırlamaları yararlı olacaktır.

1 — Usule İlişkin Hükümler

1. 1. — Oda Yönetmeliği **8. maddesi,**

Genel Kurulun, Yönetim Kurulu Başkanı tarafından açılmasını,

1. 2. — Aynı Yönetmeliğin **Seçimlere ilişkin** 51. maddesi,

Başka bir alternatife dahi yer vermeksizin, **Başkanlık Divanının (açık oyla)** yapılacağını,

1. 3 — GENEL KURUL Toplantı Yönetmeliğin 4. ve 15. maddeleri yukarıdaki maddelere paralel olarak,

"Genel Kurulun, Yönetim Kurulu Başkanı veya Yönetim Kurulu Üyelerinden birisi tarafından açılacağını ve Başkanlık Divanı Seçiminin Yönetim Kurulunca yürütüleceğini, Seçimlerin esas olarak açık oyla yapılacağını hükme bağlamış bulunmaktadır.

2 — Genel Kurulun Oluşumu

2. 1. — Genel Kurul öncesi :

Genel Kurulun toplantı gününü Oda Yönetmeliği Şubat ayının son Cuma günü olarak önceden saptamış olduğu gibi,

Yönetim Kurulu, toplantıyı "günü, yeri ve gündemi ile daha önce 5 ve 6 Şubat günlerinde en çok okunan gazetelerde duyurmuştur.

2. 2. — Toplantının yapılışı :

Toplantı salonuna, T. Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (= Birlik) Yönetmeliğinin **64. maddesi** ve Oda Yönetmeliğinin **11. maddesi** gereğince ve yapılan **duyurularda kaydedildiği** gibi ODA KİMLİK BELGELERİ bulundurulmak şartıyla, hiç bir kuşkuya ve hiç bir itiraza yer verilmeden üyelerin kimlik belgeleri görülerek ve sicil no. su, adı, soyadı ve imzası tesbit edilerek alınmışlardır. Bu çizelgeler ilk gün istek üzerine mahkemece ve bilirkişiler aracılığıyla tesbit edilmiştir.

2. 3. — Toplantının Açılışı :

Toplantı, yukarıda belirtilen hükümlere,

Ve gündemde tesbit edilen sıraya göre şimdiye dek süre geldiği gibi Yönetim Kurulu Başkanı tarafından açılmış, konuşmasından sonra Başkanlık Divanı Seçimine geçilmiştir.

3 — İleri Sürülen İddia

3. 1. — Noter elile, eski Yönetim Kurulu üyelerine gönderilen mektuptan esasen buraya kadarki işlemlere hiç bir itirazın bulunmadığı açıklıkla anlaşılmaktadır.

3. 2. — Başkanlık Divanı Seçimi

Divan Başkanının açık oyla ve üyelerin ayağa kalkmaları ve ellerini kaldırmaları suretile yapılan seçiminde, adayların aldıkları oy sayılarının iyi sayılamadığı hususuna itirazlar yapılmış, bir kısım üyelerin salonu terk etmelerinin istendiği ve gerçekten kimi üyelere salonun terk ettirildiği görülmüştür.

Salonu terk edenlerin nereye ve ne yapmaya gittikleri orada kalanlarca bilinmemektedir.

4 — Durumun İncelenmesi :

4. 1. — Salonu Terk Yolu Yanlıştır.

Titiz bir dikkatle ve Yönetmeliklere tam uyarlıkla oluşan ve hiç bir itiraz olmadığı mektuptan da anlaşılan Genel Kurulda, oyların yanlış sayılmış olması kanısı karşısında yapılacak eylemin salonu terk etmek olmadığı açıktır.

4. 2. — Yapılan Baskı

Bundan başka salonun terk edilmesi için kimi üyelerce açık ve kapalı biçimde baskı yapılmış, kalan üye-

ler tehdit edilmişlerdir.

Salonu terk edenlerin daha sonra DSİ ye götürüldükleri anlaşılmış, buna karşıt örneğin Divan Başkanlığı adaylarından Gündüz Hekimgil uzun süre salonda Kongreyi izlemiştir.

Divan Başkanı seçimi sırasında serbestçe oy kullanıldıktan sonra, usulsüz, müsaadesiz bir başka toplantıda, Müsteşar, Genel Müdür ve Daire Başkanı ve kendisine işveren Müteahhit önünde oyunu kime kullandığının tesbiti çok yanlış ve en ağır baskısıdır ve yararsızdır.

4. 3. — Sayı Yetersizliği.

Kaldıki DSİ de böylece toplananların sayısı da Genel Kurula katılanların yarısını bile bulmayınca ertesi günlerde evlerden üyeler toplanmıştır.

Genel Kurulun açılışında bulunmayan (54) kadar üyenin DSİ'ye getirildiği Noterlikçe tesbit edilen listelerden anlaşılmıştır. Listelerdeki sayı ve toplam yanlıştır. (596) olarak gösterilen toplam (544) den ibarettir. DSİ de noter tarafından tutulan zabıttaki isimler sayılarak bu gerçek derhal tesbit edilebilir.

4. 4. — Üye Olmayanlarda Var.

Noterlikçe alınan adlar arasında Odamız üyesi olmayan kişilerin bulunduğu da saptanmıştır. Örneğin 8846 no. lu üye Asım Öztürk diye bir kimse olmadığı gibi Odamıza kayıtlı en son üye no. su 7073 tür. Ayrıca 4567 Oda no'sunu kullanan Tarık Salihoğlu ve 3680 Oda nosunu kullanan Özcan Fırat bu sahte isimler arasındadır.

Kesin bir sahtekârlık işleminin sonuçları olan bu gerçekler gerektiğinde ilgili makamlara sunulacaktır. Ve bu sahte isimler DSİ deki toplantının ve orada yapılan isim tesbit işinin ne kadar ciddi yapıldığını belgelemektedir. DSİ'de hüviyet kontrolu yapılmadan isim yazıldığı açıkça anlaşılmaktadır.

5 — Sonuç :

5. 1. — Genel Kurul, Yasalara büyük bir dikkatle, uygun olarak yapılmıştır.

5. 2. — Mektupta yalnız ve yalnız Divan Başkanının oy sayımına itiraz edildiği anlaşılmakta olduğu halde salondan çıkarılabilen ve DSİ de toplananlar ertesi günlerde de, Genel Kurula hiç gelmeyenler, yoklamada bulunmayanlar evlerinden toplanarak, sayı çokluğu sağlanmak istenmiş bu da başarılamamıştır. Bu yoldan çok sayıda üye toplanmış olsa neyi ifade eder. Oysa, Genel Kurullar, üye sayısına bakılmaksızın açılır ve sürer.

DSİ de yapılan üye sayımının hiç bir anlamı, hukuksal hiç bir değeri yoktur.

Mektupta gösterilen rakamla noterce tesbit edilen üye sayısı çok farklı olduğu gibi, üye olmayanlar da listede gösterilmişlerdir.

Odamızı güçsüzlendirmek ve bölmek çabası, çok önceden, belli kişilerce başlatılmış ve yürütülmek istenmiştir.

Genel Kurulun oluşumu ve sonucuna kadarki işlemler ve eylemlerde meşruluk dışı, yasa dışı hiç bir husus yoktur.

Divan Başkanı, sonradan DSİ'ye gidenlerin de bulunduğu bir sırada, Oda Organlarının seçimlerinin yapılmasından sonra, tüm üyelere ve **Hükümet Komiserine hitaben** bir usulsüzlük bulunup bulunmadığını sormak suretile durumu saptamış, hiç bir itirazın olmadığı tutanaklara geçmiştir.

Kınanması gereken, devletin bütün olanaklarını kullanarak, Kongre basmaya gelinmesi, Müsteşar, Genel Müdür, Cunta girişiminin, üyelerimizin bilincine çarpmasıdır. Ortada varsa bir Cunta başarısızlığı vardır.

Odamızı, güçsüzleştirme, pasifleştirme çabası vardır.

Konu, esasen bir yönü ile ve bir derecede yargı organlarına intikal etmiştir.

Her türlü işlem ve eylemlerimiz açıktır.

Ayrıca,

Odayı bölme çabasında öncülük edenlere karşı Genel Kurul Kararlarının uygulanması Yönetim Kurulumuzun görevidir.

Bölücü durumunda olanları uyarmak hususundaki görevimizi de böylece yapmış olarak, gereğini üyelerimizin takdirine sunuyoruz.

düşünceler

TEKELCİ SERMAYE, ORTAK PAZAR VE TÜRKİYE

Dr. Sedat ÖZKOL

Ülkemizin Ortak Pazar'a girişinin gerçekleştirildiği sırada, dergimizde yayınlanan bir araştırmada, Türkiye emek - gücü açısından Ortak Pazar'la Türkiye arasındaki ilişkileri incelemiş ve emperyalizmin yeni bir tuzağı olan Ortak Pazar'ın işbirlikçilerin tümü tarafından benimsendiğini ortaya koymuştuk. Bu araştırmada ayrıca Ortak Pazar'la Amerikan emperyalizmi arasındaki güçlü ve belirleyici ilişkiler de açıklanmış ve Ortak Pazar savunucularının temel amaçları şu şekilde özetlenmişti :

"1 — Türkiye emek gücünün bir kesiminin dünya emperyalizmine satılması sonucunda işbirlikçiler kendi düzenlerini bir süre daha devam ettirebilmek üzere maddi olanaklara kavuşacaklar, ithalât ve ihracat arasındaki açık sınırlı da olsa azaltılabilecek, dış ticaretteki korkunç dengesizliğin etkileri yumuşatılacaktır.

2 — Ekonomik ve sosyal kalkınmayı gerçekleştirmek üzere ülke kaynaklarını toplum yararına plânlı ve bilimsel bir şekilde kullanmak yerine sadece kendi çıkarlarını arttırmak amacıyla sömüren yerli finans - kapital, artan nüfusa yeni çalışma alanları açabilme yeteneğinden kesinlikle yoksun olduğu için, işsizliğin doğuracağı kesin bir toplumsal patlamayı ancak emek gücü ihracatıyla önleyebilmektedir. Bu açıdan Türkiye emek - gücünün işbirlikçiler tarafından Batı Avrupalı kapitalistlere peşkeş çekilmesi bir yerde zorunlu olmaktadır.

3 — Türkiye emek gücünün ülke dışına çıkartılması ve bir köle güç şeklinde Ortak Pazar ülkelerine satılmasıyla Türkiye proleteryasının bir kesimi beyin yıkama işlemlerinde çok tecrübeli Avrupa burjuvasının ve Avrupalı işbirlikçi sendikaların yozlaştırıcı etkilerine de açılmış olacaktır. Böylece dünya emperyalizmi ve yerli finans kapital kendi sömürü düzenlerini yine kendi kölelerine savundurtmak olanaklarına da sahip olacaklardır." (1)

Bu araştırmamızda Amerikan emperyalizmi, Ortak Pazar ve Türkiye arasındaki ilişkileri daha ayrıntılı biçimde incelemek ve özellikle sınai üretimin yapısı ve etkinliği bakımından Türkiyenin Ortak Pazar içinde ne gibi bir yer işgal edebileceğini, Ortak Pazar'a girişimizin Türkiye sanayiini ne şekilde etkiliyeceğini ortaya koymak istiyoruz. Böylece kuruluş amacı ne olursa olsun, Ortak Pazarın da sonunda Amerikan emperyalizminin uydusu haline gelebileceği, Avrupa finans kapitalinin Amerikan Finans kapitaliyle rekabet olanaklarının çok sınırlı olduğu da, bir kere daha belgelenmiş olacaktır.

1. DÜNYA EMPERYALİST DÜZENİ İÇERİSİNDE AMERİKAN FİNANS KAPİTALİNİN GÜCÜ

"Kapitalist dünya düzenini oluşturan çeşitli ülkeler arasındaki bütünleşme özellikle ikinci emperyalist dünya savaşından sonra büyük bir hız kazanmış, bir zamanların mağrur Avrupalı kapitalistleri bir yandan gelişen ve güçlenen dünya sosyalist bloku karşısında kendi sömürü düzenlerini koruyabilmek, diğer yandan dünya çapındaki emperyalist sömürüden dolaylı da olsa yeniden pay alabilmek amacıyla Amerikan emperyalizminin kesin egemenliğini kabullenmişler, Amerikan emperyalizminin askeri, ideolojik ve ekonomik gücünün gölgesi altında varlıklarını sürdürmeyi tek çıkar yol olarak benimsemişlerdir. Bugün dünya emperyalizminin kuşkusuz tek önderi, Amerikan emperyalizmidir. Avrupa kapitalizmi geri bıraktırılmış ülkelerdeki sömürüsünü sürdürebilmek, ulusal kurtuluş savaşlarının kahredici darbelerinden korunabilmek için Amerikan emperyalizminin ekonomik ve askeri gücüne mutlak surette muhtaçtır. Bu bakımdan dünya emperyalist düzeninin ekonomik ve askeri politikasını tayin eden ve bu politikayı uygulayan temel güç de Amerikan emperyalizmidir. Amerikan tekelci sermayesinin açılımı ve gücü o kadar belirginleşmiştir ki bugün Fransadaki elektronik sanayiinin bütünü, sentetik kauçuk sanayiinin % 90 ı, petrol dağıtımının % 65 i, tarım makineleri sanayiinin % 65 i Amerikan sermayesinin kontrolu altındadır. İtalyadaki Amerikan yatırımları 500 milyon doların üstüne çıkmıştır. Bu ülkedeki en büyük 100 şirketten 10 u tamamen Amerikan sermayesiyle çalışmaktadır. Federal Almanyadaki Amerika yatırımlarının toplam değeri 2.6 milyar dolara yükselmiştir. Toplam nüfusları sadece 20 milyon olan Belçika ve Hollanda'daki Amerika yatırımları 1 milyor dolara çıkmıştır. Ayrıca Avrupada her yıl satışı çıkartılan şirket hisse senetlerinin % 40 ı Amerikan sermayesi tarafından satın alınmaktadır." (1)

Tablo I de Ortak Pazar Ülkelerindeki Amerikan özel sermaye yatırımlarının yıllar içindeki gelişimi verilmiştir.

TABLO I
Ortak Pazarda Amerikan Özel Sermaye yatırımları
(Milyon dolar)

Yıl	Yatırım
1950	637
1957	1680
1966	7578
Artış	% 1091.0

(Kaynak: Ortak Pazar ve Türkiye, Makina Mühendisleri Odası Yayın No.: 60, s. 37., 1970)

Görülüyor ki Ortak Pazardaki Amerikan özel sermaye yatırımları 1950 yılında 637 milyon dolarken, bu değer 1966 yılında 12 misli bir artışla 7587 milyon dolara yükselmiştir. Aynı şekilde 1958 yılında Amerikan yatırımları Ortak Pazar yatırımlarının % 4.5 i iken, bu değer 1965 yılında % 7.3 e ulaşmıştır. Yine 1965 yılında Amerikan şirketleri tarafından kontrol edilen işletmelerin üretimi toplam Ortak Pazar üretiminin % 15 ine çıkmıştır. Bilimsel araştırma gerektiren uçak ve uzay araçları, kimya, plâstik elektrik makinaları, dinamik ve hassas âletler sanayi kesimlerinde Amerikan finans-kapitali tarafından kontrol edilen şirketlerin üretimdeki payları % 60 - 80 arasında değişmektedir. 1958 - 1965 yılları arasında Amerikan şirketleri Ortak Pazar Ülkelerinde 2820 yatırım yapmışlardır. Bu değerler Amerikan finans-kapitalinin Avrupa finans-kapitali üzerindeki etkinliği-

(1) "Türkiye Emek Gücünün Sömürülmesi Açısından Ortak Pazar" T.M.H. Sayı 189. s. 40 - 47

ni sayısal olarak ortaya koymaktadır.

Ortak Pazar Ülkeleri ve Türkiye, A. B. D. ile sınai üretimi bakımından karşılaştırıldığında bu gerçek daha da belirginleşmektedir.

TABLO — II

1966 Yılına Ait Sınai Üretimi Durumu (Ortak Pazar = 100

Ülke	Endeks
A. B. D.	206.0
Ortak Pazar (Toplam)	100.0
Federal Almanya	43.0
Fransa	33.0
İtalya	14.2
Hollanda	5.3
Belçika	4.2
Türkiye	4.2

(Kaynak : Ortak Pazar ve Türkiye, M.M.O. Yayın No. 60. s. 60)

Yukarıdaki tablo Amerikan sınai üretiminin Ortak Pazar sınai üretiminin 2 katı ve Türkiye üretimininse 49 katı olduğunu ortaya koymaktadır. Amerikan sanayi gücünün Ortak Pazar ülkelerinin toplam gücünü çok aştığı açıktır. Bu güç farklılığı firma büyüklüklerinde de ortaya çıkmaktadır. Ortak Pazar ülkelerindeki dev şirketler, genellikle Amerikan şirketleri yanında çok küçük kalmaktadırlar. Dünyanın en büyük 500 firmasının değişik ülkeler arasındaki dağılımını incelediğimizde TABLO III. deki gerçekleri elde ediyoruz.

TABLO — III

Dünyanın En Büyük 500 Firmasının Ülkelere Göre Dağılımı

Ülke	Firma sayısı
A. B. D.	300
Federal Almanya	30
Fransa	23
İtalya	8
Hollanda	4
Belçika	3
Lüksemburg	1

(Kaynak : Ortak Pazar ve Türkiye. M.M.O. Yayın No. 60. s. 60)

Görüldüğü gibi dünyanın en büyük 500 firmasının 300 ü A. B. D. bulunurken, Ortak Pazar ülkelerinde bu firmaların toplam olarak sadece 69 u bulunmaktadır. Firma büyüklüğü gerçekleştirilen kâr oranları üzerinde de etkili olmaktadır. Örneğin 1966 yılında en büyük 100 Amerikan firmasında yatırılan sermayeye göre kâr oranı % 13.1 iken, bu değer aynı yıl içinde en büyük 100 Avrupa firması için % 7.6 dır. Aynı şekilde Ortak Pazar Ülkelerindeki şirketlerde oto finansman oranı giderek azalırken, A. B. D. de şirketler yatırım kaynağı olarak dağıtılmayan kârlarla amortisman bakiyelerinden yararlanmaktadırlar. Böylece Amerikan firmaları işlemlerinde daha bağımsız ve dinamik bir yapıya sahip olabilmektedirler. Bu bilgilere ek olarak dünyada yıllık cirosu 1 milyar doların üstünde olan 87 firmadan 60 ını A. B. D. de ve sadece 12 sinini Federal Almanyada bulunduğunu belirtebiliriz. Aynı şekilde yıllık cirosu 250 milyon doların üstünde olan firmaların 272 si A. B. D. de, 53 ü İngilterede ve 28 i F. Almanyada bulunmaktadır. Bütün bu nedenlerle Ortak Pazar Ülkelerindeki şirketler birbirleriyle birleşecekleri yerde genellikle tekelci Amerikan firmalarıyla bütünleşmeyi tercih etmektedirler. Tablo IV. de bu konuda ayrıntılı bilgi verilmektedir.

TABLO — IV

Ortak Pazar Ülkelerindeki Firmaların kendi Ülkeleri Dışında Yaptıkları Birleşmelerin Sayı İtibariyle Değişik Ülkelere Göre Dağılımı

Yab. Or.	F. Al.	Fr.	Bel.	İtal.	Hol.
A. B. D.	111	99	44	71	57
F. Almanya	—	102	29	33	40
Fransa	101	—	42	41	19
Belçika	33	35	—	11	26
İtalya	34	41	11	—	9
Hollanda	39	21	20	11	—
İngiltere	67	74	32	42	53
İsviçre	31	9	4	13	14
Avusturya	22	3	2	4	4
Diğerleri	26	14	3	13	14
Toplam	464	398	187	239	237
A.B.D./Top. (%)	23.9	24.9	23.5	29.7	24.7

(Kaynak : Ortak Pazar ve Türkiye. Prof. Gülten Kazgan s. 61)

Tablo IV. Ortak Pazar Ülkelerindeki firmaların birleşmek için Amerikan Firmalarını tercih ettiklerini açıkça ortaya koymak-

tadır. Örneğin İtalya'daki firmaların yabancı firmalarla yaptıkları birleşmelerin % 30 u Amerikan firmalarıyla olmuştur. Ortak Pazar Ülkelerinin hepsi bir arada alındığında Uluslararası birleşmeler yanında Amerikan firmalarıyla birleşme oranı % 25.4 olmaktadır. Birleşmeler sayısal değil de sermayeler açısından ele alınmış olsaydı, Amerikan Finans kapitali ile Ortak Pazar Ülkelerindeki şirketler arasındaki bütünleşme oranının çok daha büyük olduğu göze çarpardı.

Ortak Pazar Ülkelerindeki şirketlerin Amerikan Finans kapitali ile bütünleşme eğilimlerinin temel nedeni Avrupa teknolojisinin Amerikan teknolojisini çok gerilerden izlemesi ve Amerikan sermayesi ile kaynaşmanın sağladığı güvenliktir. Teknolojik gelişme düzeyinde önde bulunan ülkeler kaynaklarının önemli bir kesimini bilimsel araştırma ve geliştirme çabalarına ayırdıklarından, ileri teknolojilerle geri teknolojiler arasındaki açık kapanacak yerde, günden güne büyümektedir.

Tablo V. de A. B. D. ile Ortak Pazar Ülkelerinin bilimsel araştırma ve geliştirme giderleri karşılaştırılmaktadır.

TABLO — V
Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Giderleri (1963 - 1964 yılları)

Ülke	Araştırma-geliştirme giderleri (milyon dolar)	GSMH'nın yüzdesi olarak (faktör fiyatlarıyla)	A. B. D. giderlerine oranı
A. B. D.	21075	%3.7	%100.0
F. Almanya	1436	1.6	6.8
Belçika	137	1.1	0.6
Fransa	1299	1.9	6.2
Hollanda	330	2.1	1.6
İtalya	291	0.7	1.4
O. P. toplamı	3493	1.4	16.6

(Kaynak: Ortak Pazar Sanayii, Y. Müh. Haluk Ceyhan, İstanbul Sanayi Odası Dergisi s. 46 s. 14)

Görülüyor ki Ortak Pazar Ülkelerinin Bilimsel araştırma ve geliştirme için yaptıkları toplam harcama A. B. D. deki harcamanın sadece % 16.6 sına eşittir. Bu koşullarda Avrupa teknolojisinin Amerikan teknolojisi ile boy ölçüşmesi, rekabete girişmesi çok güç, hatta olanaksızdır. Dolayısıyle Avrupa finans kapitali günümüz koşullarında, Amerikan Finans kapitalinin güdümüne girmeyi kaçınılmaz olarak benimsemektedir. Bununla beraber sömürülen ülkeler halklarının Amerikan emperyalizmine karşı başarıyla yürüttükleri kurtuluş mücadeleleri dünya emperyalizminin ekonomik ve sosyal dayanaklarını çürüttükçe, böyle bir bütünleşmenin günün birinde sona ermesi ve emperyalistlerin, 1. ve 2. Dünya savaşlarında olduğu gibi, birbirlerinin yeniden gırtlaklarına sarılmaları da ihtimal dahilindedir.

2. ORTAK PAZAR VE TÜRKİYE SANAYİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Şimdiye kadar belirttiğimiz gerçekler Amerikan finans kapitali karşısında Avrupa finans kapitalinin güçsüzlüğünü, Avrupa teknolojisinin Amerikan teknolojisine kıyasla, daha geri bir düzeyde bulunduğunu ortaya koyuyor. Bu bakımdan Ortak Pazar ülkelerinin bağımsız bir ekonomik topluluk halinde ortaya çıkarak Amerikan kapitalizmiyle rekabete girişmesi olanakları çok sınırlıdır. Ortak Pazar Ülkeleri Amerikan finans kapitali karşısında böyle güçsüz bir durumda iken Türkiyenin Ortak Pazar karşısındaki gücü ve durumu nedir? Soruyu bu biçimde koyduğumuzda açıkça görülecektir ki Türkiye Sanayii gelişim düzeyi bakımından Ortak Pazar Ülkeleri Sanayiinin çok gerisindedir ve bu sanayi ile değil rekabet, bütünleşme olanakları dahi yok gibidir. Tablo VI. da Ortak Pazar Ülkeleri ile Türkiyenin İktisadi kesimleri karşılaştırılmaktadır.

TABLO — VI
İktisadi Kesimlerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki Oranları (%) (1964 Faktör Fiyatları ile)

Ülke	Tarım	Hizm.	Sanayi
F. Almanya	% 5.8	%42.9	%51.3
Fransa	8.9	52.5	40.0
İtalya	14.4	41.6	44.0
Hollanda	9.3	49.8	40.9
Belçika	6.6	50.8	42.9
Lüksemburg	7.1	40.0	52.9
Ortak Pazar	8.6	45.9	45.5
Türkiye	38.9	44.1	17.0

(Kaynak: Ortak Pazar ve Türkiye. M.M.O. Yayın No. 60. s. 47)

Görüldüğü gibi Ortak Pazar Ülkeleri ekonomisinde sanayiin payı % 45.5 iken, bu değer Türkiyede sadece % 17.0 dır. Aynı şekilde tarım kesiminin oranı Ortak Pazar ülkelerinde sadece % 8.6 olduğu halde, bu oran Türkiyede % 38.9 u bulmaktadır. Ortak Pazar Ülkeleri ile Türkiye ekonomileri arasındaki yapısal kesin farklılık bu değerlerle bile ortaya konulabilmektedir. Ayrıca Sınai Üretimde makina Sanayiinin payına baktığımızda bu oranın Türkiye'de çok küçük bir değer halinde kaldığını görüyoruz. F. Almanya'da bu oran % 36.7, Belçika'da % 23.7, Fransa'da % 33.0, Hollanda'da % 33.2, İtalya da % 30.5 iken Türkiyede sadece % 12.0 dir. Sanayi gelişme düzeyini en iyi belirten göstergelerden birisi olan çelik üretimi bakımından Ortak Pazar Ülkeleri ile Türkiyeyi karşılaştırdığımızda Tablo VII. deki değerleri elde ediyoruz.

TABLO — VII

1968 Yılındaki Çelik Üretimi (Milyon ton)

Ülke	Çelik üretimi
F. Almanya	35.3
Belçika	8.9
Fransa	19.6
Hollanda	3.3
İtalya	13.6
Lüksemburg	4.4
Ortak Pazar Toplam	85.1
Türkiye	1.1
Ortak Pazar/Türkiye	77.4

(Kaynak : Ortak Pazar Sanayii. Y. Müh. Halûk Ceyhan. İstanbul Sanayi Odası Dergisi No. 46. s. 13)

Tablo VII. çelik üretimi bakımından Ortak Pazar ülkelerine kıyasla Türkiye'nin çok geri bir düzeyde bulunduğunu ortaya koyuyor. Bu güçlü işletme büyüklüklerinde ve işletmelerin sınai üretimindeki paylarında da ortaya çıkmaktadır. Türkiyedeki işletemler genellikle 10 kişinin altında işçi çalıştırırlarken, Ortak Pazar ülkelerinde 100, hatta 1000 kişinin üstünde işçi çalıştıran pek çok işletme vardır. Tablo VIII. bu gerçeklere ışık tutabilmek amacıyla hazırlanmıştır.

TABLO — VIII

Ortak Pazar ve Türkiye'de İşletme Büyüklükleri ve bu İşletmelerin Sınai Üretimindeki Fiatı

Çalışan işçi sayısı	Tür.	F. Al.	Bel.	Fr.	İtal.	Hol.
51 +	%13.0	70.0	71.0	60.0	53.0	72.0
100 +	6.6	60.0	60.0	50.0	41.0	51.0
1000 +	1.0	26.0	21.0	16.0	12.0	27.0

(Kaynak : Ortak Pazar ve Türkiye. M.M.O. Yayın 60. s. 143)

Görüldüğü gibi Türkiyede 50 kişinin üstünde işçi çalıştıran işletmelerin sınai üretimindeki payı sadece % 13.0 iken bu değer, örneğin, Federal Almanyada % 70.0 dır. Aynı şekilde Türkiyede 1000 kişinin üstünde işçi çalıştıran işletmelerin payı % 1.0 iken, bu oran F. Almanyada % 26.0 ve Hollandada % 27.0 dır. Dolayısıyla Türkiyedeki sınai işletmelerinin Ortak Pazar Ülkelerinde sınai işletmelerle rekabete girebilme olanakları yoktur. Ortak Pazara katılmamızla birlikte Türkiye sanayii yarı bağımlı durumdan tam bağımlı duruma getirilecektir.

Sınai işletmeleri, toplam olarak değil de, alt sektörler itibariyle incelediğimizde durum daha somut olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin gıda sanayiinde Ortak Pazarda en üst yeri işgal eden Unilever Şirketinin yıllık cirosu 5.32 milyar dolarken bu değer Türkiye Şeker Fabrikaları için sadece 132 milyon dolardır. Alt sektörler itibariyle karşılaştırma Tablo IX. da verilmiştir.

TABLO : IX

Alt Sektörler İtibariyle Ortak Pazar ve Türkiye Sanayilerinin Karşılaştırılması

	ORTAK PAZAR	TÜRKİYE
	GIDA SANAYİİ	
Firma Adı	Unilever	T. Şeker Fabrikaları
Yıllık ciro (1000) dolar	5.232.000	132.000

	OTOMOBİL SANAYİİ	
Firma Adı	Volkswagen	Türk Otomobil Endüstrileri
Yıllık ciro (1000) dolar	2.296.400	17.804
	ÇİMENTO SANAYİİ	
Firma Adı	Hochtief	T. Çimento Sanayii
Yıllık ciro (1000) dolar	231.200	44.388
	KİMYA SANAYİİ	
Firma Adı	Montecatini - Edison	Azot Sanayii
Yıllık ciro (1000) dolar	2.092.000	11.222
	ELEKTRİK VE ELEKTRONİK ALETLER SANAYİİ	
Firma Adı	Philips	Arçelik
Yıllık ciro (1000) dolar	2.365.000	24.736
	BASIN VE KÂĞIT SANAYİİ	
Firma Adı	Hachette	Seka
Yıllık ciro (1000) dolar	460.000	25.000
	MEKANİK SANAYİİ	
Firma Adı	M. A. N.	M. K. E. K.
Yıllık ciro (1000) dolar	431.000	71.825
	TEKSTİL SANAYİİ	
Firma Adı	Frendenburg	Mensucat Santral
Yıllık ciro (1000) dolar	213.000	22.000
	CAM VE SERAMİK SANAYİİ	
Firma Adı	Saint Gobain	Türkiye Şişe Cam
Yıllık ciro (1000) dolar	632.200	24.222

(Kaynak : Ortak Pazar ve Türkiye. M. M. O. Yayın No. 60. S. 14 - 146).

Tablo IX. Sanayi alt kesimlerinin tümünde Ortak Pazar Ülkelerinin Türkiyenin çok ilerisinde olduğunu göstermektedir. En büyük şirketlerin yıllık ciroları oranlandığında aşağıdaki değerleri elde ediyoruz.

TABLO : X

Ortak Pazar ve Türkiyedeki En Büyük Sınaî İşletmelerinin Yıllık Cirolarının Oranı

Sanayi Kesimi	**Yıllık Ciro Oranı**
Gıda	39.6
Otomobil	129.0
Çimento	5.2
Kimya	186.4
Elektrik - Elektronik	95.6
Basım ve Kâğıt	18.4
Mekanik	6.0
Tekstil	9.7
Cam ve Seramik	26.1

(Kaynak : Ortak Pazar ve Türkiye. M. M. O. Yayın No. 60 S. 144 - 146)

Tablo X. da görüldüğü gibi yıllık ciro oranı, otomobil sanayiinde 129.0, Kimya sanayiinde 186.4 ve Elektrik - Elektronik sanayilerinde 95.6 olmaktadır. Yıllık ciroları milyonlarca dolar tutan Ortak Pazar Sınai İşletmelerinin yarı bağımlı Türkiye sanayiini boğacağı, uydulaştıracağı apaçıktır.

Belirtilen bu çok olumsuz koşulların yanında Türkiye Sanayii Ürünlerinin fiyatının genellikle Ortak Pazar Ülkelerindeki fiyatın üzerinde bulunması da ülkemiz sanayii aleyhine çalışacak bir başka temel gerçekliktir. Türkiyede iç fiyatlar dış fiyatların katı olarak bir endeks numarasıyle belirtildiğinde örneğin Gıda sanayii endeksinin 1.13, ve toplam sanayii endeksinin 1.57 olduğunu görüyoruz. Bu gerçekler Tablo XI. de belirtilmişlerdir.

TABLO: XI
Türkiyedeki İç Fiyatlar (Dış fiyatların katı olarak)

Sanayi Sektörü	Endeks Numarası
Gıda	1.13
Orman Ürünleri	1.16
Ateş Tuğlası	1.18
Cam	1.28
Tekstil	1.42
Çimento	1.54
Kimya	1.60
Kâğıt	1.72
Lâstik	1.77
Demir - Çelik	1.80
Toplam İmalât Sanayii	1.57

(Kaynak: Ortak Pazar ve Türkiye. M. M. O. Yayın No. 60 S. 148)

Ortaya konulan bu gerçekler karşısında, yarı bağımlı Türkiye Sanayiinin Ortak Pazar Ülkeleri sanayii ile boy ölçüşebileceğini ileri sürmek için kişinin kör, bilinçsiz ya da çıkar bağlarıyla etkilenmiş olması gerekir. Ülkemizde milli sermayenin bir kesimini temsil ettiği kanısında olduğumuz Eskişehir sanayicilerinin bu konudaki görüşleri şöyledir:

ORTAK PAZAR'A GİRMEK SANAYİLEŞME ARZUSU İLE ÇELİŞMEKTEDİR

Türkiye'nin ortak pazara girmesi, ya da girmemesi konusunda da yıllardan beri tartışmalar yapılagelmektedir. Ancak hemen söylemek zorundayız ki, Ortak Pazar'a girme kararında, tartışmaların ulaştığı sonuçlar etken olmamıştır. Özellikle son yıllarda, Türk sanayicisinin, üzerinde karar verilen kişiler olmakla beraber, görüşlerine de pek değer verilmiştir denemez. Bu konuda, daha çok sanayinin önde gelen kişilerinin özel görüşleri tüm sanayici adına addolunmuştur.

Ortak Pazar'a geçiş dönemi olan 22 yıl boyunca, sanayimizin gelişme hızının, ayni sürede Ortak Pazar sanayiinin kazanacağı hızı da kapatacak kadar yüksek olacağı varsayımına katılmak gerçekten çok güç olacaktır. Bu kötümser görüşümüze mesnet teşkil eden delilleri şöylece sıralayabiliriz.

Bir kere, sanayileşme başarısına ulaşacağımız isabetli bir temel ve üst sanayi politikası henüz saptanmamıştır. Siyasi ve sosyal çalkantılar rayına oturtulamamış, özel kesimde ve kamu kesiminde kaynakların derli toplu kanalize edilmesi sağlanamamıştır. Ortak Pazar ülkeleri seviyesine gelebilmek için, bu günden itibaren yılda % 20'nin üzerinde artışı gerektiği hesaplanan, fert başına üretime ulaşmak şöyle dursun, 1967 yılı dışında, sanayi kesiminde, her yıl plân hedeflerinin çok gerisinde kalınmıştır. Sendikal gelişmeler, ücret artışları, ortak pazara karşı tek avantaj gibi gösterilen işgücü maliyetini daha şimdiden uluslararası rekabet yönünden olumsuz seviyelere çıkarmıştır. Kaldı ki, 12 yıl sonra Anadolu'dan kalkıp İstanbul'a gider gibi rahatça Avrupa'ya gidebilecek olan işçilerimizi yerli sanayide muhafaza etmek için, en azından, Avrupa ücretleri seviyesinde ücret vermek zorunluğu doğacaktır. Binaenaleyh ücret düşüklüğünü avantaj görmek bir rüya olmaktan ileri gidememektedir.

Yukarıda da zaman zaman belirttiğimiz gibi, mevcut Türk Sanayiinin çok büyük bir kısmı küçük işletmelerden ibarettir. Bu işletmelerin ileri teknolojiyi derhal uygulamaya başlamaları mümkün değildir. **Bırakınız, bunların dış pazarlara açılıp rekabet etmelerini, yurt içinde dahi, azınlıktaki, nisbeten büyük işletmelerin rekabetine bile dayanamamakta, bölgesel faaliyetten öteye geçememektedirler.** Ortak Pazarın büyük ölçek firmaları ve bu firmalardaki uzman işletmesi kadrosunun, değil 22 yıl sonra varacakları nokta karşısındaki durumumuz, hali hazırdaki noktalarına dahi ulaşmamız, bu küçük ölçek firmalar ve henüz ticari mektup şeklini dahi bilmeyen sevk ve idareci kadro ile mümkün olamayacaktır.

Ortak Pazar'a katılmanın, sermayeleri ve sanayi kuruluşlarını birleşip büyümeye zorlayacağı iddiasını da kabul etmek çok zordur. **Ortak Pazar'a girildiği anda, mevcut sanayideki sermayenin, büyüme yerine, ortak pazar mamullerinin satışını yapmak üzere, ticaret sektörüne kayması veya ortak pazarın dev sermayelerine küçük hisseler halinde karışmayı tercih etmesi daha mümkündür. Esasen, sanayileşebilmemiz için gerekli kaynak olan tarım kesimi, geçiş dönemi şartlarını tesbit eden katma protokolde bütünleşme (entegrasyon) ön görüşü dışında tutulmuştur.** Geçiş döneminde, sanayi ürünleri için tedricen gerçekleştirilecek gümrük birliği öngörülürken, bu dönemin, tarım kesimine, bir çeşit hazırlık devresi olarak tanınması da, Ortak

Pazar ülkelerinin 22 yılda, tarım sahasında, onların seviyesinde bir gümrük birliğine ulaşabileceğimizden şüpheli olduklarını ortaya koyması yönünden ilginçtir. Hal böyle olunca, sanayiimizin ihtiyacı olan sermayenin, 22 yıllık sürede tarım kesiminde üretilip aktarılması, yani kısaca, sanayileşebilmemiz peşinen şüphe konusu olmaktadır. Bu takdirde, rekabet karşısında yerli firmaların birleştiği düşünülse bile, sanayide mevcut yetersiz sermaye olarak artış göstermiyecektir.

(Kaynak : Eskişehir Sanayi Odası Meclisinin "Topluma Dönük Sanayici Bildirisi).

Eskişehir Sanayi Odası Dergisi Sayı ' 22 Aralık 1970 S. 9)

Görüldüğü gibi Eskişehirli Sanayiciler, bir yerde ülkemizdeki bütün toplumcuların görüşlerine katılmakta, Türkiye Sanayiinin Ortak Pazarda hiç bir rekabet olanağı bulunmadığını ileri sürmektedirler. Hatta daha ileri gidilerek, Ortak Pazara girildikten sonra mevcut sanayideki sermayenin büyümeyeceği, büyüme yerine, Ortak Pazar mamullerini satmak üzere sermayenin ticaret sektörüne kayacağı ve Türkiye sınai işletmtlerinin Ortak Pazar Sınai İşletmeleri tarafından yutulacağı bilimsel bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Buna karşılık Avrupa finans kapitalinin sözcülerinden Belçikanın Avrupa Topluluğu nezdindeki emsilciliği üyesi Büyükelçi Andre G. A. Wendelin'in görüşleri ise şu şekilde :

"Avrupa Topluluğunun hedefi ticari olmayıp, üye ülkelerin rekabetlerine son vermelerine yardım etmek suretiyle savaşı önlemek ve müşterek menfaatlere dayanan bir Avrupa Birliği kurmaktır. Altılar, özellikle ihtisaslaşma ve yoğunlaşma yoluyla, verimliliği ve üretimi arttırmışlar, gümrüğün ortadan kalkmasının doğurabileceği zorlukları karşılamışlardır.

Sanayileşme, modern ve bağımsız bir Türkiye'yi geliştirmek için zorunludur.

Denmektedir ki, Ortak Pazar'a nisbetle Türkiye ekonomisi geç kalmış durumdadır. Bu sebeple, ortaklık Türkiye için felâketle sonuçlanacaktır. Türkiye'nin geç kaldığı bir gerçektir. Fakat bu tenkidi ileri sürenler, bu gecikmeyi ortadan kaldıracak hiç bir çare göstermemektedirler.

Hakkâri Vilâyeti, Türkiye'nin en az gelişmiş bölgesi ise, onu geliştirmek için başvurulacak çare herhalde onu tecrit etmek, kendi kaderine terketmek değildir. Hakkâri için doğru olan Türkiye için de doğrudur. Ortak Pazar'ın amacı da işbirliği suretiyle Türkiye'nin gelişmesini ve kalkınmasını sağlamaktır.

Bazı Türk iktisatçıları demektedir ki, Türk Sanayii rekabet edebilecek fiyatlarla ihracat yapamaz ve ithâl edilecek mallarla rekabet edemez.

Mesele imalâtçı ve ihracatçıların davranışları, üretim faktörleri, iktidarın politikası ve müdahale metotları ile ilgilidir.

Sanayileşmenin Şartları :

Başlangıçta her nevi imalât, üretim faktörlerinin emniyetsizliği dolayısıyla rizikolar arzeder, aynı durum yeni pazarların kararsızlığı sebebiyle ihracat için de söz konusudur. Bu bakımdan kâr marjlarının büyüklüğünü normal karşılamak gerekir. Fakat zamanla, üretim şartları normal hale gelince kâr marjlarını indirmek veya buradan elde edilen kârları ihraç malları üretimine yer veren bir başka sanayi dalına yatırmak gerekecektir. Kalkınmanın şartı olan, otofinansman ve iç sermaye birikimi ancak böyle sağlanabilir.

Maliyet fiyatını tâyin eden diğer faktörler üzerine de etki yaparak maliyeti düşürmek imkânsız değildir. Örneğin Keban barajı bitince elektrik enerjisi ucuzlayacak, bu da maliyetleri indirecektir.

Diğer taraftan kamu otoritesinin müdahale imkânları, üretim şartlarını ve rekabet kapasitesini etkileyecek niteliktedir.

Plânlama faaliyetleri de, kalkınmada vazgeçilmez bir metottur.

Plânlamacılar, kalkınma için şu iki metottan birini seçebilirler. Bunlardan birisi ithalâta ikame edilecek iç üretim, diğeri ise ihracata yardımdır. Kanaatimce, birinci metod dış ödemeler dengesini kurmak amacını güden kısa vadeli bir tedbirdir.

Son olarak uzmanlar, Türk müzakerecilerinin elverişli sonuçlar elde edemediklerini ileri sürmektedirler.

Türkiye, sanayi sektörü için, tekstil mamûllerinde 3 pozisyon hariç, gümrük

vergilerinin ve miktar kısıtlamalarının kaldırılması sonucunu elde etmiştir. Bu sonuç da katî değildir. Her sene yapılacak toplantılarda Türkiye'nin yeni kolaylıklar elde etmesi her zaman için mümkündür.

Son bir tenkit, Türkiye'ye tarım maddeleri ile elde yapılan eşyalar üreticisi ve ham madde tedarikçisi rolünün verildiği yolundadır. Bu tenkit yersizdir çünkü, Ortak Pazar Türkiye'nin sanayileşmesi için gerekli projeleri finanse etmekte (Keban projesi gibi) ve Türk sanayii mamûllerine kapılarını açmaktadır.

Türkiyenin bu imkânlardan faydalanabilmesi, her şeyden evvel Türk kamu oyunun, Ortak Pazar'a girilmekle doğru bir iş yapıldığı hususunda ikna edilmesine bağlı bulunmaktadır. Ortak Pazar'a girmenin faydasına inanıldığı takdirde, Türk halkının meziyetleri ve ülkenin kaynakları ekonomik kalkınmayı gerçekleştirecektir."

(Kaynak : M.O.M. Ortak Pazar. André G. A. Werdelen Avrupa Topluluğu Ortak Pazar. No. 4 Ocak - Şubat 1971 S. 7).

Avrupa finans kapitalinin sözcüsü Türkiyenin Ortak Pazarın sunacağı imkânlardan yararlanabilmesinin ilk olarak şartı kamu oyunun ikna edilmesini ileri sürüyor. Diğer bir deyişle ülkemizin ezilen, sömürülen sınıf ve tabakalarına ters bilinç verilmesini öğütlüyor. Böylece Türkiye halkı gönüllü bir şekilde sömürülecek, Ortak Pazar sömürüsüne karşı ortaya hiç bir tepki çıkmayacaktır. Devrin Sanayi Bakanı Selâhattin Kılıç ise Ortak Pazar karşısındaki görüşlerini şöyle özetliyor : "Türkiye Ortak Pazara girmese de beynelmilel Pazara girmiştir. O halde beynelmilel pazarın icap ettirdiği şartlarda bir ekonomik güçlenmeye esasen muhtaçtır. İyi niyet, bilgili çalışma, istikbalde dünya ekonomisinde vaki olabilecek gelişmelere uyabilme imkânları hareket noktası olarak alındığı takdirde Ortak Pazar'a girmekle Türk ekonomisinin ve memleketimizin iyi şeyler kazanacağına inanıyorum."

(Kaynak : Türkiye ve Ortak Pazar. Selâhattin Kılıç Sanayi Bakanı. İstanbul Sanayi Odası Dergisi Sayı : 46 S. 7-8).

Aynı devrin Dışişleri Bakanının görüşleri de Sanayi Bakanının görüşlerinden farklı değil : "Geçiş dönemi Türk müteşebbis ve üreticisinin milli pazarın yanı sıra iştira gücü çok yüksek 200 milyonluk bir müstehlik kitlesinin karşısına getirmektedir. Bu büyük pazara çok avantajlı şartlarla girmekteyiz."

(Kaynak : Türkiye - AET Ortaklık Anlaşması. İhsan Sabri Çağlayangil. Dışişleri Bakanı. İstanbul Sanayi Odası Dergisi. Sayı : 46 S. 6).

Buna karşılık yerli finans - kapitalin ağababası Vehbi Koç Ortak Pazarda rekabet olanaklarına sahip olabilmemiz için şu şartları ileri sürüyor :

Ortak Pazar karşısında ayakta durabilmemiz için ehemmiyetli gördüğüm bir kaç nokta vardır. Bu ana noktaların tedrici bir şekilde ve bir program dahilinde ele alınacağını Devlet garanti etmedikçe Ortak Pazar karşısıda endüstrimiz yıkılabilir.

1 — Ortak Pazar'da başarılı olmanın şartlarından biri ve belki en önemlisi sanayiciye ham ve yardımcı maddelerin dünya piyasası fiyatına verilmesidir. Kömür, kok, demir, çelik, bakır, petrol ve petro kimya ürünleri gibi ana maddeler esasen Devletin elinde veya kontrolündedir. Bu ürünlerin fiyatı dünya piyasasına nazaran iki ve hatta üç misline kadar yükselmekte ve maliyetleri kabartmaktadır. Geçiş döneminde rakip yabancı mamûller tedricen libere edilip gümrük indirimlerinden faydalanırken yerli benzer mamûllerin imalinde kullanılmak üzere ithal edilen ana maddelerin fiyatları dünya piyasası fiyatlarına temin edilebilmelidir. Bu ana maddeler mamûllerin tabi oldukları ithal rejimine uygun şekilde libere edilip aynı gümrük indirimlerinden yararlanabilmelidir. Dışardan gelecek mamûl ile burada mümasil malı yapan sanayinin kullanacağı aynı mamule ait ana ve yardımcı maddeler arasında ithâl rejimi yönünden herhangi bir fark olursa, milli sanayimiz böyle haksız bir rekabete dayanamaz.

2 — Elektrik enerjisi, demir ve deniz yolu nakliyatı gibi amme hizmetleri keza Devletin elindedir. Sanayimize bu hizmetler Ortak Pazar'a kıyasen daha pahalıya sağlanmaktadır. Fiyat ve tarife politikası gözden geçirilerek tedricen Ortak Pazar esaslarına intibak ettirilmelidir.

3 — Sanayimizin maliyetlerini düşürüp ayakta durabilmesinin en mühim meselelerinden birisi ithali zaruri olan ana ve yardımcı maddelerle, işletme malzemesi ve

bunların yedek parçaları günü gününe ve sağlam dövizle temin etmesidir. İthâl zorlukları aşırı stoklar yapılmasına sebep olmakta atıl kapasite bulunmakta, transferler uzamakta ve dolayısıyle döner sermaye ihtiyacımız Ortak Pazar'a nazaran daha fazla ve maliyeti de daha yüksek olmaktadır.

Hükümet olarak, millet olarak çok iyi düşünüp, yine el ele verip ihracatımızı çoğaltıp, fuzuli döviz sarfiyatının önüne geçerek döviz ihtiyacımızı günü gününe temin edemediğimiz takdirde, Türk sanayii bir çıkmaza girer.

4 — Ortak Pazar memleketlerinin dev sanayii karşısında Türkiye'nin hangi sanayi sektörlerinde dayanabileceğini iyice hesap edip, o sanayi kollarına ehemmiyet vermeliyiz. Ve o sahalarda çok kuvvetli olmalıyız. Hükümetin de, sanayileşme politikası ile, yeni yatırımların bu sahalara akmasını teşvik etmesi gerekir. Dış rekabetin mühim bir tesiri de gerek özel sektörde gerek devlet sektörünün bir kısmında fiyatların ve kâr nisbetlerinin bu rekabetle ayarlanmak zorunda kalacağıdır. Bu şartlar altında, dış piyasalardaki dev rakiplere karşı tutunabilmemiz için, Hükümetin, sanayicinin ve işçinin elele vererek çalışması ve iş başına kuvvetli sevk ve idareciler yetiştirilmesi şarttır.

5 — İşçi ve işveren münasebetlerini tanzim eden grev ve lokavt kanunu tatbikatta birçok vakit kaybına sebep olmakta ve bu yüzden büyük zararlar doğmaktadır. Toplu sözleşme müzakereleri, grevler, işgaller henüz kalkınmakta olan sanayimizin maliyetlerini yükseltmektedir. 2 - 3 senede bir Devlet işçi ve işveren teşkilâtlarının iştiraki ile yapılacak toplantılarda, iş kolları itibariyle işçi ücretleri üzerinde mutabakata varılmalı, anlaşma müddeti zarfında hayat pahalılığını nazarı dikkate alan bir zammın verilmesini ön gören bir sistem tatbik edilmeli ve randıman düşmeleri önlenmelidir.

(Kaynak : Ortak Pazarın Geçiş Dönemine Girerken Vehbi Koç. İstanbu lSanayi Odası Dergisi. Sayı 46 S. 11).

Görüldüğü gibi Vehbi Koç Ortak Pazarda başarılı olabilmemiz için temel yükü devletin ve işçi sınıfının taşımasını talep ediyor. Devlete aktarılan yük gerçekte yine çalışan kitlelerin sırtına bindirilen bir yük oluyor. Böylece finans-kapitalin her gelişiminde olduğu gibi burada da fedakârlık görevi halkımıza düşüyor.

Özetlemek gerekirse :

1 — Ortak Pazar dünya emperyalizminin yeni bir sömürü aracıdır.

2 — Ortak Pazarda somutlaşan Avrupa finans kapitali ile Amerikan finans kapitali arasında çok karmaşık çıkar ilişkileri mevcuttur.

3 — Türkiyenin yarı bağımlı sanayiinin Ortak Pazar Sanayileri ile rekabete girişmesi olanaksızdır.

4 — Ortak Pazara girmemizden sonra yarı bağımlı Türkiye Sanayii Avrupa finans kapitali tarafından tam bağımlı hale getirilecektir.

5 — Ortak Pazara karşı mücadele bir yerde, kalıntı halindeki milli sermayenin de yaşantı mücadelesidir. Milli burjuva bu mücadelede emekçi sınıf ve kitlenin devrimci aydınlarının yanında yer almak zorundadır.

6 — Son olarak yeni kurulan hükûmet, gerçekten reformcu bir hükûmet ise, Türkiye aleyhine işleyen bütün anlaşmaları ve bu arada Ortak Pazar ülkeleri ile Türkiye arasındaki bağlayıcı ve belirleyici ilişkileri, anlaşmaları hiç olmazsa yeniden gözden geçirmeli ve aleyhimizdeki tüm anlaşmaları en kısa zamanda feshetmelidir.

Yurt Dışına Teknik Eleman Göçü

Cevdet KÖSEMEN
Yüksek İnşaat Mühendisi

Bugün az gelişmiş ülkelerin en önemli sorunlarından biri de, bu ülkelerde kısıtlı malî imkânların çok önemli bir bölümünü tüketerek yetiştirilen bilim adamlarının ve teknik elemanların gelişmiş batı ülkeleri tarafından çekilmesidir. Gayet açıktır ki, bu meselenin asıl önemi, parasal maliyetinden ileri gelmemektedir. Geri kalmış ülkelerin kalkınma çabalarında, temel araştırmaların yapılması ve yeni teknolojinin uygulanması konularında bilim adamı ve teknik elemanın stratejik bir önemi vardır.

Gelişmiş ülkeler bilim adamı ve teknik eleman ihtiyaçlarının gittikçe artan bir bölümünü geri kalmış ülkelerden sağlamaktadırlar. Bu konuda ABD'de yayınlanmış bir rapora göre (1) 1962 - 1966 yıllarında Amerika'ya göç eden 38.000'den fazla bilim adamının % 54 - 60'ı gelişmiş ülkelerden, % 40 - 46'sı az gelişmiş ülkelerden gelmiştir. Halbuki, 1956'da az gelişmiş ülkelerden göç edenlerin oranı yalnızca % 33 idi.

A.B.D. bilim adamı ve teknik eleman talebinin karşılanmasında az gelişmiş ülkelerden ABD'ye göçün önemli bir yeri vardır. 1966 yılında ABD'ye göçmen olarak kabul edilen bilim adamları, ABD yüksek öğrenim kurumlarından en az dört yıllık derece ile o yıl mezun olan toplamın yaklaşık olarak yüzde 2'sini teşkil ediyordu; mühendislerde ise, bu oran yaklaşık olarak % 10, doktorlarda, % 26 idi.

Az gelişmiş ülkelerden, ABD'ye göç, yalnızca bu ülkenin talep açığını kapatma fonksiyonunu görmemektedir. Bu göçün asıl önemli yanı, ABD'nin, az gelişmiş ülkelerden en yüksek kalitede elemanları çekmekte ve araştırmalara - geliştirme faaliyetlerinde bu elemanları kullanmakta oluşudur. Örneğin, ABD mezunu bilim adamlarının % 35'inin ve mühendislerin % 27 sinin araştırma ve geliştirme işlerinde çalışmalarına karşılık, göç edenler arasında, bu oranlar % 50 ve % 41'dir.

ABD'nin beyin göçü yoluyla kazandığı elemanların yıllık ortalamalarının seyri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

1956-1961	1962	1964	1966	1967
4 868	5 956	7 810	9 534	15 848

ABD'ye beyin göçü ile akan bu bilgi, zekâ ve kabiliyetin önemini Dean Rusk 1965 yılında şöyle ifade ediyordu:

"Bugünkü şartlar altında ülkemiz, başka ülkelerden yüksek zekâ ve kabiliyet sahibi göçmenleri çekebilmek için müstesna bir imkâna sahiptir. Eğer, iyi yönetilirse

(1) U. S. House of Representatives, Committee on Government Operations. **The Brain Drain into the United States of Scientists, Engineers, and Physicians.** Washington, D.C., Government Printing Office, 1967.

göç, ulusal kaynaklarımızın en büyüklerinden biri, son derece değerli bir fikir ve maharet kaynağı olabilir."

Geri bırakılmış ülkelerin bilim adamları ve teknik elemanları ABD için böylesine değerli bir kaynak meydana getirirken, bunlar, kendi ülkeleri için telâfisi mümkün olmayan bir kaybı teşkil etmektedirler.

Bu kaybın, Türkiye için, boyutlarının ne olduğunu, gelişim doğrultusunu, sebeplerini tespit etmek amacıyla, 1968 yılında yapmış olduğumuz bir araştırmanın bulgularını sunmanın faydalı olacağı kanaatindeyiz. Her ne kadar, bulgularımız 2 yıl öncesini yansıtıyorsa da, sorunun ana nitelikleri, o günden bu yana değişmemiştir.

1968 yılında yaptığımız araştırmanın temel kaynağını, Mühendis ve Mimar Odalarının üye kayıtları teşkil etmiştir.

1968 yılında tüm Mühendis ve Mimar Odalarına kayıtlı 17 233 üye mevcuttu. Üye dosyalarında yurt dışına gideceğini Odaya bildiren üyeler, araştırmamızın kaynağını teşkil etmiştir. Oda aidatını vermemek amacıyla, yurt dışına gidenlerin çoğu, Odaya haber vermektedir. Ama, haber vermeden gidenlerin varlığını ve yurt dışında eğitim görüp, orada kalanları gözden uzak tutmamak gerekir. Ayrıca, mezuniyetten hemen sonra, Odaya kaydolmadan yurt dışına giden elemanlar da mevcuttur.

1968 Nisan ayında Odalarımıza kayıtlı teknik elemanlarımızın durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

1968 yılında Odalara kayıtlı 17 233 mimar ve mühendisimiz mevcuttu. Bu mimar ve mühendislerin 2 444'ü, yani, % 14.2'si yabancı bir ülkede yüksek öğrenimini tamamlamıştı, 9 887'si M. S., 6 358'i, B. S. sahibiydi. Kamu kuruluşlarında ve özel müesseselerde çalışan mimar ve mühendislerimizin oranı % 68.9'u, serbest çalışanların oranı ise, % 25.1'i buluyordu. Mühendis ve mimarlarımızın % 6'sının istihdam durumu hakkında kayıtlarda bir bilgiye rastlayamadık.

TABLO I

MEZUNİYETLERİNE VE MESLEKİ DURUMLARINA GÖRE MÜHENDİS VE MİMARLARIN DAĞILIMI

Oda adı	Kayıtlı Üye	Mezuniyet Yurt içi	%	Mezuniyet Yurt dışı	Meslekî Durum İstihdam Edilen	%	Meslekî Durum Özel Çalışan	%
İnş. Müh.	5257	4555	11.5	602	4079	77.6	1178	22.4
Maden Müh.	1264	1004	20.5	260	906	71.7	358	28.3
Kimya Müh.	1708	1578	7.6	130	1000	58.5	708	41.5
Elektrik Müh.	2356	1976	16.1	380	2086	88.5	270	11.5
Makina Müh.	3527	2637	25.2	890	1897	53.8	1202*	34.1
Mimar	3121	2939	5.8	182	1898	60.8	613**	19.6
TOPLAM	**17233**	**14789**	**14.2**	**2444**	**11866**	**68.9**	**4329**	**25.1**

* 428 makina mühendisinin mesleki durumları bilinmemektedir.

** 610 mimarın mesleki durumu bilinmemektedir.

KAYNAK: Mühendisler Odası.

TABLO II

YURT DIŞINDA YÜKSEK EĞİTİM GÖRENLERİN ÜLKELERE VE BRANŞLARINA GÖRE DAĞILIMI

Mezuniyet ül.	Müh. Bölümü Mak.	Elek.	İnş.	Maden	Kimya	Mimar	Toplam	Toplam %'si
A.B.D.	310	130	300	122	44	31	937	38.3
Almanya	392	120	233	59	50	100	944	38.6
İngiltere	52	26	—	30	7	8	123	5.0
İsviçre	71	35	19	11	15	9	160	6.5
Fransa	35	56	23	18	10	7	149	6.1
Bilinmeyen	28	13	37	20	4	27	129	5.3
Diğer	2	—	—	—	—	—	2	0.1
TOPLAM	**890**	**380**	**602**	**260**	**130**	**182**	**2444**	**99.9**
Toplamın %'si	36.4	15.5	24.6	10.6	5.3	7.4		

Yurt dışında eğitim gören mühendis ve mimarların ülkelere göre dağılımı tablo II'de verilmektedir.

Görüldüğü üzere, Almanya'dan mezun olanların oranı % 38.6'yı bulmaktadır. II. Dünya Savaşına kadar ülkemizde Alman teknolojisinin ve mühendis eğitim normlarının hakimiyeti bu sonuç üzerinde etkili olmuştur. 1946'dan itibaren ABD'nin nüfuzu altına girmemizle, yurt dışında eğitim, Almanya'dan ABD'ne kaymıştır.

1968 yılında tüm teknik elemanlarımızın % 5.6'sı, ya da 975'i yurt dışında çalışıyordu. Bu rakamlar yukarıda belirttiğimiz sebeplerden dolayı gerçeğin altında kalmaktadır.

Tablo III'ün gösterdiği bir başka husus da, teknik eleman göçünün en çok mimarlar, elektrik ve makina mühendisleri arasında yaygın olduğudur.

1968'de teknik elemanlarımızın % 22'si, ABD'de ve % 18'i Almanyada çalışmaktaydı. Hanki ülkede çalıştığı bilinmeyen ve oranı % 39'u bulan teknik elemanlarımızın büyük bir kısmının da ABD'de çalışmakta olduğunu söylemek yanlış olmaz kanaatindeyiz.

TABLO III

YLRT DIŞINDA ÇALIŞAN TEKNİK ELEMANLARIMIZIN ÜLKELERE DAĞILIMI

Ülke	Müh. Bölümü Mak.	Elek.	İnş.	Maden	Kimya	Mimar	Toplam	%
A.B.D.	87	37	44	—	14	32	214	22.0
Kanada	—	11	3	—	—	2	16	1.6
Almanya	60	11	47	—	7	55	180	18.4
Fransa	8	6	7	—	—	19	40	4.1
Hollanda	—	4	2	—	—	—	6	0.6
İngiltere	8	3	6	—	—	12	29	2.9
İsviçre	6	9	10	—	—	27	52	5.3
Diğerleri	7	1	13	—	14	20	55	5.6
Bilinmeyen	—	149	55	11	8	160	383	39.5
TOPLAM	**176**	**231**	**187**	**11***	**43**	**327**	**975**	**100.0**

* Maden mühendislerinin çalıştıkları ülkeleer göre dağılımı bilinmemektedir.
KAYNAK: Mühendislik Odaları kayıtlarından hesaplanmıştır.

Yurt dışında çalışan teknik elemanların mezun oldukları ülkeye göre dağılımı :

Mez. Olunan Ülke	Mezun Sayısı	Dışarıda çalışanlar Sayı	%
A. B. D.	937	107	11.3
Almanya	944	54	5.7
İsviçre	160	34	21.1
İngiltere	123	14	11.3
Fransa	149	9	6.1
Türkiye	14789	586	3.9
Diğerleri	129	129	
Bilinmeyen	—	42	
TOPLAM	**17233**	**975**	**5.6**

Görüldüğü gibi, yabancı bir ülkede yüksek eğitimlerini tamamlayan teknik elemanlar arasında yurt dışında çalışma oranı daha yüksektir.

Yurt dışında çalışan teknik elemanların gidiş yıllarına göre dağılımı :

Yıllar	Sayı
- 1935	19
1936 - 1945	147
1946 - 1955	378
1956 - 1965	293
- 1966*	8
Bilinmeyen	130
TOPLAM	**975**

* 1968 Nisanına kadar, teknik elemanların % 68.8'i, 1946'dan sonra yurt dışına çıkmıştır.

Yurt dışına gidiş tarihlerine meslek dalları itibariyle bakacak olursak, mimarlar, inşaat mühendisleri ve makina mühendisleri arasında, 1960'dan sonra çok hızlı bir göçün ortaya çıktığını görürüz. Yurt dışındaki mimarların % 79'u 1960'dan sonra, elektrik mühendislerinin % 80'i ve inşaat mühendislerinin % 86'sı 1961'den sonra Türkiyeden ayrılmıştır.

Yurt dışında çalışan teknik elemanların Türkiyedeki son işlerini tespit etme çabamız, yalnızca elektrik mühendislerinde başarılı oldu. Buna göre, yurt dışındaki elektrik mühendislerinin % 65'i kamu kuruluşlarında, % 24'ü, özel kuruluşlarda, % 11'i ise, üniversitelerde çalışmaktaydı. Üniversitelerden ayrılıp yurt dışına gidenlerin oranı, üniversitelerdeki araştırmacı mühendislerin sayısının azlığını göz önüne alarak değerlendirilmelidir. Kamu kuruluşlarından yurt dışına giden elemanların çokluğu da, kamu sektöründeki ücretlerin özel sektör ücretlerinin 1/3'ü, 1/4'ü mertebesinde olduğunu göz önüne alarak açıklanabilir.

Yurt dışına göç etmiş doktoralı bilim adamlarımız ve teknik elemanlarımız hakkında Dr. Turhan Oğuzkan tarafından da bir araştırma yapılmıştır. Dr. Oğuzkan'ın yurt dışındaki 150 bilim adamımız ve teknik elemanımızla yaptığı anket sonuçları bize değerli bilgiler vermektedir.

Aşağıda Dr. Oğuzkan'ın anket verdiği grubun bilim dallarına göre dağılımı yer almaktadır :

Bilim Dalları	**Sayı**	%
Temel Bilimler	57	38.0
Mühendislik	58	38.7
Tıp	1	0.7
Tarım	8	5.3
Sosyal Bilimler ve Psikoloji	20	13.3
Beşeri Bilimler ve Güzel Sanatlar	5	3.3
Diğer Bilim Dalları	1	0.7
TOPLAM	**150**	**100.0**

Kaynak : Oğuzkan, Turhan Dr., **Yurt Dışında Çalışan Doktoralı Türkler : Türkiye'den Başka Ülkelere Yüksek Seviyede Eleman Göçü Üzerine bir Araştırma,** Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Proje No. BAYG-E-8, Tablo 10, s. 83.

Görüldüğü gibi, yurt dışındaki doktoralı elemanlarımızın % 38'i temel bilimler, % 38.7'si mühendislik alanlarında yetişmişlerdir.

"Grupta bulunan 150 kişiden % 40.7'si, veya 61 kişi, doktoradan önce Türkiyede çalışmadığını bildirmiştir. % 5.3 veya 8 kişi de soruyu cevapsız bırakmıştır. Geriye kalan 81 kişi içinde doktoradan önce Türkiyede çalışma süresi medyanı 4 - 0 yıldır. (......) doktora derecesi aldıktan sonra Türkiyede çalışmadığını bildirenlerin oranı % 58.0'i veya (......) 87 kişiyi bulmaktadır. (......) 13 kişi soruyu cevapsız bırakmıştır. Geriye kalan 50 kişi içinde doktoradan sonra Türkiyede çalışma süresi medyanı 4 - 7 yıldır." (2)

Dr. Oğuzkan'ın tespitlerine göre, yurt dışında çalışan doktoralı elemanlarımızdan inceleme yapılan 150 kişilik grubun Türkiyede en son çalıştıkları kurumlara göre dağılımı şöyledir :

	Sayı	%
Devlet sektörü	20	13.3
Yüksek öğretim	50	33.3
Sanayi ve Ticaret	24	16.0
Kâr gözetmeyen özel kurumlar	4	2.7
Hiç bir kurumda tam görevli çalışmamış olan	45	30.0
Bilinmeyen	7	4.7
TOPLAM	**150**	**100.0**

Kaynak : a.g.e., Tablo 14, s. 88.

Bu tabloya göre, yurt dışına, en çok yüksek eğitim kurumlarından, sonra sanayi ve ticaret sektöründen, daha sonra da Devlet sektöründen yüksek seviyede eleman akımı olmaktadır.

Dr. Oğuzkan, yurt dışındaki bu 150 elemanımızın % 62'sinin Profesör, Doçent ve Yardımcı Profesör seviyesinde olduğunu tespit etmiştir.

Akademik ünvan	**Sayı**	%	
Profesör	38	25.3	62.0 %
Doçent	33	22.0	
Yd. Prof.	22	14.7	
Öğretim Görevlisi	3	2.0	
Asistan	13	8.7	
Diğer akademik ün.	1	0.7	
Assosiye araştır.	5	3.3	
Akademik ünvansız	35	23.3	
TOPLAM	**150**	**100.0**	

Kaynak : a.g.e., Tablo 15, s. 90.

Anket verilen yurt dışındaki 150 doktoralı elemanımızın yurt dışına gitme sebeplerinin dağılımı şöyledir :

(2) a.g.e., s. 85 - 86.

	%
Ekonomik	10.2
Meslekî	54.4
Sosyal-kültürel	11.3
Siyasî	5.8
Şahsî-ailevî	1.8
Diğer	0.7
Bilinmeyen	15.8

Kaynak : a.g.e., s. 100 Tablo22.

Dr. Oğuzkan incelediği grubun, gelecekte Türk bilim adamlarının Türkiyede çalışmalarını kolaylaştıracak tedbirler konusundaki tavsiyelerini almıştır. Bu tavsiyeler şöyle özetlenebilir :

	%
Tatmin edici meslekî gelir	14.4
Bilim ve araştırma ortamı yaratılması	20.2
Bilim adamı istihdamı politikası ile ilgili tedbirler	12.9
Yüksek öğretimle ilgili yapısal ve idarî tedbirler	5.1
Bilime önem verilmesi, bilim adamına itibar edilmesi	5.3
Genel bilim politikası ile ilgili tedbirler	2.0
Askerlik mükellefiyeti ile ilgili tedbirler	3.1
Diğer tedbirler	11.3
Bilinmeyen	25.6
	100.0

Kaynak : a.g.e., Tablo 37, s. 121.

Dr. Oğuzkan'ın araştırmasında, yurt dışında çalıştığı hesaplanan 217 doktoralı elemandan gelen 150 cevabın tahlili esas tutulmuş ve bunlar içinde 57 kişinin temel bilimlere ve 58 kişinin mühendislik alanlarına mensup olduğu tespit edilmiştir. 150 cevap içinde bu sayılar, % 38.0 bilim adamı ve % 38.7 mühendis grubu teşkil ettiğine göre, bu oranların göç etmiş toplam 217 doktoralı eleman için de geçerli olduğunu kabul eder ve 217 sayısına bu oranları uygularsak, sırası ile, temel bilimler için yaklaşık olarak 83 ve mühendis grubu için yaklaşık olarak 84 göç etmiş doktoralı eleman tahmin edilebilir. Resmî istatistikler bize, ülkemizde temel bilimlerde 1962 - 1963, 1963 - 1964 ve 1964 - 1965 yıllarını kapsayan dönemde yılda ortalama 13 kişinin doktora aldığını göstermektedir. Belirtilen dönemde mühendislik alanında doktora veren tek kurum olan İ.T.Ü.'nden doktora alanların yıllık ortalaması 12 kişi idi. Eğer, 1962 - 1963, 1963 - 1964, ve 1964 - 1965 döneminin yıllık ortalama doktora üretimi olan 13 temel bilimler mensubu ile 12 mühendis sayıları ölçü olarak alınırsa, araştırma sırasında göçle yurt dışında çalıştığı tahmin edilen toplam 83 temel bilimler mensubu ile 84 mühendis, ülkemizde temel bilimlerde 6.4 yılda, mühendislikte ise, 7 yılda yetiştirilebilen doktoralı eleman sayısı karşılığı olarak hesaplanabilir.

Kemal Özinönü tarafından yapılan bir araştırmadan verilen bilgiye göre, 1933 - 1966 yılları arasında temel bilimlerde 432 doktoralı elemandan ibaret bir stok meydane gelmiştir. (3)

Dr. Oğuzkan'ın göçle ilgili araştırmasında 1967 ve 1968 yıllarında doktora derecesi alanlar bulunmaktadır. (......) Özinönü araştırmasının kapsadığı son üç yılı teşkil eden 1964 - 1966 arasında ortalama yıllık eleman artışına bakılarak, bu ortalamanın 21 olduğu görülmüş ve muhafazakâr bir tahminle, bu 21 sayısı, 1967 ve 1968 yıllarının da büyüme hızı olarak kabul edilmiştir. Böylece, Özinönü tarafından bildirilen 432 kişilik stoka 42 kişi ilâvesiyle, 474 kişilik bir toplam elde edilmiştir. (......) Dr. Oğuzkan'ın araştırmasında, göçle yurt dışında çalışan temel bilimler mensubu doktoralı eleman sayısı 83 olarak tahmin edildiğine göre, bu grubun Türkiyede son 36 yılda gelişmiş stoka oranla büyüklüğü, yaklaşık olarak % 18 şeklinde hesaplanabilir.

Teknik eleman göçünün Türkiye'ye maliyeti :

Türkiye'nin teknik eleman göçüyle kaybettiği beyinlerin maliyeti, bu kaybın kalkınma çabalarımızdaki negatif etkisi şüphesiz ki, rakama vurulamayacak bir olaydır.

Biz, sadece, yüksek eğitim görmüş bir elemanın eğitim masraflarını göz önüne

(3) Özinönü, A. Kemal. "Financial Support for Science and Science Education in Turkey". Bkz. CENTO, **Conference on Teaching of Science Held In Tehran, Iran, June 10 - 15, 1963,** Beirut, Office of the U. S. Economic Coordinator for CENTO Affairs, 1963, s. 29 - 51.

alarak, Türkiye'nin "insan sermayesi" biçiminde gelişmiş ülkelere yaptığı "yardım"ı hesaplamaya çalışacağız.

Araştırmamızın sonuçlarına göre, Türkiye 1968'e kadar 975 teknik elemanını kaybetmiştir. Bu rakamın, gerçeğin ancak bir bölümünü yansıttığını daha önce belirtmiştik. Örneğin, biz yurt dışına göç eden mimar sayısını 327 olarak tesbit etmiştik. Oysa, mimarlar Odası 1968 kongresinde bu rakamın 500'ün üstünde olduğu açıklanmıştır. Şayet bu durumun bütün meslek dallarında geçerli olduğunu varsayarsak, 1968'e kadarki gerçek kaybımızın 1500 civarında olduğunu tahmin edebiliriz.

Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından "Yüksek Eğitimin Mali Yapısı" isimli İngilizce olarak yayınlanan bir çalışmaya göre, İstanbul Teknik Üniversitesinden mezun olan bir mühendisin yüksek öğrenim maliyeti 65.000.— TL'sı civarındadır. Bu maliyeti esas olarak alırsak, teknik eleman göçünün parasal maliyetinin 1968'e kadar;

65 000 x 1 500 = 97 500 000 TL.'sına vardığı görülür.

Ankara Hıfzısıhha Okulu ile John Hopkins Üniversitesi, Hijyen ve Halk Sağlığı Fakültesi, Uluslararası Sağlık Bölümünün ortaklaşa yapmış olduğu bir araştırmaya göre, 1962 - 1963 yılında mevcut 12 275 Türk doktorundan, 2 248'i yurt dışında çalışmaktadır (% 18).

D.P.T. tarafından yayınlanan ayni çalışmaya göre, Ankara Üniversitesinden mezun bir doktor 185.000 liraya, İstanbul Üniversitesinden mezun bir doktor ise, 70.000 liraya mal olmaktadır. Biz doktor maliyeti olarak bunların ortalamasını, yani, 127.000 TL'sını kabul edelim. Buna göre, Türkiye'nin parasal kaybı :

127 000 x 2 248 = 285 496 000 TL'sı olmaktadır.

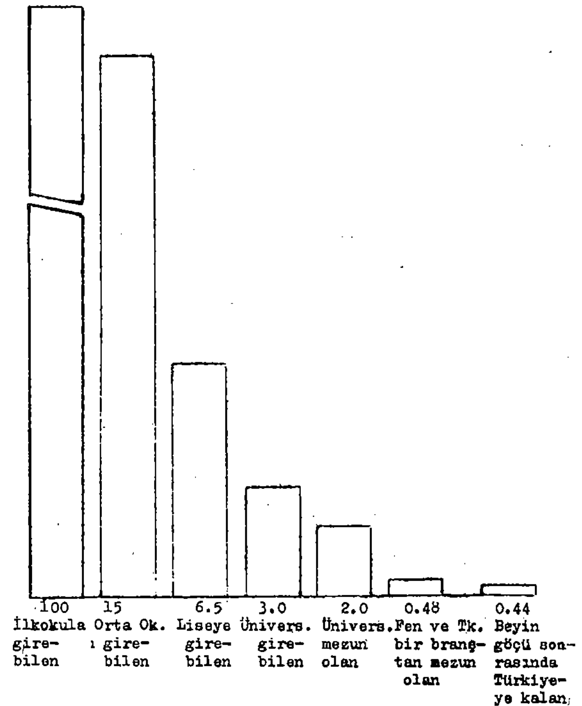
O halde, bilim adamı ve teknik eleman göçü dolayısı ile Türkiye'nin parasal kaybı şöyledir :

Mühendis göçü dolayısıyla	97 500 00
göçü dolayısıyla	285 496 000
	382 996 000

Bu parasal maliyetin yalnızca yüksek öğrenim maliyeti olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Bilim adamı ve teknik eleman kaybımızın kalkınma çabalarımız içindeki yerini incelemeden önce, bu kaybın önemini başka bir yaklaşımla gösterelim.

Milli Eğitim istatistiklerine dayanarak yaptığımız hesaplamalar şu tabloyu gözler önüne sermektedir :

Bu tablo, fen ve teknik alandan mezun olanların ne kadar nadir bir insan sermayesi meydana getirdiğini göstermektedir. İlkokula giren her 100 çocuğumuzdan, ancak, 0.48'i fen ve teknik alanda yüksek öğrenim yapabildiğine göre, 1500 kişilik bir beyin kaybı ilkokula 312 500 kişilik bir insan girdisinin ürünüdür.

Yukarıda teknik eleman kaybımızın kalkınmamız açısından maliyetinin rakama vurulamayacak kadar yüksek bir maliyet olduğunu belirtmiştik. Bunu biraz açmaya çalışalım.

Türkiyenin Geri Bırakılmışlığının Mertebesi Nedir?

Bu mertebe hakkında bir fikir vermek amacıyla, basit bir indikatör kullandık. Türkiye'de gayri safi milli hasılanın kişi başına düşen miktarı başka ülkelere göre nasıl bir durum arzetmektedir :

	Türkiye	Yunan.	İtalya	İsrail	İngil.	Belçika	Alman.	Fransa
Fert başına GSMH	310 $	740 $	1230 $	1360 $	1790 $	1810 $	1970 $	2130 $

Kaynak : World Bank Atlas, Population, per capita product and growth rates, 1970.

Görüldüğü gibi, Türkiye'nin fert başına düşen gayri safi hasılası Yunanistanın fert başına gayri safi hasılasının bile yarısından azdır.

Türkiye'nin % 3'lük bir kalkınma hızıyla, bu ülkelerin hiç gelişmeyeceğini varsayarak, kaç yılda bu ülkelere yetişeceğini hesapladık, ortaya çıkan manzara şudur :

Yetişmek için gerekli yıl sayısı :

Yunanistan'a	İsrail'e	İtalya'ya	İngilterey'ye	Belçika'ya	Almanya'ya	Fransa'ya
29	50	47	59	60	63	65

Türkiye'nin senede net % 5'lik bir hızla, bazı gelişmiş ülkelerin de şimdiki hızlarıyla gelişmesi halinde, Türkiye bu ülkelere kaç yılda yetişebilir :

	İsrail	İtalya	İngiltere	Belçika	Almanya	Fransa
Kalkınma hızı	4.7	4.6	2.0	3.2	3.4	3.7
Yetişmek için gerekli yıl	49	35	61	105	120	162

Net % 5'lik bir kalkınmanın yılda, % 8'lik bir kalkınma hızına tekabül ettiğini göz önüne alırsak, % 7'ye bile ulaşamayan Türkiye ile bu ülkeler arasındaki uçurum daha bariz olarak ortaya çıkar.

Daha "gerçekçi" bir yaklaşımla, Türkiye'nin senede net % 4'lük bir hızla kalkınacağını varsayalım; kalkınma hızı % 4'den daha düşük olan aşağıdaki ülkelere kaç yıl da yetişebiliriz?

İngilt.'ye	Belçika'ya	Alman.'ya	Fransa'ya
91 yıl	236 yıl	323 yıl	680 yıl

Durumun ümitsizliği ortadadır. Türkiye, kalkınması için stratejik durumu olan her kaynağının üzerinde dikkatle durmalıdır. Şüphesiz ki, bu kaynakların en önemlilerinden biri teknik elemanlarımız ve bilim adamlarımızdır. Bunu açmaya çalışalım :

Bilindiği gibi, kalkınmanın en klâsik ölçüsü gayri safi milli hasılanın bir yıl içindeki büyüme oranıdır. Kalkınma hızına g, dönem başındaki gayri safi milli hasılaya Y, gayri safi milli hasılaya dönem sonundaki ilâveye ΔY dersek, büyüme oranı şöyle ifade edilebilir :

$$g = \frac{\Delta Y}{Y} \quad (1)$$

Gayri safi hasılanın ne oranda yatırıma tahsis olunduğunu gösteren tasarruf oranı ise :

$$s = \frac{Y}{I} \quad (2)$$ olarak ifade edilir.

(I = yatırım hacmi).

I yatırım hacmi dönem içinde ΔY gelir artışına sebep olduğuna göre, yatırımın prodüktivitesi (ya da, hasıla sermaye oranı) şöyle ifade edilebilir :

$$k = \frac{\Delta Y}{I} \quad (3)$$

(2) ve (3) eşitlikleri taraf tarafa çarpılınca :

$$s.k = \frac{I}{Y} \times \frac{\Delta Y}{I} = \frac{Y}{\Delta Y} \quad (4)$$

bulunur ki, (1) ve (4) ten; s.k = g ilişkisini buluruz. Yani, kalkınma hızı, tasarruf oranını bir kenara bırakarak hasıla - sersiyonudur.

Konumuzu ilgilendirmeyen tasarruf oranını bir kenara bırakarak hasıla - sermaye oranı (k) üzerine eğilelim.

(k) bir ekonominin teknik görüntüsünü

verir. Üretim metodlarındaki gelişme, daha üretken makinelerin kullanılması, inşaat süresinin kısaltılması gibi unsurlar (k) nin büyümesine sebep olur.

İşte, bilim adamlarının ve teknik adamların hayati önemi burada belirmektedir. Fizikçiler, matematikçiler ve mühendisler, (k) nin büyümesini sağlarlar. Örneğin, Türkiye'nin üretim faktörlerinin içinde bulunduğu durumu ülkenin tabii ve sosyo-ekonomik şartlarını göz önüne alarak yapılacak en uygun teknolojilerin seçimi bu insan sermayesinin bir ürünü olacaktır. Gene bu insan sermayesi üretim metodlarını geliştirecek, üretim sürecini kısaltacak, kısacası, (k) yi büyültecek, kalkınmayı hızlandıracaktır.

Teknik Eleman Açığımız :

Kalkınmada teknik elemanın önemini böylece tespit ettikten sonra, şimdi de yetişmiş "insan sermayesi" diyebileceğimiz teknik elemanlarımızın sayıca yeterliliğini inceleyelim.

Mesleki ve teknik personelimizin toplam iş gücümüze oranı (hüner oranı) 1960 yılında % 2.5 idi. Bu oranın yetersizliğini "Uluslararası Regresyon Eğrisi" nin yardımı ile göstermeye çalışalım. Bu eğri, çeşitli 60 ülkenin fert başına düşen milli gelirleriyle, her ülkenin "hüner oran" larının korelasyonundan elde edilmiştir.

Eğriye göre, 250 $'lık fert başına milli gelir seviyesinde, Türkiye'nin "normal" "hüner oranı" % 2.5 yerine % 4 olmalıydı. Bu testi 1970 yılı için yapmak, veriler henüz yetersiz olduğu için, mümkün olmadı. Fakat, teknik eleman açığımızın mütemadiyen artması, durumun daha parlak olmadığı hakkında bize fikir vermektedir.

İkinci 5 Yıllık Kalkınma Plânında teknik eleman açığımız hakkında şu bilgiler yer almaktadır :

Görüldüğü gibi, teknik eleman açığımız gittikçe büyümekte ve 1982 yılında 55 800 000'e ulaşmaktadır.

Teknik elemanların kalkınma çabalarındaki stratejik yeri ve teknik eleman açığımızın büyüyen boyutları yurt dışına göç eden teknik elemanlarımız üzerinde hassasiyetle durmamızı gerektirmektedir. Ancak, bu göçü önleyecek tedbirler yerine hızlandıracak tedbirlerin alındığını görmekteyiz. Örneğin, Personel Kanunu ile teknik elemanlarımızın hayat şartları daha da kötüleşmektedir. Bu kanunla, teknik personelimiz kamu sektöründen uzaklaşacaklar, özel sektördeki istihdam imkânları da kısıtlı olduğundan, zorunlu olarak yurt dışına göçme çarelerini arayacaklardır. Personel Kanunu üzerinde Odamız çalışma raporunda ayrıntılı bilgi verildiğinden, konu üzerinde, yukarıda belirttiğimiz tehlikeyi vurgulamanın ötesinde, durmayacağız.

Teknik personelimizi yurt dışına itecek bir başka durum da, yabancı proje firmaları ve uzmanlarının adeta ülkemizi istilâ etmeleridir. Gene, Odamız çalışma raporunda ayrıntılarıyla belirtildiği gibi, kendi uzmanlarımızın ve proje firmalarımızın rahatlıkla ifa edebilecekleri hizmetler, yabancı firmalara yaptırılmakta ve müşavir mühendislik sahasında yabancıların ağır bastığı bir tröstleşmeye gidilmektedir.

Ortak Pazara girişimiz de, ekonomimizin daha da bağımlılaştırılması, ülkemizin uydulaşmasının daha da perçinlenmesi gibi sonuçlarının yanısıra, teknik personelimizin ve bilim adamlarımızın yurt dışına göçünü hızlandıracaktır.

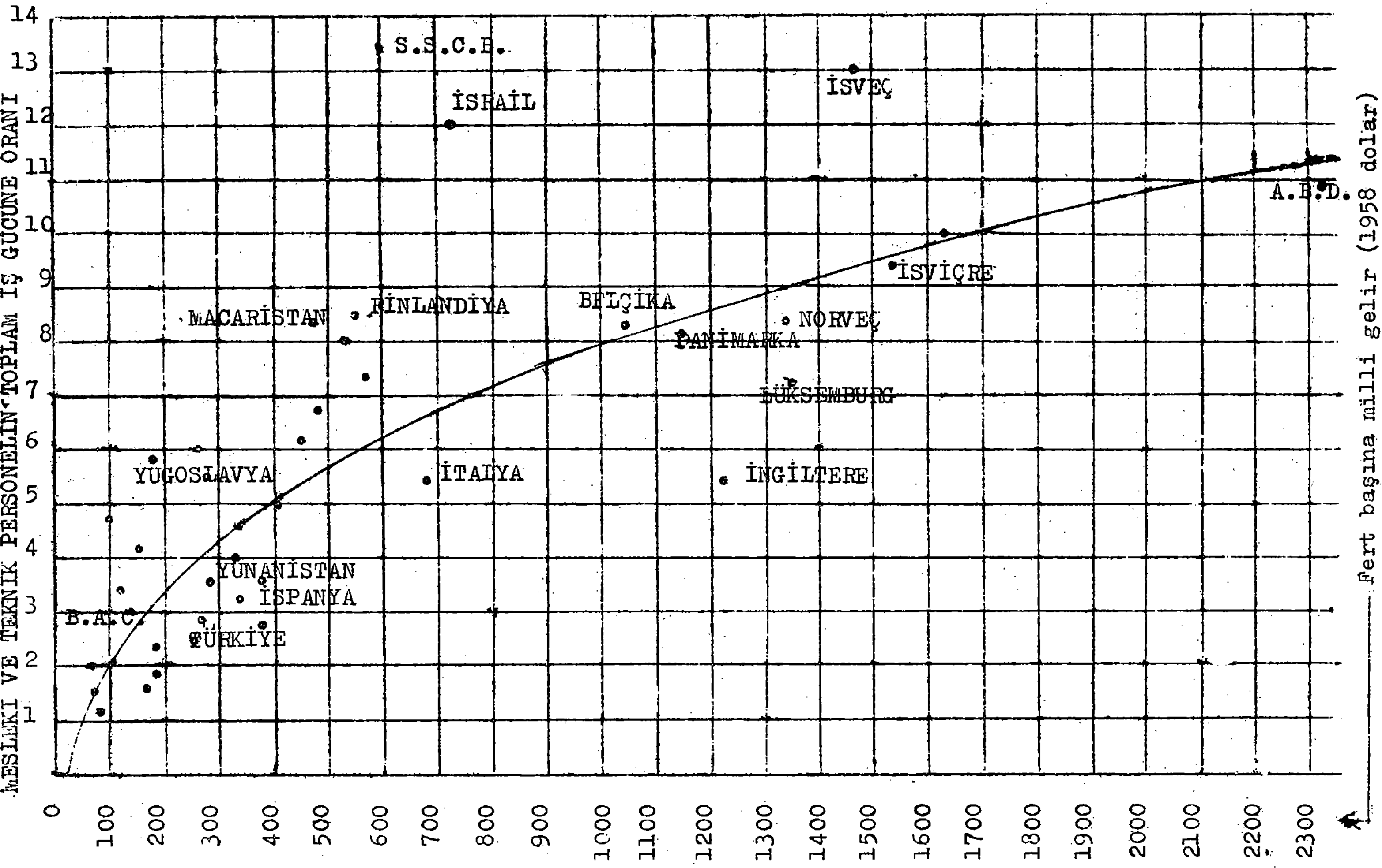
Sonuç : Teknik elemanların ve bilim adamlarının kalkınma çabalarında stratejik

Teknik İnsangücü Açığı (1968 - 1982)
(1000)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1977	1982
Mühendisler	8.6	10.3	11.3	12.9	14.1	16.2	31.2	55.8
Mimarlar ve inş. müh. leri	4.4	5.4	6.0	6.7	7.4	8.6	17.1	30.5
Makina müh.	2.7	3.1	3.6	4.1	4.5	5.5	9.0	14.9
Elektrik müh.	0.9	1.0	1.0	1.2	1.5	1.3	2.5	4.5
Maden müh.	0.5	0.6	0.6	0.7	0.7	0.9	1.6	2.8
Diğer müh.	—	—	—	—	—	—	0.3	1.6
Topoğraf, hidrograf ve kartograflar	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.8	1.5

Kaynak : T.C., D.P.T., İkinci 5 Yıllık Kalkınma Plânı, sayfa 171, Tablo 81.

Mesleki ve Teknik Personelin Toplam İş Gücüne Oranı ile Fert Başına Milli Gelir Arasındaki Korrelasyon (1958 dolar)

bir kaynak olması teknik - bilimsel eleman göçü sorununa daha da önem kazandırmaktadır. Resmî plân belgelerinde de ifade edildiği üzere, teknik eleman ve bilim adamı açığımız önümüzdeki yıllarda daha fazla ciddiyet kazanmaktadır. Böyle bir durumda, dış göç yoluyla teknik eleman kaybımıza sadece parasal bir kayıp gözüyle bakmak son derece yanlış olur. Süratle mevcut ve yeni yetişmekte olan bilim adamlarımızın ve teknik elemanlarımızın yurt dışına göçmelerini önleyecek bütün tedbirleri almalıyız. Bu tedbirlerin başında hiç şüphesiz ki, araştırma olanaklarının geliştirilmesi ve bu elemanların maddi yönden tatmin edilmesi gelir. Mevcut elemanlarımızın göç yoluyla kaybını önlemek yetmez, şimdiye kadar yurt dışına yerleşmiş elemanlarımızın da geri dönüşleriyle ilgili tedbirler alınmalıdır.

Bu tedbirler neler olabilir? Şüphesiz ki, kişi hürriyetini sınırlandıracak tedbirler söz konusu değildir. Aksine, bu tedbirler bilim adamlarımızın ve teknik elemanlarımızın araştırma - çalışma özgürlüğünü geliştirecek nitelikte olmalıdır. Araştırma imkânları ve araçları geliştirmeli, yabancı uzmanlar yerine kendi uzmanlarımızı, araştırmacılarımızı kullanmalıyız. Genel ücret politikası tahsil ve sıfatlara göre, hatta, bunun ötesinde kabiliyet ve performansa göre tespit edilmelidir. Hepsinden önemlisi, kendi imkânlarımızı harekete geçirerek, ağır sanayimizi kurmalı, temel araştırmalara önem vermeli ve ekonomimizi kendine yeterli bir hale getirmeliyiz. Ancak böylelikle, yabancıların iktisadi, siyasi ve kültürel baskısından kurtulmak mümkün olur. Ancak, o zaman teknik elemanlarımız, bilim adamlarımız kendi ülkelerinde tam özgür bir ortamda, ülkemizin gelişmesinde kendi fonksiyonlarını hissederek ve bunun verdiği inanç ve fedakârlıkla her türlü şartlara göğüs gererek çalışabilirler.

Teknik Eğitim Üzerine

Ertan ACAROĞLU
Yrd. Prof. Dr.
Genel Kurul'da yaptığı
konuşmanın metnidir.

Sosyal ve Ekonomik kalkınma çabasında temel unsurlardan birini teşkil eden ve diğer bütün unsurları da etkileyen insan gücünün ülke koşullarına uygun ve dış etkilerden bağımsız bir eğitim sistemiyle yetiştirilme gereği açıkca ortadadır. Bir ülkede teknoloji seviyesi üretim araçlarını, bunlar üretim biçim ve şekillerini ve dolayısıyla üretim ilişkilerini etkiler. Böylelikle Ülkelerin kalkınmaları ve sınıfsal yapılarının dengelenmesinde en önemli faktör olduklarına göre, teknoloji seviyesinin tayin edicileri olarak teknik elemanların yeri ve rolü ayrıca önem kazanmaktadır.

Eğitim tüm ülke sorunlarından soyutlanamıyacağı gibi özellikle ilgilendiğimiz teknik eğitim de tüm eğitim sorunlarından soyutlanamaz.

Eğitim sorunu geri bıraktırılmış Türkiye'de temel eğitim olarak kabul edilen ilk öğrenimden başlamaktadır. Türkiye'de ne ilk ne de orta öğretim üretime dönük değildir. Mevcut orta öğretimin üretime dönük olmayışı ve üretim faaliyetine katılmaya şını yeteneğe bağlı olmaksızın geciktirmesi bir şikâyet konusu iken son toplanan VIII Eğitim şurasınca alınan egemen sınıf çıkarlarına uygun gerici kararlarla bu yaş daha da geriye atılmıştır. Orta Okul ve Lise 1. sınıflarının temel eğitimin bir devamı niteliğinde olması öngörülmüştür. Bundan sonraki iki yılda önerilen ihtisaslaşma, ki özellikle bizi yardımcı teknik personelin ihtisaslaşması ilgilendirmektedir, öğrencilerin en kısa zamanda belirli bir beceri kazanmalarına yetmiyecek, onları yüksek öğrenim yapmağa zorlayacaktır. Bu nedenle de zaten bozuk olan, üretime dönük beceri sahibi yardımcı teknik personelle ihtisaslaşmış teknik eleman dengesi daha da bozulacaktır.

Ülkemizde, yüksek öğrenimin sosyal avantajlar sağlaması gerekçesiyle, çok sayıda ihtisaslaşmış eleman birikimine yol açılmış ve gereksiz dallarda yığılmalar olmuştur. Yüksek öğrenim tüm olarak dengeli bir dağılımdan yoksundur.

Yüksek öğrenim, özellikle teknik eğitim ülke sorunlarına dönük değildir. Bilgi üretimi ve aktarma yönünden çok kısır ve tek taraflıdır. Diğer bir deyimle araştırmaların büyük bir kısmı Batıda yapılanların düzeltilmesi niteliğindedir ve bizim problemlerimizi çözümlemeğe yönelmemiştir. Tarafsız bilgi aktarması, emperyalizmin oluşturduğu kültür sömürüsünün getirdiği modelde insan yetiştirme çabası yüzünden gerçekleştirilememektedir. Halktan bu denli kopuk bir eğitimin halka inememesi ve teknik gücün halkla birleşememesi hep bu nedenlerden ileri gelmektedir. Bu probleme öğretim üyelerinin genellikle bilinçsiz olmaları da katkıda bulunmaktadır.

Yüksek öğrenimin bir çok dallarında ihtisaslaşma çok daha kısa bir sürede sağlanabilecek ve öğrenci hemen üretime geçebilecekken, bu süre bilinçli olarak uzun tutulmakta ve gereksiz birikimler yüzünden teknik eleman kendi konusunda çalışabilme olanaklarını kaybetmektedir.

Bir ülkenin kalkınmasının kaçınılmaz unsurları olan teknik elemanların, Türkiye'de üretime tam olarak katılamama neden-

leri, düzenin, dolayısiyle teknik eğitimin nitelik ve niceliğinin ve yanlış istihdam politikasının doğurduğu olumsuz bir durumdur.

Ülkemizde teknik eğitim, biribirinden bağımsız çeşitli şekillerde verilmektedir. Bunlar şu guruplar altında toplanabilir :

1. Aralarında bir program ve yöntem tutarlığından yoksun batı modelinde teknik eleman yetiştiren özerk üniversiteler,

2. Bilimsel özerkliği olmakla beraber idarî ve malî özerklikten yoksun Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri,

3. Anadolunun çeşitli yerlerinde kurulan yüksek okul adı altında tüm özerklikten yoksun kuruluşlar,

4. Yerli ve yabancı sermayenin kurduğu özel yüksek okullar.

İnkâr edilmez bir gerçektir ki teknik eğitim yalnızca, bilimsel, idarî ve malî özerkliğe sahip üniversitelerde yapılabilir. Bir kuruluşta da bilimsel özerkliğin bulunması için, malî ve idarî özerkliğin var olması zorunludur.

Ülkemizde özellikle son yıllarda, özerk kuruluşlarda yetiştirilmiş teknik elemanların ülke sorunları karşısında takındıkları olumlu tutum, siyasal iktidarı yeterli bilimsel temellerden yoksun, tekniği ve bilimi söz konusu etme ve gerekli çıkışları yapma yerine, egemen güçlerin paralelinde ve emrinde çalışan, kısacası "söz dinleyen", teknik eleman yetiştirme politikasına sürüklemiştir. Hiçbir ön hazırlığa dayanmadan, orada burada kurulan teknik yüksek okullar bu politikatının bir somut örneğidir.

Gerçekte buralarda yetişen teknik elemanların, özel okullardan mezun olacaklardan hiç bir ayrılığı olmayacaktır. Böylece de özel okulların varlığı için bir gerekçe hazırlanmış olmaktadır.

Teknik öğretim, özerk kuruluşlarda, bir program ve yöntem beraberliği içinde ülke koşullarına dönük ve bilimsel olarak yapılmalı ve bu kuruluşlar mutlaka hem bilgi üretimi ve aktarması yapan hem de ürettikleri çözüm ve yarattıkları birikimlerle baskı gurubu olarak çalışır hale getirilmelidir.

Ortak Pazar antlaşması ile ve bir takım dış yardımlarla yüksek eğitimimizin sermayeci batının yönetimine ve kontrolüne teslim edildiği bu günlerde eğitimin, özellikle teknik eğitimin ulusal nitelikte olması kaçınılmaz bir zorundur.

Düzenin hatalı istihdam politikası sonucu olarak çok zor koşullarla, uzun sürelerde ve pahalı olarak yetiştirilen teknik elemanlar kendi konularında çalışamamaktadırlar. Ayrıca, teknisyen, tekniker ve ihtisaslaşmış eleman piramidi bizde ters oluştuğundan ortaya dengesiz bir durum çıkmaktadır. Siyasal iktidarın yatırımları kısan politikası ve büyük yatırımların yabancı firmalar aracılığı ile yaptırılması teknik elemanları daha da kötü bir duruma düşürmektedir. Bunun, ve teknik elemanları köle haline getirme çabası ile çıkarılan kanunlar ve girişimlerin, bir sonucu olarak beyin göçü daha da artacaktır. Ayrıca, ülkemizde teknik elemanların, bölgelere göre dağılmaları da güdülen, bölgeler arası kalkınma dengesizliğine, yani hatalı bir politikaya paralel olarak gelişmekte ve büyük merkezlerde sayılarının çokluğu nedeni ile enflasyon yaratılırken, aslında çalışılması gerekli bölgelerde teknik elemanlar bulunmamaktadır.

NASIL OLMALI?

— Eğitim ülke koşullarına dönük ve sorunlara cevap verici nitelikte olmalıdır.

— Orta öğretim üretime dönük olmalı, yardımcı teknik eleman sayısı artmalı ve bunlar daha çok genelci ve beceri sahibi olarak yetiştirilmelidir.

— Geri bıraktırılmış bir ülke olan Türkiye'de araştırma, ülke sorunları için, eğitim ve sorunları bilen ve eylem biçimlerini onları çözümlemek için saptayan, gereksemi duyulan teknik konularda üretimi teşvik eden nitelikte olmalıdır.

— Eğitim programlarının içerikleri ve süreleri, kademeleşmeğe ve ülke koşullarına göre saptanmalı, bir yanda halkın sorunları çözümlenirken diğer yandan da halk, belirli beceriler kazanılması yolunda eğitilmelidir.

Bütün bunlar ve buna benzer sorunlar, bugünün Türkiye'sinde gerçekleşemez. Çünkü,

— Bu günün Türkiye'si, feodolizmden kapitalizme geçme çabası içindedir, kalkınma değil. Teknoloji seviyesi çok düşüktür. Türkiye yarı feodol, yer yer feodol bir düzene sahiptir. Bütün kararlar egemen sınıfların çıkarı için alınmaktadır, halk için değil.

— Türkiye hem ekonomik hem de kültürel yönlerden dışa bağımlıdır. Bu bağımlılığın sonucu olarak, ülkenin daha fazla sömürülmesi için teknolojik seviye düşük kalmaya mahkûmdur. Bu nedenle Türkiye'de kalkınmak için en önemli etken olan endüstrileşme gerçekleşemez. Ortak Pazara geçiş bu durumu daha da perçinlemiştir. Bu

durumda Türkiye, üretim araç, biçim ve güçlerini değiştiremiyecek, yalnızca yüzeyde teknolojik ithalâta gidecektir.

Bütün bunların sonucu olarak da teknik güç bastırılmaya, egemen güçlerin uydusu haline getirilmeğe, onların kontrol ve hizmetine sokulmağa çalışılacak ve ileride, personel kanunu, yabancı bürolar ve yatırımlar gibi girişimlerin sonucu, kendi ülkesinde çalışamaz, iş bulamaz hale getirilecek ve çağdaş teknoloji ile ülkesinin sorunlarını bilen teknik eleman olmaktan çıkıp apartman katlarında eğitilen yeteneksiz kişiler haline getirilecektir.

Bütün bunlara rağmen teknik elemanlar doğal olarak eli kolu bağlı kalmayacaktır.

Birey olarak her teknik elemanın görevleri şunlar olmalıdır :

1. Teknik bilgisini kullanarak, düzende kendi açısından aksıyan yanları bulmak, bunları ortaya çıkarmak, nelerin nasıl yapılması gerektiğini anlatmak,

2. Ülke koşullarına göre neler yapılabileceğini ortaya çıkarmak ve teknoloji seviyesini yükseltmek için çaba sarfetmek,

3. Kendi konusunda çevresini bilinçlendirmek,

4. Gelişen teknolojiye uygun olarak kendini zaman zaman yenilemek ve yetiştirmek.

Teknik elemanların tek tek yapabilecekleri ister istemez sınırlı olacaktır. Bu yüzden mutlâka örgütlenmeleri ve birlikte eyleme geçmeleri gerekir. Örgütlenme ise iki şekilde olacaktır. Birincisi, teknik elemanların, emekçi, üretici, işçi olarak sendikalaşmaları ki hepimizin TEKSEN'de birleşmesi ve ona bir işçi sendikası niteliğini kazandırmak için çalışması gereklidir. İkincisi ise meslek adamı, ihtisaslaşmış teknik eleman olarak odamızda yani İnşaat Mühendisleri Odasında birleşmeleridir. Bu birleşme hepimiz için sonsuz faydalar sağlıyacaktır.

Bütün bunların ışığında teknik eğitim konusunda odamızın çalışma kapsamı içinde aşağıdaki öneriler sıralanabilir.

1. Odamız, Millî Eğitim Bakanlığının Orta öğretim konusundaki gerici kararları karşısında araştırmalar yaparak, bunların düzeltilmesi, özellikle üretime dönük, beceri sahibi teknik elemanların sayısının çoğalması ve yeteneklerinin artması için çalışmalar yapması ve bir baskı gurubu olarak çalışması.

2. Teknik öğretim konusunda eğitimin tutarlılığı, niteliğinin ülke yararına geliştirilmesi ve kademeleşmenin sağlanması için gerekli eğitim kuruluşları ile işbirliği yapması ve bunları birlikte çalışmağa zorlaması,

3. Teknik Eğitim yapan kuruluşlarla işbirliği yaparak, hem meslek adamlarının nitelik ve nicelikleri hem de ülke koşullarına göre araştırma yapılmasını önerdiği konularda uyarıcı bir örgüt olarak çalışması,

4. Meslek adamlarının çalışma alanlarını ve koşullarını kapsayarak bunların düzeltilmesi için gerekli çalışmaları yapması, özellikle yatırımlar ve yabancı bürolar konusundaki olumlu eylemlerine devam etmesi,

5. Anayasa mahkemesinin aldığı olumlu karar üzerine, özel yüksek okul öğrencileri ile işbirliği yapmak suretiyle, gerek özel okullarda öğretim görevi yapan kendi üyeleri ile ilgili, gerekse eğtimin bu yolla yerli büyük veya yabancı sermayenin kontroluna girmesi gibi tehlikeli durumlara karşı sürdürdüğü aktif tutuma devam etmesi,

6. Ayni nitelikte eğitim yapan teknik yüksek okullar adı altında kurulmuş olan kurumların durumlarının düzeltilmesi ve bunların özerk üniversiteler haline getirilmesi ve bunların sayı ve yerlerinin de bilimsel olarak saptanması için çalışması,

7. Düzenin eğitimdeki yansımasından ortaya çıkan bütün sorunlara karşı gerekli karşı koymaları vakit geçirmeden yapması,

8. Geleceğin teknik elemanları olan öğrencilerle organik ilişkiler kurarak onların sorunlarına eğilmesi ve özellikle öğrenci eylemleri hakkında doğru yargılarda bulunarak onları haklı isteklerinde desteklemekte devam etmesi,

9. T.M.M.O.B. ye bağlı diğer meslek örgütleri ile işbirliği yaparak Türkiye'de Teknik elemanların eğitilmesi konusunda birlikte hareket etmesi ve bu konuda bir "Teknik Eğitim Semineri" düzenlemesi,

10. Bütün bunları gerçekleştirmek ve gerekli ilişkileri kurmak için Odamızın yeni yönetim kurulunun Teknik Eğitim İhtisas Komisyonu kurması.

Bütün bu ve benzeri önerilerin büyük bir kısmı geçen yıl görev alan Yönetim Kurulu tarafından İ.M.O. da ilk defa olarak başlatılmıştır.

Bunların devam edebilmesi ve ayni nitelikteki olumlu çalışmaların gerçekleşebilmesi için bu dönemde de ayni nitelikte bir Yönetim Kurulunun başa gelmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE PETROLLERİNDE YABANCI SERMAYE EGEMENLİĞİ

Enis ÜSER
İnş. Mühendisi

Türkiye'ye yabancı sermayenin girmesini teşvik için çıkartılan kanunların başında 18 Mart 1954 tarihli Petrol Kanunu gelir. Yabancı petrol tekellerine büyük kolaylıklar sağlayan bu kanunun temel amacı "Türkiye'nin petrol kaynaklarının hususi teşebbüs eli ve yatırımlarıyla süratle, fasılasız ve verimli bir şekilde geliştirilmesini ve bu maksada uygun olduğu nisbette Türkiye dahilinde yabancı menşeli petrol ile yapılan ameliyatın aynı surette inkişafını" sağlamaktır. 1954 yılında yürürlüğe giren 6326 sayılı Petrol Kanununun bazı hükümleri 1955 yılında çıkartılan 6558 sayılı kanunla ve 1957 yılında çıkartılan 6387 sayılı kanunla değiştirilmiş ve yabancı sermayeye yeni kolaylıklar tanınmıştır. Böylece petrol arama ve tasfiye maksatlarıyla, bu kanunların çıkışından 1968 yılı sonuna kadar Türkiye'ye 1 milyar 994 milyon TL. yabancı sermaye girmiştir. Bu sermayenin değişik dallara göre dökümü Tablo I de yapılmıştır.

TABLO — I

PETROL HAKKI SAHİBİ ŞİRKETLERİN İTHAL ETTİĞİ SERMAYE
(Başlangıcından 1968 sonuna kadar) (TL.)

	NAKİT	MALZEME	H A K	TOPLAM
Arama	271 820 931	281 169 826	511 011 939	1 064 002 697
Tasfiye	281 326 734	494 987 466	153 769 319	930 083 500
Toplam	**553 147 665**	**776 157 292**	**66 781 258**	**1 994 086 197**

(Kaynak : 1968 Petrol Faaliyeti. T. C. Petrol Dairesi Başkanlığı, Petrol Dairesi Neşriyatı. No. 13. s. 7 Tablo 25)

Tablo I yabancı şirketlerin 1954 - 1968 yılları arasında yaptıkları toplam yatırımların % 46.7 sinin petrol tasfiyesi alanında % 53.3 ünün ise arama alanında yapıldığını göstermektedir. Toplam yatırımların içinde nakit yatırımların payı sadece % 27.7 dir. Buna karşılık çok kereler dışarda amortize edilmiş malzemenin toplam yatırımlardaki payı % 38.9 ve hakların payı ise % 33.4 tür. Diğer bir deyişle nakit yatırımların yanında malzeme ve hak şeklindeki yatırımların toplam payı % 72.3 tür.

Tablo I de dökümü yapılan yatırımlara paralel olarak Türkiyede yabancı sermaye tarafından üretilen petrolün miktarı da büyük ölçüde artmıştır. Tablo II de bu konuda ayrıntılı bilgi verilmektedir.

TABLO — II

TÜRKİYE'DE PETROL ÜRETİMİ (1955 - 1968) (TON)

	Millî Üretim			Yabancı Sermayeye Bağlı Üretim		
Yıl	I T.P.A.O	II Ersan	Toplam	Mobil	Shell	Toplam
1955	178 596	—	178 596	—	—	—
1956	305 616	—	305 616	—	—	—
1957	298 139	—	298 139	—	—	—
1958	328 543	—	328 543	—	—	—
1959	372 889	16 738	389 627	—	—	—
1960	362 485	12 687	375 172	—	—	—
1961	414 271	32	414 303	14 202	13 243	27 445
1962	510 670	—	510 670	51 795	32 943	84 738
1963	613 650	13 142	626 792	56 866	62 377	119 243
1964	631 586	30 544	662 130	158 298	100 990	259 288
1965	701 275	41 299	742 574	443 504	346 765	790 269
1966	765 193	41 173	806 366	521 369	712 980	1 234 349
1967	991 287	47 951	1 039 238	599 409	1 056 747	1 712 482
1968	1 025 563	48 488	1 073 981	548 689	1 357 076	2 030 495

(Kaynaklar : 1) 1966 Petrol Faaliyeti. T. C. Petrol Dairesi Başkanlığı. Petrol Dairesi Neşriyatı. No. II Tablo IV.
2) 1968 Petrol Faaliyeti; Tablo V.)

Tablo II, 1955 - 1960 yılları arasında Türkiyedeki petrol üretiminin hemen tamamının T.P.A.O. tarafından yapıldığını göstermektedir. 1960 yılından sonra Mobil ve Shell Şirketlerinin petrol üretimi çok büyük bir hızla artmış ve 1961 yılındaki 27 445 tonluk üretim yedi yıl içerisinde 2 030 495 tona yükselmiştir. Diğer bir deyişle yabancı şirketlere bağlı üretim yedi yıl içerisinde 74 misli artmıştır. Oysa aynı yıllar içerisinde milli üretim sadece 2.6 kat artmıştır. Tablo II ayrıca yabancı şirketler tarafından üretilen petrolün toplam üretimdeki oranının giderek büyüdüğünü de göstermektedir. Tablo III, T.P.A.O. nın, Mobil'in ve Shell'in toplam üretimdeki paylarını vermektedir.

Tablo III. Türkiyedeki petrol üretiminde T.P.A.O. nın payının sürekli olarak düştüğünü göstermektedir. T.P.A.O. nın 1961 yılındaki payı % 93.6 iken bu değer 1968 yılında % 33.0 düşmüştür. Buna karşılık aynı yıllar içerisinde Mobil ve Shell'in toplam payı % 6.2 den 61.4 e yükselmiştir. Görüldüğü gibi Türkiyedeki üretimin ancak üçte biri devlet kanalıyla yapılırken üçte ikisi yabancı şirketler tarafından yapılmaktadır.

TABLO — III

T.P.A.O. MOBİL VE SHELL'İN TÜRKİYE'NİN TOPLAM PETROL ÜRETİMİNDEKİ PAYLARI (%)

Yıllar	T.P.A.O	Mobil	Shell	Mobil + Shell
1958	% 100.0	—	—	—
1959	95.5	—	—	—
1960	96.5	—	—	—
1961	93.6	3.2	3.0	6.2
1962	85.8	8.7	5.5	14.2
1963	82.1	7.6	8.3	15.9
1964	68.5	17.2	11.0	28.2
1965	46.7	28.9	22.6	51.5
1966	37.5	25.6	34.9	60.5
1967	36.0	21.8	38.4	60.2
1968	33.0	17.7	43.7	61.4

(Kaynaklar : 1 ve 2 No. lu kaynaklar)

Üretim alanında olduğu gibi Türkiyeye ithal edilen petroller üzerinde de yabancı sermaye kontrolu çok belirgindir. Nitekim

1966 yılında Türkiye'ye ithal olunan 3 112 484 tonluk ham petrolün % 40.8 i Shell ve Mobil tarafından yurda sokulmuştu. Tablo IV te Türkiyedeki milli üretimin ithal edilen miktarlarla karşılaştırılması verilmiştir.

TABLO — IV

1960 - 1968 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE' DEKİ MİLLİ PETROL ÜRETİMİNİN İTHAL MİKTARLARIYLA KARŞILAŞTIRILMASI

Yıl	Milli Üretim (Ton)	İthalât (Ton)	Yerli Üretimin İthalâta Oranı
1960	375 172	—	—
1961	414 303	343 667	%120.1
1962	510 670	2 269 022	22.6
1963	626 792	2 893 516	21.6
1964	662 130	3 540 794	18.8
1965	742 574	3 048 983	21.6
1966	806 366	3 112 484	25.9
1967	1 039 238	3 032 327	34.2
1968	1 073 981	3 412 830	31.2

Tablo IV. 1960 yılından sonra milli üretimin ithalâta oranının % 120.1 den bir yıl içerisinde % 22.6 ya düştüğünü göstermektedir. Bu düşüşün devamıyla 1963 yılındaki % 18.8 değerine kadar inilmiştir. Yedi yıllık sürede millî üretim - ithalât oranı ortalama olarak % 28.8 olmuştur. Diğer bir deyişle Türkiye 1961 yılından başlayarak ortalama olarak kendi petrol ihtiyacının (ki bu ihtiyaç temelde bir azınlığın talebinden doğmaktadır) % 71.2 sini yabancı şirketlerin ülke içerisindeki üretimi ve ithalât sayesinde karşılayabilmiştir. Demek ki petrol talebinin tatmini bakımından Türkiye çok belirgin bir şekilde dışarıya ve yabancı sermayeye, bir kelimeyle dünya emperyalizmine bağlıdır.

Üretim ve ithalât alanlarındaki gibi, petdol tasfiye alanında da yabancı sermaye egemenliği çok belirli bir şekilde kendisini göstermektedir. SSCB den sağlanan ve teknik yardımla kurulmakta olan İzmir rafinerisi bir kenara bırakılacak olursa, bugün Türkiyede petrol tasfiye işleminde bulunan üç rafineri mevcuttur. Bunlar Batman, İzmit (İPRAŞ) ve Mersin (ATAŞ) rafinerileridirler. Bilindiği gibi Batman rafinerisi bütünüyle devletin (T.P.A.O.) nın malıdır. Buna karşılık İPRAŞ T.P.A.O. nın % 51 ve Caltex tekelinin % 49 hissesi bulunan bir kuruluştur. ATAŞ tümüyle yabancı sermayeye ait olup, Mobil Şirketinin % 56, Shell Şirketinin % 27 ve Britsh Betroleum (BP) Şirketinin % 17 ortaklığıyla kurulmuştur. Bu rafinerilerden Batman rafinerisine 1968 yılında toplam kapasitesini 1 milyon ton/yıl'a çıkartabilmesi için tevsi belgesi verilmişti. Aynı yıl içinde İPRAŞ rafinerisinin kapasitesini 5.5 milyon ton/yıla çıkartılması çalışmalarına girişilmişti. ATAŞ rafinerisinin toplam kapasitesi ise 4.4 milyon ton/yıl'a çıkartılmıştır. Görüyoruz ki yabancı sermayenin tamamen ya da kısmen kontrol ettiği rafinerilerin toplam kapasiteleri devlete ait Batman rafinerisinin kapasitesinin çok üzerindedir. Bu rafinerilerin dışında Ersan Asfalt Rafinerisi, Marmara Yağ Rafinerisi gibi henüz etüd safhasındaki rafineriler de vardır. 1968 yılında Batman, İPRAŞ ve ATAŞ rafinerilerinde işlenilen ham petrol miktarları hakkında Tablo V te ayrıntılı bilgi verilmiştir.

TABLO — V

TÜRKİYEDEKİ RAFİNERİLERDE TASFİYE EDİLEN PETROLÜN KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI (1968) (Ton)

İşlenen Petrolün Kaynağı (Şirket)	İşlenen miktarlar I Batman	II Ataş	III İpraş
T.P.A.O.	762 038	—	—
Mobil	—	455 134	—
Shell	—	1 113 532	—
İthal	—	2 050 255	1 398 264
Karışık	—	—	570 561

(Kaynak : 2 No. lu Kaynak s. 57 Tablo 13)

Tablo V, 1968 yılında Türkiye'de işlenilen 6 351 940 tonluk petrolün % 54.2 sinin ithal edilmiş petrol olduğunu ortaya koymaktadır. Yabancı sermayenin Türkiye' de ürettiği perolle ithal edilmiş olan petrol birarada düşünüldüğünde T.P.A.O. ile Ersan tarafından yapılan petrol üretiminin işlenen toplam petrol içerisindeki oranı sadece % 16.8 olmaktadır. Diğer bir deyişle 1968 yılında Türkiyedeki rafinerilerde işlenilen petrolün içerisinde yabancı sermayeye bağlı üretimle ithalâtın payı % 83.2 yi buluyordu. Tablo V, ayrıca ATAŞ rafinerisinde işlenen ham petrolün % 56.7 sinin ithal edilmiş petrol olduğunu göstermektedir. Bu değer İPRAŞ rafinerisi için % 71.1 dir. Böylelikle üretimde olduğu gibi rafineri işlemlerinde de yabancı sermayenin gücü bir kere daha ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de petrol alanında yabancı sermayenin egemenliğini giderek güçlendirmesine paralel olarak yabancı sermayenin petrol kanunundan yararlanarak yurt dışı-

na yaptığı transferler de büyük ölçüde artmıştır. Tablo VI da bu hususta bilgi verilmektedir.

TABLO — VI

TÜRKİYEDEKİ PETROL ŞİRKETLERİNİN YAPMIŞ OLDUKLARI TRANSFERLERLE TÜRKİYE'YE İTHAL ETTİKLERİ SERMAYENİN KARŞILAŞTIRILMASI

Yıllar	Transfer Edilen Miktar (TL.)	İthal edilen toplam ser. (Nakit malz. Hak.) (TL.)	Transferlerin ithal edilen sermayeye oranı (%)
1964	5 961 593	182 865 848	3.3
1965	18 694 262	133 523 430	14.0
1966	50 851 874	70 359 500	72.4
1967	75 950 635	26 444 111	287.0
1968	125 103 907	47 735 559	262.1
Toplam	**276 562 271**	**460 928 448**	**60.0**

(Kaynak : 2 No. lu Kaynak S. 78 Tablo 26)

Tablo VI. yabancı şirketlerin transferlerinin 1964 yılından sonra büyük bir hızla büyüdüğünü ortaya koymaktadır. Böylece 1964 yılında sadece % 3.3 olan (transfer/ithal edilen sermaye) oranı 1967 yılında % 287.0 a yükselmiştir. 1964 - 1968 yılları arasında 276.562.271 TL. sermaye transferi yapılmıştır. Buna karşılık ithal edilen toplam sermaye 460.928.448 TL. dr. 1964 yılından sonraki üç yıllık sürede transferlerle ithal edilen toplam sermaye birbirlerine hemen hemen eşit olmaktadırlar. 1965 - 1968 yılları arasında toplam olarak 270.600.678 TL. transfer edilmiş, buna karşılık 278.662.600 TL. lık toplam sermaye ithalinde bulunulmuştur. Sadece 1968 yılında 125.103.907 TL. lık transfer yapılırken, aynı yıl içinde 3.168.450 TL. lık nakit sermaye ithal edilmiştir. 6224 sayılı yabancı sermayeyi teşvik kanununun kabulünden sonra 1951 - 1968 yılları arasında Türkiye'ye bu kanalla giren toplam yabancı sermaye 664.509.145 TL. dır. Buna karşılık 1968 yılı sonuna kadar petrol kanunu ile giren toplam yabancı sermaye, Tablo I de de gösterildiği gibi, 1.994.686.198 TL. sına ulaşmaktadır. Diğer bir deyişle petrol kanunu ile giren yabancı sermaye, 6224 sayılı kanunla giren yabancı sermayenin 3.1 katına eşittir. Türkiyeye bu iki kanaldan toplam sermaye bir arada düşünüldüğünde, toplam yabancı sermayenin % 75 ini petrol alanındaki sermaye oluşturmaktadır. Aynı şekilde 1951 - 1968 yılları arasında 6224 sayılı kanunla giren yabancı sermayenin yaptığı toplam transferler 216.256.553 TL. na eşit olmaktadır. Oysa sadece 1964 - 1968 yılları arasında yabancı petrol şirketlerinin yaptıkları transferler 276.562.271 TL. dır. Yabancı sermaye için Türkiye petrollerinin ne kadar kârlı olduğu böylece bir kere daha belirtilmiş olmaktadır. Yabancı petrol şirketlerinin sağladıkları muazzam kazançlara kıyasla devlete çeşitli şekillerde yaptıkları ödemeler çok yetersiz kalmaktadır. Örneğin 1968 yılında Shell Şirketinden 22.556.015 TL. Mobil Şirketinden 10.532.087 TL. ve Panoil şirketinden 1.727.779 TL. olmak üzere toplam 34.815.881 TL. devlet hissesi tahsil olunmuştur. Aynı yıl içinde yabancı petrol şirketlerinden tahsil olunan devlet hakları 531.162,— TL. ve harçlar ise 28.160,— TL. dır. Devlet hisseleri, haklar ve harçlar birarada alındığında 1968 yılında yabancı petrol şirketlerinin bu kanallardan devlete ödedikleri miktar 35.375.143 TL. ne çıkmaktadır. İlk bakışta büyük gibi görünen bu değer aynı yıldaki 125.103.907 TL. lık transferin sadece % 27.8 i mertebesindedir.

Buraya kadar belirttiklerimiz petrol alanında Türkiye'nin yabancı sermaye tarafından sömürüldüğünü, doğal kaynaklarımız üzerinde emperyalizmin egemenliğinin gün geçtikçe kuvvetlendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Nitekim Amerikan emperyalizminin ideologlarından Halford L. Hoskins "Orta Doğuda Yardım ve Diplomasi" adlı makalesinde şöyle yazmaktaydı. "Nüfusu 30 milyondan fazla olan Türkiye kendisine yardımda bulunan Amerika tarafından temelde askeri bir güç olarak düşünülmektedir. Türkiye bu gücünü son yıllarda bir kaç defa ortaya koymuştur. Bütün bunlardan başka coğrafi durumu, Nato ve Cento gibi savunma paktlarına büyük bir istekle katılışı ve ayrıca **çok önemli doğal kaynaklara, madenlere** sahip oluşu Türkiyeyi her türlü Amerikan yardımına aday kılmaktadır." Burada yardımdan kastedilenin Türkiyedeki İşbirlikçi burjuvaziye yardım olduğunu ayrıntılı bir şekilde belirtmenin gereği yoktur. Görülüyorki emperyalistlerin kendi ideologlarının da açıkça dile getirdiği gibi Türkiye doğal kaynakları emperyalizm, özellikle Amerikan emperyalizmi tarafından sömürülen geri bıraktırılmış bir ülkedir. Bu sömürünün en belirgin şekli petrol alanındaki sömürüdür. Petrollerimizin tümünü ancak halk yararına devlet eliyle işletmek suretiyle bu en önemli doğal kaynağımızı ekonomik kalkınmamızın temel ögelerinden biri haline getirebiliriz.

TÜRKİYEDE HİDROELEKTRİK ENERJİ POTANSİYELİNDEN FAYDALANMA (*)

Kutlu DOLUCA
İnşaat Yüksek Mühendisi

Enerji, beşeriyetin başlangıcındanberi insan hayatının ayrılmaz bir parçasıdır.

Enerji, asrımızda ekonomik gelişmenin en esaslı unsuru haline gelmiştir. Bir memlekette, kâfi miktarda ve nitelikte ve makul bir maliyette enerji elde edilemiyorsa sınai veya zirai gelişme veya kısaca medenileşme bahis konusu değildir.

Dünyada enerji tüketimi devamlı olarak atmaktadır. Artışın başlıca iki amili dünya nüfusunun gitikçe çoğalması ve medeniyet seviyesinin ilerlemesidir.

Medeniyet seviyesi ilerledikçe, dünyada fert başına ortalama enerji tüketimi de devamlı bir artış göstermiştir, göstermektedir ve gösterecektir.

Tüketilen enerji, ticari ve gayri ticari olmak üzere iki ana gurupta toplanabilir.

Ticari enerji, kömür, petrol, su ve atom gibi ticari kaynaklardan üretilen enerjidir. Bu enerjinin üretimi ve tüketimi hakkında daha kat'i istatistiki bilgiler mevcutur. Gayri ticari enerji odun ve tezek gibi gayri ticari kaynaklardan üretilir. Bu enerji tüketimi hakkında sıhhatli bilgi temini zordur. Bugünkü konuşmamda enerji kelimesini ticari enerji anlamında kullanacağım. Esasen, dünyada bugün tüketilen toplam enerjinin % 90'nın ticari kaynaklardan üretildiği söylenebilir.

Muhtelif şekillerde tüketilen enerji mukayese maksatları için eşdeğer taşkömürü cinsinden ifade edilmektedir.

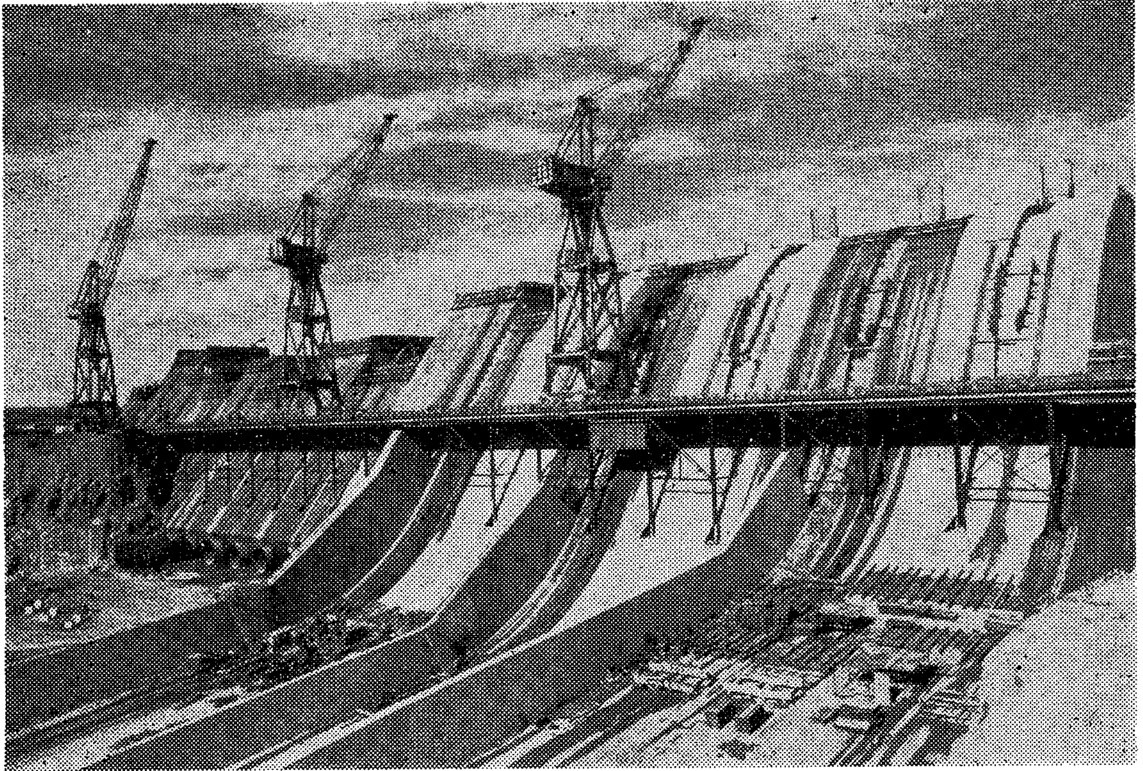
Bilindiği üzere 1 kg taşkömürü ısıl değeri 7 000 Kcal. dir. 1 000 kWh elektrik enerjisi 860 Kcal. ye eşittir. Diğer bir deyimle 1 000 kWh elektrik enerjisinin eşdeğeri 125 kg taşkömürüdür.

1950 yılında dünyada 2 519 milyon ton eşdeğer taşkömürü ticari enerji tüketilmiştir. Bu miktar 1965 te 5 232 milyon tona çıkmıştır. 2000 yılında dünyada ticari enerji tüketiminin 17 300 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'de 1950 yılında 4.2 milyon ton eşdeğer taşkömürü ticari enerji tüketilmiştir. Bu miktar 1965 te 12.5 milyon tona yükselmiştir. 2000 yılında ise Türkiye ticari enerji tüketiminin 195 milyon ton eşdeğer taşkömürüne çıkacağı tahmin edilmektedir.

1950 yılında, dünyada, fert başına tüketilen ticari enerji 1 ton iken 1965 de 1.6 ton eşdeğer taşkömürüne yükselmiştir. 2000 yılında fert başına tüketilecek enerjinin 2.9 ton eşdeğer taşkömürü olacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye'de, 1950 de, nüfus başına ticari enerji tüketimi 0.2 ton iken 1965 de 0.4 ton eşdeğer taşkömürüne çıkmıştır. 2000

(*) 29.12.1970 tarihinde İnşaat Mühendisleri Odasında verilen konferans.

Dolu Savak ve Giriş Ağzı

yılında bu miktarın 2.8 ton eşdeğer taşkömürüne çıkacağı tahmin edilmektedir. Yani Türkiye'de fert başına enerji tüketimi ancak 2000 yılında dünya ortalamasına erişebilecektir.

Diğer bir deyimle enerji üretimi bakımından Türkiye oldukça geride hatta işin başlangıcındadır ve önümüzdeki birkaç yıl içinde enerji üretimi yatırımları için alınacak kararlar hayati ehemmiyeti haizdir ve Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını, dış tediye muvazenesini ve dış ticaretini önemli şekilde etkiliyecektir.

Halen Türkiye'de tüketilen ticari enerjinin % 30 u ithal edilen maddelerden üretilmektedir. Bu günkü yatırım eylemi ile, ithal edilen maddelerden üretim nispetinin 2000 yılında % 80 i geçeceği ve 20 nci asrın sonunda Türkiye'nin ticari enerji üretimi yönünden dış kaynaklara tabi olacağı söylenebilir. Bu konuya konuşmamın sonunda tekrar döneceğim.

Malûm olduğu üzere, enerji, muhtelif kaynaklardan elde edilmektedir. Başlıcaları kömürler, petrol, su, atom, tabii gaz ve bitümlü şistlerdir. Şimdiki halde az kullanılan ve fakat geliştirilmelerine çalışılan jeotermal enerji, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve met-cezir de enerji kaynaklarına ilâve edilebilir.

Bu saydığımız kaynaklara birincil enerji kaynakları adı verilmektedir. Bu kaynakların enerjileri ya doğrudan doğruya veya diğer bir enerji şekline dönüştürüldükten sonra, ikincil enerji şeklinde tüketilmektedir.

İkincil enerji türünün en önemlisi, hiç şüphesiz, elektrik enerjisidir. Üretim, iletim, dağıtım ve tüketimde arzettiği pekçok kolaylıklar sebebiyle elektrik, ticari enerji tüketimi içerisinde hissesini gittikçe artırmaktadır. Yani bir memleketin toplam ticari enerji tüketimi içerisinde elektrik enerjisinin nisbeti yıldan yıla yükselmektedir ve bu nisbet o memleket ne kadar fazla gelişmişse o kadar yüksek olmaktadır.

Diğer bir deyimle, elektrik enerjisi tüketimi artış nisbeti ticari enerji tüketimi artış nisbetinden yüksektir ve bu durumun böylece devam edeceği tahmin edilmektedir

Halen bu nisbet, yani elektrik enerjisi

tüketiminin ticari enerji tüketimine oranı, muhtelif memleketlerde % 15 ile % 35 arasında değişmektedir. Geri kalmış memleketlerde % 15 dir. Gelişmiş memleketlerde % 35 veya daha fazladır. Dünya ortalaması % 20 civarındadır.

Türkiye'de tüketilen elektrik enerjisinin ticari enerjiye oranı 1950 de % 7.5 iken 1965 de % 15.7 ye çıkmıştır. 2000 yılında bu oranın % 25 civarında olacağı söylenebilir.

Elektrik enerjisini, muhtelif birincil enerji kaynaklarından üretmek mümkündür. Bu birincil enerji kaynaklarının başta gelenleri kömürler, petrol, tabii gaz, su ve atomdur.

Bu kaynaklar içerisinde su, yani hidrolik kaynaklar, çeşitli sebeplerle birçok memleketler için mühim bir enerji kaynağı durumundadır. Türkiye bu memleketler arasındadır. Su enerjisinin en mühim özelliği tükenmez oluşudur. Esasen akarsulardaki enerji güneş enerjisinin dönüşmüş bir şeklidir ve güneş var oldukça her yıl yeniden teşekkül edecektir.

Dünyanın toplam hidrolik enerji potansiyeli 1×10^{9} MW güç ve yılda 5.6×10^{12} kWh üretim olarak tahmin edilmektedir. Elektro - mekanik sahadaki gelişmeler neticesi 20 nci asrın başından itibaren hidrolik enerjiyi, istenilen nitelikte ve makul maliyetlerde, elektrik enerjisine çevirmek imkânı hasıl olmuştur. Bunun neticesi ileri memleketler hidrolik enerji kaynaklarını bu asrın ilk yarısında hızla geliştirmişlerdir. Daima yeniden teşekkül edişi, üretim ham maddesinin o memleketin öz malı olması, üretim maliyetinin enflasyona mukavim bulunması gibi sebeplerle hidroelektrik enerji 20 nci asırda büyük rağbet görmüştür ve görmektedir.

Dünyada toplam hidroelektrik tüketim 1952 de 0.4×10^{12} kWh iken 1970 de takriben 1×10^{12} kWh'a yükselmiştir.

2000 yılında bu miktarın 2.6×10^{12} kWh'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. (Aynı miktar elektrik enerjisini üretmek için 1.2 milyar ton taşkömürü lâzımdır).

Diğer bir deyimle Dünya halen mevcut hidroelektrik potansiyelin % 20 sinden istifade etmektedir. Bu nisbet asrın sonunda % 50 ye yaklaşacaktır.

Şimdi Türkiye hidroelektrik potansiyeli ve bundan faydalanma konusuna temas etmek istiyorum.

Bilindiği gibi hidroeelktrik potansiyel o memleketteki yağışlar, yağışların akarsu haline geliş nisbeti ve topoğrafik durum ile doğrudan doğruya ilgilidir.

Türkiye hidroelektrik enerji potansiyeli itibariyle zengindir; Avrupada ençok hidroelektrik potansiyeline sahip 5 memleketten birisidir.

Yurdumuza düşen oralama yağış miktarı yılda 670 milimetredir. Bu yağışın hacmi 518 milyar metreküptür. Bu miktarın 166 milyar metreküpü akış haline geçmekte ve memleketimizin akarsularını yani su gücünü teşkil etmektedir. Akarsularımızın enerji potansiyeli son onbeş yıl içerisinde esaslı etüt edilmiştir.

Bu etütlere göre Türkiye'nin teorik hidrolik enerji potansiyeli 537 milyar kWh dır. Bu teorik hidrolik enerji potansiyelinin, bugünkü bilgilerimize göre, takriben % 13 ünden hidroelektrik enerji üretmek suretiyle istifade edilebileceği tahmin edilmektedir.

Diğer bir deyimle akarsularımız üzerine kurulacak hidroelektrik santrallarda, kabul edilebilir nitelikte ve maliyette yılda 70 milyar kWh enerji üretmemiz kabildir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Türkiye'yi yerüstü suları yönünden 26 havzaya ayırmıştır. 1969 sonu itibariyle yapılmış olan etütlere göre bu 26 havzanın hidroelektrik enerji potansiyeli (Tablo 1 de) gösterilmiştir.

Hidroelektrik enerji üretme imkânımız bu derece fazla olmakla beraber bu imkândan faydalanma durumumuz halen iyi bir görünüşte değildir.

Bu hususta bazı rakamlar vermeden önce Türkiye'nin elektrik üretim ve tüketim durumu hakkında kısa bilgi vermek istiyorum.

Türkiye'de 1955 yılında yaklaşık olarak 1.5 milyar kWh elektrik üretilmiştir. Bunun sadece % 5 i hidroelektrik santrallardan elde edilmiştir. 1965 de toplam üretim 5 milyar kWh'a yükselmiştir. 1955 den sonra inşa edilen hidroelektrik santrallar sayesinde hdiroelektrik üretim 1955 deki 90 milyon kWh den 1965 de 2.1 milyar kWh'a çıkmıştır. Böylece toplam üretimde hidroelektriğin hissesi % 44 olmuştur.

1969 yılında üretilen 7.8 mliyar kWh elektriğin yine % 44 ü yani 3.4 milyar kWh'u hidroelektrik santrallardan temin edilmiştir.

Türkiye'de elektrik tüketimi yılda % 12 - 14 arasında artmaktadır. Bu artış nisbeti doyma sebebiyle ileriki yıllarda biraz azalacak ve 2000 yılına doğru muhtemelen % 7 ye düşecektir. Bununla beraber bir yıldan

TABLO : 1
TÜRKİYE'DE 26 HAVZANIN HİDROELEKTRİK ENERJİ POTANSİYELİ (1)

Havza	Hidroelektrik proje sayısı	Üretilecek yıllık enerji (Milyon kWh)	Toplamın % si
1. Meriç	—	—	—
2. Marmara	—	—	—
3. Susurluk	1	13	0.02
4. Kuzey Ege	1	28	0.04
5. Gediz	2	334	0.05
6. Küçükmenderes	—	—	—
7. Büyükmenderes	5	544	0.80
8. Batı Akdeniz	7	1755	2.50
9. Antalya	9	2680	3.80
10. Burdur göller	—	—	—
11. Akarçay	—	—	—
12. Sakarya	8	1586	2.30
13. Batı Karadeniz	10	1135	1.60
14. Yeşilırmak	8	2356	3.40
15. Kızılırmak	29	4686	6.70
16. Konya	2	48	0.07
17. Doğu Karadeniz	10	2403	3.50
18. Seyhan	10	4060	5.80
19. Asi	1	13	0.02
20. Ceyhan	8	3278	4.71
21. Fırat	39	30601	44.00
22. Doğu Karadeniz	14	5131	7.40
23. Çoruh	8	778	1.10
24. Aras	7	998	1.40
25. Van	4	184	0.34
26. Dicle	31	6946	10.00
TOPLAM	**214**	**69558**	**100.00**

(1) İşletme halindekiler hariç gücü 10 000 kw dan veya üretimi 50 milyon kWh dan az projeler hariç tutulmuştur.

müteakip yıla tüketim artış miktarı çok büyüyecektir. Meselâ 1969 dan 1970'e, tüketimdeki artış 900 milyon kWh iken 1992 den 1993'e 5 milyar kWh olacaktır.

Önümüzdeki bazı yıllarda Türkiye'de üretilmesi gerekli elektrik miktarları aşağıdaki gibi tahmin edilmektedir :

1975	18	milyar kWh
1977	21	" "
1982	34	" "
1992	64	" "

Bu elektriğin üretilmesi için kullanılacak birincil kaynaklar ise su, linyit, taşkömürü, fuel-oil ve atomdur.

1969 yılında hidroelektrik santrallarda 3.4 milyar kWh elektrik üretildiğini söylemiştim.. Bu miktar daha önce bahsettiğim 70 milyar kWh hidroelektrik potansiyelin % 5 i kadardır. 1955 de hidroelektrik potansiyelin sadece binde birinden faydalanıldığı düşünülürse bu nisbetin 15 yıl sonra % 5 e çıkmış olması başarılı bir gelişme gibi düşünülebilir. Halbuki Avrupa memleketleriyle bir mukayese yapılırsa hidroelektrik enerji potansilelinden faydalanma bakımından çok geride kaldığımız görülmektedir. Aşağıdaki tabloda verildiği gibi 20 Avrupa devleti arasında Türkiye hidrolik enerji potansiyeli bakımından 5 inci olduğu halde bu potansiyelden faydalanma oranı bakımından sonuncu durumdadır. Türkiye'de hidroelektrik enerji potaisiyeli 1968 itibariyle sadece % 4.6 nispetinde geliştirilmiştir. Hidroelektrik potansiyeli fazla olan Avrupa memleketleri ise bu kaynaktan % 50 veya daha fazla istifade eder durumdadır. Bunun başlıca sebebi daha evvelce izah ettiğim gibi bu kaynağın o memleketin menfaatlerine

son derece uygun düşmesidir. Bu durum daima gözönünde bulundurularak elektrik ihtiyacının karşılanması için hidroelektrik projeler bir an önce ve diğer projelere tercihan ele alınmıştır.. Hatta bazı hallerde diğer bir kaynaktan daha ekonomik olması dahi aranmamıştır. Bu memleketlerden bazılarında işler halde gördüğüm bazı hidroelektrik projelerin Türkiyedeki benzerleri bugün pahalı tesisler addedilerek etüt edilmek dahi istenmemektedir. Halbuki Türkiye ekonomik hidrolik enerji potansiyeli teşkil eden 214 proje içerisinde ucuz elektrik üretebilecek büyük imkânlar mevcuttur.

TABLO : 2
BAZI AVRUPA ÜLKELERİNİN ENERJİ POTANSİYELLERİ VE FAYDALANMA ORANLARI

Memleket	Ekonomik hidrolik enerji potansiyeli (Milyon kWh/yıl)	Faydalanma oranı % 1 9 6 8 (F i i l i)	Faydalanma oranı % 1 9 7 5 (T a h m i n i)
Avusturya	43 900	40.2	45.0
Batı Almanya	20 600	64.6	65.0
Belçika	550	44.0	44.0
Bulgaristan	15 800	8.3	B
Çekoslovakya	12 000	25.9	40.0
Doğu Almanya	2 000	53.0	55.0
Finlandiya	21 700	46.5	58.0
Fransa	82 000	62.1	67.0
Yunanistan	20 700	10.8	15.0
İspanya	62 800	42.7	60.0
İsveç	80 000	63.5	65.0
İsviçre	39 000	73.7	90.0
İngiltere	11 500	33.6	45.0
İrlanda	1 050	71.1	72.0
İtalya	76 500	57.6	72.0
Norveç	151 500	34.8	45.0
Polonya	12 100	8.7	B
Portekiz	13 200	47.2	B
Türkiye	69 500	4.6	14.4
Yugoslavya	66 000	17.8	20.0

B : Bulunamadı.

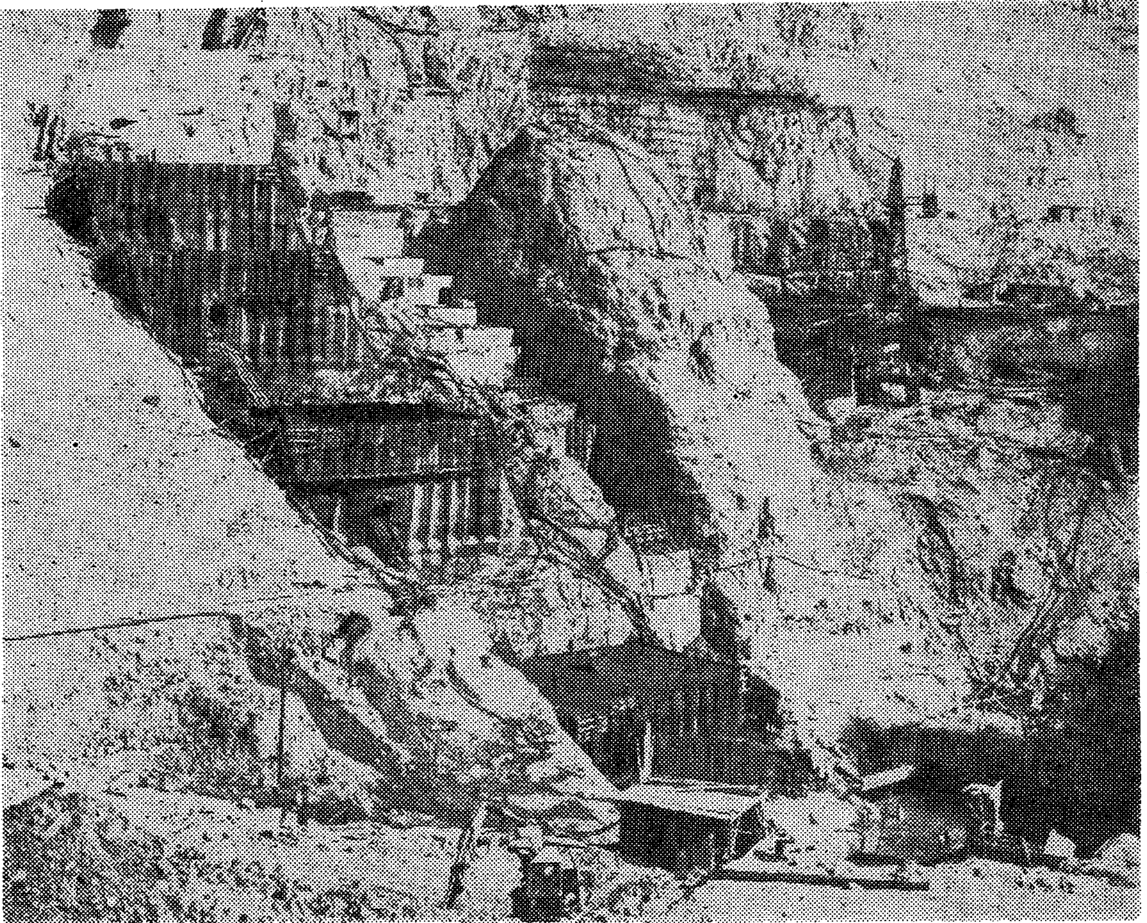
Keban ve Gökçekaya santrallarının ve inşa halindeki diğer küçük santralların işletmeye girmesinden sonra hidroelektrik potansiyelinden faydalanma oranı bir miktar artacaktır. Bu oranın 1975 de % 14 ün üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir. Bununla beraber Türkiye Avrupa devletleri arasında hidroelektrik enerjiden faydalanmada sonuncu durumunu muhafaza edecektir.

Türkiye'nin hidroelektrik potansiyelden faydalanmasını artırması daha ziyade Fırat havzasındaki projeleri geliştirme durumuna bağlı kalacaktır. Çünkü havzaların potansiyeline ait tabloda görüldüğü veçhile Fırat havzası hidrolik enerji potansilelinin % 44 üne sahiptir ve bu potansiyelin % 75 ini sadece dört proje ile geliştirmek imkânı mevcuttur. Hidrolik potansiyelin geliştirilmesi için müsait diğer havzalar Doğu Karadeniz, Kızılırmak, Seyhan, Ceyhan, Antalya ve Yeşilırmak olarak görünmektedir. Dicle havzasının, enerji pazarına uzakta olması sebebiyle, gelişmesi geri kalabilir. Fırat havzası dışındaki imkânların, Türkiye elektrik şebekesine, bilhassa pik güç talebini karşılama bakımından faydalı olacakları söylenebilir. Fırat havzasındaki imkânlar ise baz ile pik arasındaki ihtiyaçlar için en uygun görünmektedir ve bu bakımdan sistemde, yük tertibinde büyük fuel-oil santralları ile aynı üretim bölgesine düşmektedirler. Türkiyenin 1982 deki elektrik ihtiyacının 34 milyar kWh olacağı düşünülürse bu ihtiyacın karşılanmasında hidroelektrik potansiyelden ve Fırat projelerinden büyük ölçüde faydalanılmasına imkân olduğu görülür. 1975 yılına kadar hizmete girecek santrallar veya inşaatı katileşmiş santrallarla en-

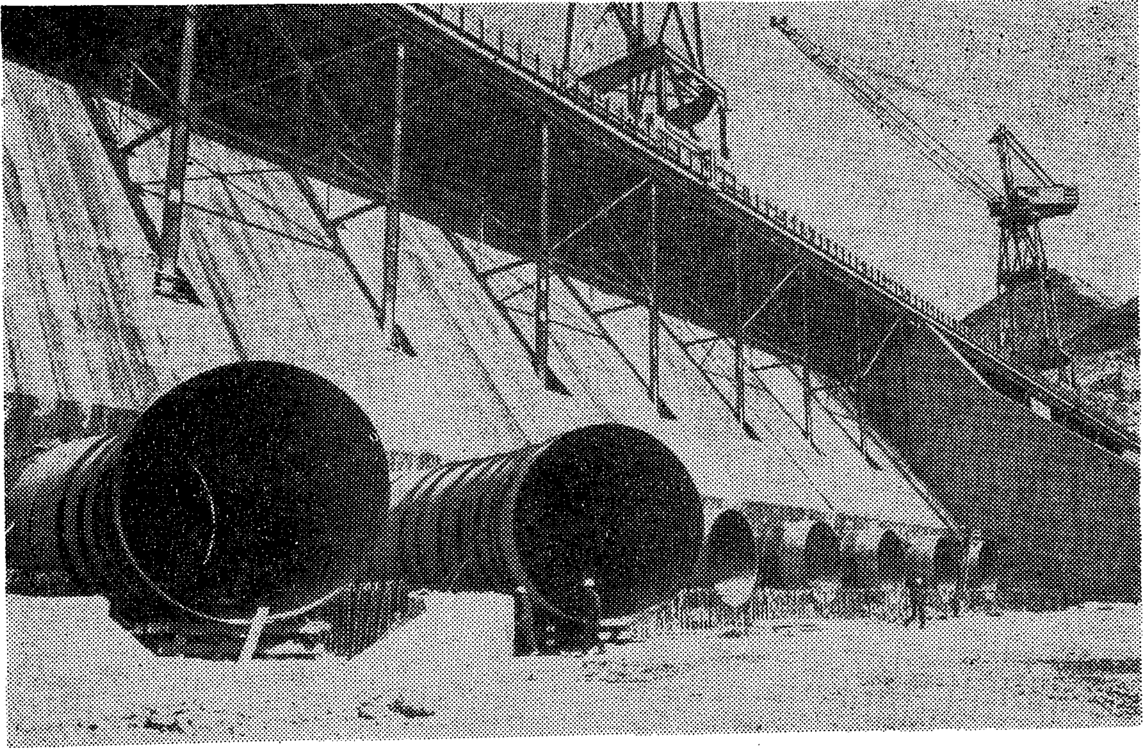
terkonnekte sistemin o yıl ihtiyacı olan 18 milyar kWh'yı üretmek kabil olacaktır. Bu üretimi 1982'de 34 milyara çıkarmak için ise 16 milyar kWh ilâve üretime 1992'de 64 milyar kWh'a çıkarmak için ise 46 milyar kWh ilâve üretime ihtiyaç vardır. Bilhassa 1982 ye kadar olan devredeki ihtiyacı gidermek için hidroelektrik projelere öncelik verilmesi Türkiye ekonomik gelişmesi için büyük faydalar sağlıyacak niteliktedir. Yapılan hesaplara göre sudan elde edilecek enerji alternatif kaynaklar olan fuel-oil ve atomdan elde edilecek enerjiden en az % 20 ucuza mal olmaktadır. Bundan başka işletme safhasında önemli döviz tasarrufu sağlamakta ve Türkiye'nin dışardan enerji ham maddesi ithalini azaltarak dış tediye muvazenesini önemli miktarda düzeltmektedir. Konuşmamın başında Türkiyenin 2000 yılında enerjisinin % 80 ini ithal edilecek maddelerden üreteceğini söylemiştim. Tedbir alınmazsa, elektrikte bu duruma daha erken, 1990 larda, düşülebilir. Meselâ 1975 ile 1982 yılları ihtiyaç farkı olan 16 milyar kWh'ın tamamı, fuel-oil yakan santrallar manzumesi yerine hidroelektrik santrallardan üretilirse her yıl 40 milyon dolar kadar döviz tasarrufu sağlanmış olur. Bu tasarruf çok kısa bir süre içerisinde hidroelektrik santralların inşası için dışardan ithali zorunlu olan makina ve teçhizatın bedelini karşılıyabilir.

Yine dışardan ithal edilmek suretiyle ve bir hidroelektrik santral ile aynı miktarda döviz sarfedilmesini gerektiren meselâ 16 milyar kWh üretebilen bir fuel oil santral manzumesi için her yıl ayrıca 40 milyon dolarlık yakıt ithali mecburiyeti vardır.

Memleketimizde bölgelerin geliştirilmesi yönünden de hidroelektrik yatırım avantajlı görünmektedir. Tesisi bahis konusu hidroelektrik santralların hemen tamamı memleketimizin nisbeten geri kalmış bölgelerindedir. Buralara yapılacak yatırım-

(GÖKÇEKAYA) Sağ Yaka - Baraj Gövdesi Blokları Memba'dan Görünüş.

(KEBAN) Cebri Boruların Su Alma Yapısından Çıkışı (8 Cebri Boruluk Sistem)

lar o bölge halkının ekonomik ve sosyal kalkınmasına önemli katkıda bulunacaktır.

Hidroelektrik tesislerde toplam yatırım içerisinde dış para ihtiyacının toplam yatırıma oranı fuel - oil yakan termik santrallara nazaran daha az olmaktadır. Bir oran vermek icap ederse hidroelektrik projelerde yatırımın % 50 si, termik projelerde ise yatırımın % 75'i ithal edilen mal ve hizmetler için ödenmektedir. Bu sebeple hidroelektrik yatırımlarda harcamaların fazlası yurt içinde yapılmakla ve işsizliğin önlenmesine hizmet edilmektedir. Bu sebeplede fuel - oil santrallarından avantajlıdır.

Hidroelektrik projelere yöneltilen en önemli tenkitlerden birisi bunların inşaatlarının termik santrallardan daha uzun sürmesidir. Büyük baraj ve hidroelektrik santralların kat'i projesine başlanması tarihi ile tesisin tam olarak işletmeye açılması arasında, Türkiyede en az sekiz yıl geçmektedir. Diğer memleketlerde bu süre daha kısa olabilmekte ise de, memleketimizin finansman meseleleri, teçhizatın dışarıda imal edilmesi, nakli, ithali ve montajı ve tabiatın çehresini değiştiren bu gibi büyük projelerde karşılaşılan beklenilmedik bazı güçlükler neticesi inşaat süresi uzamaktadır.

Bu durumda Türkiye için her bakımdan faydalı ve zaruri olan hidroelektrik santralların bir an önce gerçekleştirilmesinde en uygun yol bu işlere yöneltilen gecikme tenkitlerini önliyecek tedbirlerin alınmasıdır. En iyi tedbir ise bundan sonraki santralların iş programlarının, Türkiyede son 20 yılda kazanılan tecrübelere ve realitelere uygun olarak tertip edilmesi ve işe bu programda bir sıkışmaya sebep olmıyacak kadar erken başlanmasıdır. Ekseriya ilk hazırlanan iş programları bahsedilen hakikatleri aksettirdiği halde işe başlama geciktirilmekte ve tesisler ihtiyacı karşılıyacak zamanlarda bitirilmemektedir. Hidroelektrik tesisin elektrik ihtiyacını karşılamaya yetişemiyeceği anlaşılınca da daha kolayca inşası mümkün olan bir fuel oil santralı tesisine gidilmektedir. Geçtiğimiz son beş yıl içerisinde bu duruma örnekler vermek mümkündür.

Temennim 1970 - 1980 devresinde aynı duruma düşülmiyerek hidroelektrik santralların mümkün mertebe erken ele alınması ve böylece acele fuel - oil santralları inşası zarureti gibi bir duruma düşülmemesidir.

TABLO : 3
YAPILMIŞ PLANLAMALARIN UYGULANMASI HALİNDE TÜRKİYEDE HİDROLİK POTANSİYELDEN FAYDALANMA

Yıl	Hidrolik Kurulu Güç (Mw)	Hidrolik Ortalama Üretim (Milyon kWh)	Hidrolik Potansiyelin Kullanılma Oranı (%)
1950	17,9 Fiili	30,1 Fiili	0.05 Fiili
1955	38,1 "	89,2 "	0.13 "
1960	411,9 "	1.001,4 "	1.44 "
1961	445,3 "	1.265,2 "	1.82 "
1962	467,9 "	1.123,7 "	1.62 "
1963	478,5 "	2.104,3 "	3.03 "
1964	497,2 "	1.648,0 "	2.37 "
1965	505,6 "	2.179,0 "	3.14 "
1966	615,4 "	2.338,0 "	3.36 "
1967	703,0 "	2.381,0 "	3.43 "
1968	703,0 "	3.184,0 "	4.58 "
1969	703,0 "	3.456,0 "	4.97 "
1970	773,0 Tahmin	3.017,0 Tahmin	4.34 Tahmin
1971	849,0 "	3.359,0 "	4.83 "
1972	1.850,0 "	3.404,0 "	4.90 "
1975	2.168,0 "	10.037,0 "	14.44 "
1977	2.900,0 "	10.487,0 "	15.09 "
1982	5.600,0 "	24.148,0 "	34.74 "
1985	5.964,0 "	28.930,0 "	41.62 "
1987	6.600,0 "	30.500,0 "	43.88 "
1992	7.600,0 "	33.000,0 "	47.48 "

TABLO : 4
MEVCUT PLANLAMALARIN UYGULANMASI HALİNDE SUDAN ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN TOPLAM ELEKTRİK ENERJİSİ İÇERİSİNDEKİ PAYI

Yıl	Toplam Elektrik Enerjisi Üretimi (Milyon kWh)	Toplam Hidrolik Üretimi (Milyon kWh)	Hidrolik Üretiminin Toplam Üretime Oranı (%)
1950	789,6 Fiili	30,1 Fiili	3,8
1955	1.579,8 "	89,2 "	5,6
1960	2.815,6 "	1.001,4 "	35,6
1961	3.011,1 "	1.265,2 "	42,0
1962	3.555,8 "	1.123,7 "	31,6
1963	3.983,4 "	2.104,3 "	52,7
1964	4.434,8 "	1.651,8 "	37,3
1965	4.941,5 "	2.167,2 "	43,9
1966	5.535,0 "	2.317,8 "	41,9
1967	6.217,0 "	2.381,0 "	38,3
1968	6.935 "	3.184 "	45,9
1969	7.830 "	3.456 "	44,1
1972	11.400 Tahmini	3.404 Tahmini	29,8
1977	20.700 "	10.487 "	50,7
1982	34.000 "	24.148 "	70,6
1987	47.000 "	30.500 "	64,9
1992	64.000 "	33.000 "	51,6

TABLO : 5

TÜRKİYEDE

1969 DA İŞLETME VE İNŞA HALİNDEKİ VE 1970 - 1985 DEVRESİNDE İNŞAASI DÜŞÜNÜLEN KURULU GÜÇLERİ 10.000 KW'DAN BÜYÜK HE SANTRALLARIN TOPLAM ÜRETİM KAPASİTELERİ VE HE POTANSİYELİN KULLANILMA ORANI

İşletmeye Gireceği Yıl	Santralın İsmi	Tipi	Kurulu Gücü (MW)	Yıllık Üretimi (Milyon kWh)	Yıllar İtibariyle Toplam HE Üretimi (Milyon kWh)	Yıllık Toplam HE Potansiyelin Üretime Nispeti (%)
1969	Mevcut Santrallar		703	2702	2702	3.9
1970	Kadıncık I	Nehir	70	315	3017	4.3
1971	Kovada II	Göl	51	214	3221	4.6
1971	Doğankent	Nehir	25	128	3359	4.8
1972	Tortum tevsii	Nehir	13	45	3404	4.9
1973	Keban (1, 2)	Baraj	310	1150	4554	6.6
1973	Gökçekaya	Baraj	300	567	5121	7.4
1973	Çıldır	Göl	21	66	5187	7.5
1974	Keban (3, 4)	Baraj	310	4280	9467	13.6
1974	Kadıncık II	Nehir	55	240	9707	14.0
1975	Keban (5, 6)	Baraj	310	330	10037	14.9
1977	Ayvacık (1)	Baraj	125	450	10487	15.1
1978	Ayvacık (2)	Baraj	125	450	10937	15.7
1978	Oymapınar	Baraj	540	1620	12557	18.1
1978	Aslantaş	Baraj	85	348	12905	18.6
1978	Karakaya (1, 2)	Baraj	500	3942	16847	24.2
1979	Karakaya (3, 4)	Baraj	500	2773	19620	28.2
1979	Balahor	Baraj	46	272	19892	28.6
1979	Cevizlik	Baraj	75	400	20292	29.2
1980	Karakaya (5, 6)	Baraj	500	756	21048	30.3
1982	Karababa 1, 2, 3)	Baraj	480	3100	24148	34.7
1983	Karababa (4, 5)	Baraj	320	2142	26290	37.8
1985	Gölköy (1, 2, 3, 4)	Baraj	500	2640	28930	41.6
	TOPLAM		**5964**	**28930**		

Madenciliğimiz

Tuğrul ERKİN
Maden Mühendisleri Odası Başkanı

Bugün, temeli 1969 yılında atılmış olan mutlu bir teşebbüsün ikincisini kutluyoruz.

Böylece, Madencilik Bilimsel ve Teknik kongremiz gelenekleşmek yolunda ilerlemektedir.

Dileğimiz, yurt sorunlarına bilimsel ve teknik açıdan çözümler arayacak ve getirecek bu kongrelerin devamlı gelişerek bu çok önemli sektörün de gelişmesine yardımcı olmasıdır.

Kongremizde, Madencilik sektörünün sorunları tartışılırken, tüm ekonomimizin sorunlarına da çözümler bulunduğu takdirde, başarı büyük olacaktır. Araştırmanın gayesi de bu olmalıdır. Endüstrimize ve ekonomimize dönük araştırmalar arttıkça sorunlarımız birbir çözülecek ve kendi teknolojimizi kurmak olanağı doğacaktır. Kendi teknolojimizi kuramazsak kalkınma da hayal olarak kalacaktır.

Bugün, Madencilik sektörü, pek çok ülke için kalkınmanın bir sihirli deyneği olmaktadır. Ancak gene pek çok ülke sahip oldukları sınırsız kaynaklara rağmen bu kaynakları değerlendirememekte veya başkalarının yararlarına işletebilmektedir. Sorun, kaynaklara sahip olmak kadar, onları işletebilmek ve değerlendirebilmektedir.

Yurdumuzda da hemen herkes madenciliği, kalkınmanın en önemli dayanaklarından biri olarak görmektedir. Ama halâ Türkiye dış ticaret dengesinde Madencilik sektörü ekonomimize yük olmaktan kurtulamamıştır.

1969 yılında, madencilik sektörü ihracat ithalât dengesi 23 milyon TL. açıkla kapanmıştır. Bu açık 1970 yılında 135 milyon TL.'a yükselmiştir. Yani henüz madenciliğimizin tüm üretimi, ekonomimizin tüm tüketimini karşılayacak değere kavuşmamıştır. Bilhassa petrol, fosfat, asbest, kükürt gibi maddelerin tüketimindeki gelişim, ihracaatımız gelişiminden büyük olmaktadır.

Madencilik sektörünün toplam geliri, G. S. M. H.'nın ancak % 1,5 u civarındadır.

Bu % 1,5 luk değerin içinde, en önemli pay % 36 ile taşkömürüne aittir. Yani taşkömürü üretimimizin yarattığı toplam değer madencilik değerlerimizin en önemlisi olmaktadır.

Ancak, buna rağmen taşkömürü üretimimiz yılda yalnız 5 milyon ton civarında kalmaktadır. (İspanya, 12, Çekoslovakya 27, Hindistan 70 milyon.)

Bugün bilinen taşkömürü rezervlerimiz son hesaplara göre 600 - 650 milyon ton civarında kalmaktadır. Bu rezerv hiç bir zayiatsız istihsal edilse 400 milyon tan satılabilir kömür etmektedir. Bugün yalnız U. S. A., Rusya, Çin 1 yılda bu değerden fazlasını üretmektedirler.

G. S. M. H. içindeki payları itibariyle taşkömürünü, Linyit, taşocağı ürünleri ve Petrol izlemektedir. Linyit ve Petrol için de durum taşkömüründen pek farklı değildir. Bilinen kaynaklar çok sınırlıdır. Yapılan aramalar, büyük, ekonomik ve zengin yatakları getirememektedir.

Bu bakımdan sınırlı kaynaklarımızı çok iyi değerlendirmek zorundayız. Ancak bu yöndeki izlenimler de bizleri huzura kavuşturucu olmamaktadır.

Madenciliğin, ilk çağlardan beri başladığı ülkemizde halâ o çağlardan kalma bir teknoloji ile işletilen ocaklar pek çoktur. Cevher gene kazma ile kazılıp, küfe ile taşınmakta, çıra ışığı ile aydınlatılmakta ve demirci körüğü veya bez yelpazelerle havalandırma yapılmakta, özet olarak kaynaklarımız tahrib edilmektedir.

Kamunun sınırlı kaynaklarından büyük paylar alarak kurulan kuruluşlarımızın pek çoğu ise halâ kaynak yaratamamakta, kârlılık sınırının çok altında çalışmaktadırlar. Bu sebeple kamu yatırımları gelişememektedir. Özet olarak; kaynaklarımız israf edilmektedir.

En ileri tekniklerin yarattığı pek çok araç, bugün işletmelerimizde halâ kazma devri ve bilek gücünün verimliliği içinde çalıştırılmakta teknik gücümüz ve bilgimiz basit idari sorunlar içinde boğulup kalmaktadır.

Çok önemli bir kaç projemiz, dış finansman kaynakları tarafından baltalanmakta, devreye girememektedir.

Bütün bunlar, Maden Mühendisleri olarak hepimizin gördüğü ve üzüldüğü konular olmaktadır. Bu sorunların çözümünde hepimize düşen görevler vardır. İşte bu kongre, sorunların teknolojik ve bilimsel yönden çözümlerini araştıracak bir çabadır.

Ancak bu çaba sorunların bir tek yönünü kapsamaktadır. Yöneticilerimize, yürütme - yasama organlarına ve meslektaşlarımıza düşen büyük görevler vardır.

Tahrip edilen, israf edilen, atıl bırakılan bu çok önemli ve sınırlı kaynaklarımızı, en uygun şekilde değerlendirecek temel koşullar yaratılmalıdır.

Dileğimiz, ilerki kongremizi, kaynaklarımızı daha iyi değerlendirebilen kişiler olarak kutlamamızdır.

Sözlerimi bitirirken, kongrenin oluşmasında büyük emeği geçen yürütme kurulu üyelerine, tebliğ sahiplerine ve siz sayın misafir ve üyelerimize saygılarımı sunar esenlikler dilerim.

25.2.1971 günü Maden Mühendisleri Odasında yapılan Madencilik II. Teknik Bilimsel Kongresinde Oda Başkanı Tuğrul Erkin'in açış konuşması.

KANADANIN EN BÜYÜK AÇIKLIKLI ASMA KÖPRÜSÜ İŞLETMEYE AÇILDI

World Construction'dan
Çeviren :
Nezih M. OYLU
Boğaziçi Köprüsü Müdür Muavini

Kanada'nın Quebec eyaletindeki bütün karayolu projeleri içinde en hayati bağlantıyı teşkil eden yeni asma köprü 1970 yılının kasımında trafiğe açıldı.

Kanada'nın en yeni ve en büyük açıklıklı Asma Köprüsü, Pierre Laporte Köprüsü Quebec şehrinin 5 Km. altında St. Lawrance nehrini katetmektedir. Eyaletin kuzey kısmındaki karışık karayolu sistemile Montreal'den itibaren nehrin güney sahili boyunca uznan Trans-Canada Karayoluna bağlanmaktadır.

Altı şeritli karayolu köprüsü, ortada 668 m. tek açıklık ve herbiri 187 m. olan iki yan açıklık ihtiva etmektedir. Kendi sahasında rekor tesis etmiş bulunan eski Quebec Köprüsünden 198 m. uzakta inşa edilmiş bulunmaktadır. Eski Quebec Köprüsü 1917 senesinde inşa edildiğinden beri dünyanın en büyük (Konsol - Kafes sistem) açıklıklı köprüsü (549 m.) ünvanını korumaktadır.

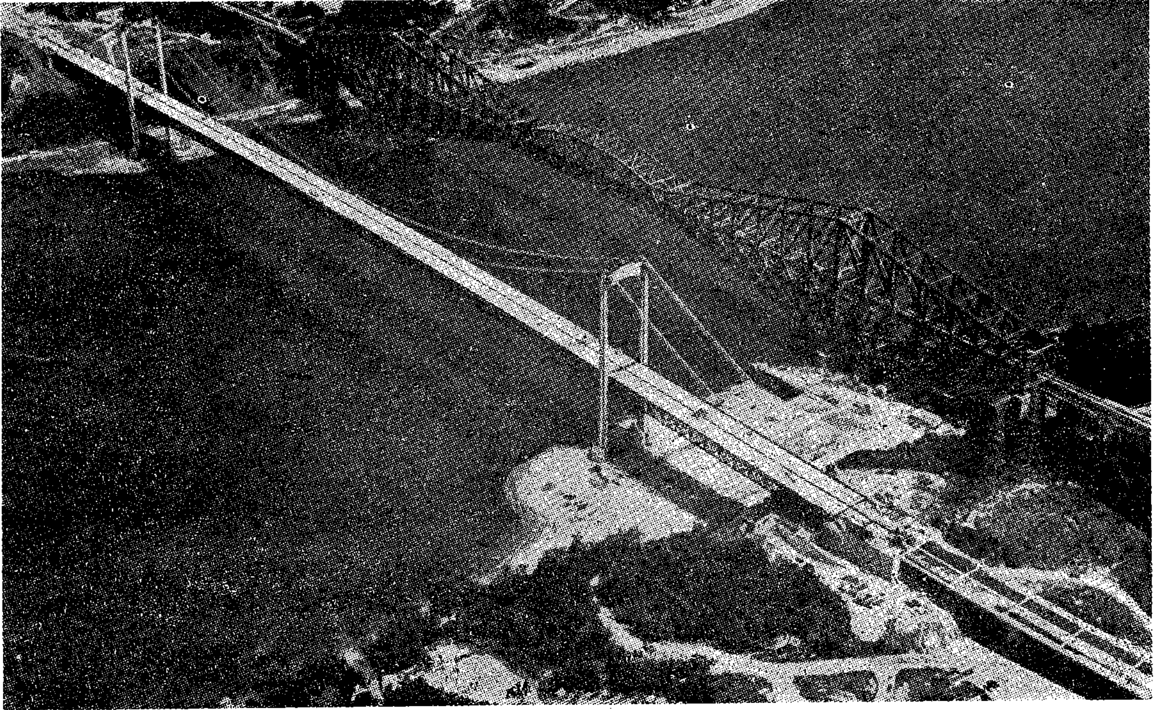
1950'den itibaren Eyaletteki trafiğin büyük çapta artışı, nehri Quebec şehrinde bir diğer köprü ile geçişi zaruri kıldı. Pierre Laporte Köprüsü şimdi servise girmiştir ve eski Quebec Köprüsü ise mahalli trafik ve demiryolu geçişi için halâ hizmete devam etmektedir.

Asma Köprü inşaatı 1966 baharında başladı. İşler tamamlandığı zaman köprünün maliyeti 47 milyon ile 10 milyon yaklaşım rampaları toplamı olarak 57 milyon dolara baliğ olmuştur.

Eski köprüye yakın inşa edilişinin sebebi, bu noktada nehrin en dar oluşudur. Buna ilâveten, halen eski köprüde yoğunlaşan yol şebekesinin kuzeyine doğru uygun bağlantıların yapılabilme imkânı da yeni köprünün bu noktada inşası için sebep teşkil etmiştir. Kıyıların her iki sahilde dik yamaçlı ve nehrin çok derin oluşu ile kanalın gemi işletmeciliği için önemi, köprünün asma köprü oluşunu tayin etmiştir.

İnşaat, nehre karşı uçurumlar üzerindeki ankraj bloklarında ve nehrin sığ sahillerindeki kule temellerinde aynı zamanda devam etmiştir.

Esas asma kablolardan gelen 26.000

(Resim : 1)

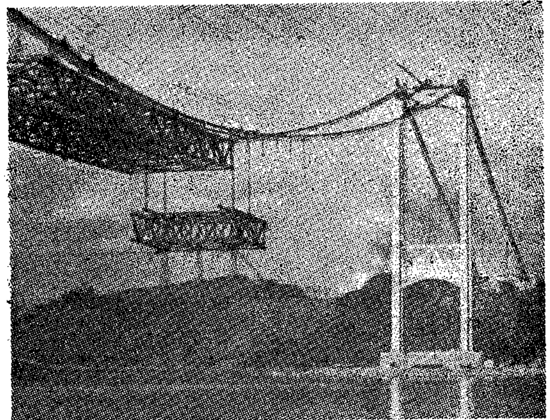
tonluk çekmeye direnç gösterecek şekilde dizayn edilen ankrajların kütle beton inşaatı, hiçbir mühim problem yaratmamıştır. Ankrajların boyutları şöyledir : 48 m. uzunluk, 44 m. genişlik, kuzeyde 29 m. ve güneyde 35 m. yükseklik. Herbirinin ağırlığı takriben 115.000 tondur.

Eğer güney kule temeli inşaatındaki büyük problemler olmasaydı, herşey önceden düşünülen ve planlanan neticeye ulaşacaktı. Güney temeli, 30 m. derinliğinde, 17 m. genişliğinde ve 53 m. uzunluğunda betonarme bir kesondan imal edilmiştir. Müteahhit Janin Construction, Montreal firması bu kesonu batırmak için enteresan bir çözüm bulmuştur.

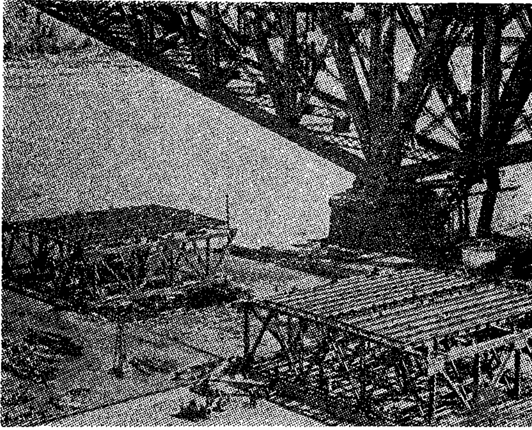
Nehir yatağı, kumdan iri kaya parçalarına kadar hemen herşeyi ihtiva eden buz tabakası ile kaplıydı. Bu cins bir zemin üzerine keson indirmek çok tehlikeli olacaktı. Eğer iri bir kaya kesonun altına ve kenarına isabet edecek olursa, bu halde farklı oturmadan ötürü kesonun ters dönmesine veya istenilen yerden uzaklaşmasına sebep olacaktı. Bu durumda ise dev kesonu yerine oturtma ameliyesi çok güç ve son derece pahalıya mal olacak, belkide kesondan hiç istifade edilemiyecekti .

Bu ihtimalden kaçınmak için, Janin Firması, temel sahası içinde zemini sağlam kayaya kadar buz tutmuş karışık tabakadan temizlemeye yani taramaya, taranan ve boşalan bu kısma da sonradan kum doldurmaya karar verdi. Bu metod yalnız, karşılaşılacak zemin hakkındaki şüphe ve tereddütleri yoketmekle kalmıyor, aynı zamanda kesonun batırılma işinin sür'atlenmesini de temin ediyordu.

Böylece satıhtan 33 m. derinde sağlam

Resim 2 — Kafes - sistem rijit tabliye ünitesi yerine kaldırılıyor. Bu noktada köprü tamamlanışından takriben bir yıl geridir.

Resim 3 — Tamamlanmış üniteler resimde solda şat kızakları üzerinde oturuyor. Yükselen met ile sahilden kurtulacaktır.

kayaya kadar doldurularak teşkil edilen kum adasının üstünde 30 hücreli keson inşa edildi, kesonu batırmak için kum, hücreler içinden hafredilmeye başlandı. Bilâhare keson etrafına yapılan batardo, kesonun üst kısmının kuruda inşa edilmesini mümkün kıldı.

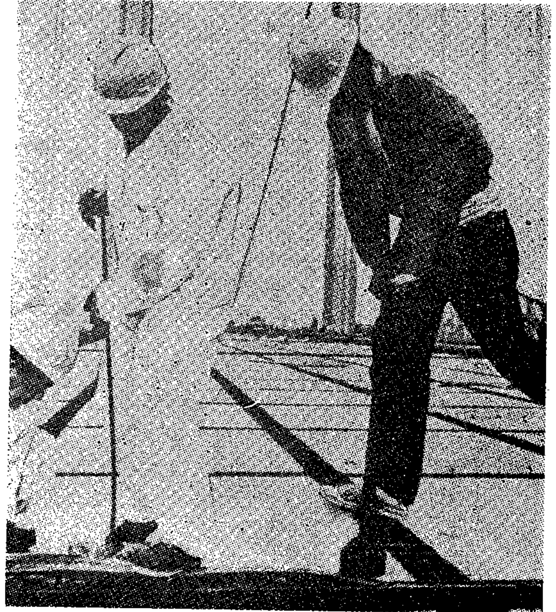
Buzlanmış zemin tabakası kuzey kule temeli sahasında yüzeyden sadece 14 m. derinlikteydi ve bu derinlik, kazık temel inşası için elverişliydi. Kuzey Kule temeli, sağlam kayaya 3 m. çakılan 216 adet çelik H - kazığı üzerine oturmakta, 53 m. boyunda, 17 m. genişliğinde ve 25 m. yüksekliğindedir.

Temeller üzerindeki çelik kuleler nehrin yüksek su seviyesinden 123 m. yüksekliğe erişmektedirler. Kulelerin herbiri, haç şeklinde iki adet kolondan teşkil edilmiş olup, atölyede üniteler halinde imal ve şantiyeye sevk edilmişlerdir. Her ünite asgari 35 ton ağırlığındaydı ve kule ayakları üzerinde tırmanan vinçler vasıtasıyla yerine kaldırılmaktaydı.

Kuleler tam yüksekliğe eriştiğinde, müteahhit firma, tırmanan vinçleri indirmeden önce herbir kule üzerine 45 tonluk bir yavaş hareketli vinç (Crawler Crane) yerleştirmiştir. Bu vinçler, kulelerin tepesine tespit edilmiş olarak bütün işlerin bitimine kadar oldukları yerde kalmışlar, her iki ana kablonun inşasına ve malzeme ile teçhizatın yukarıya alınmasına yardım etmişlerdir.

Kanada'nın bu, en büyük açıklıklı asma köprüsü, Pierre Laporte köprüsü aynı zamanda paralel çelik halat kablolu ilk asma köprüsüdür. Her iki ana kablonun her biri 12580 adet 5 mm. çapında çelik galvanize telden meydana gelmiş ve (340 telli 37 çelik halat) 62 cm. çapındadır. Her bir çelik telin nihai gerilmesi 15.500 ilâ 17.600 kg./cm^2. arasındadır. Dört adet 58 mm. çapındaki halatın teşkil ettiği askı çubukları grubu her 12 metrede bir yerleştirilmiştir, ve rijit kafes sistem ile üzerindeki prefabrike beton tabliyeyi ana kablolara asmaktadır.

Kafes sistem elemanları şantiyeye sevkedilerek burada 24 x 28 m. ebadındaki rijit tabliye ünitelerini teşkil etmek üzere birleştirilmiştir. Bu işlemi yapmak üzere, müteahhit, eski ve yeni köprüler arasındaki düz sahil kısmında bir "Birleştirme Hattı - Assembly Line" kurmuştur. Sahilden itibaren 60 m. uzaklıkta bir çift raydan müteşekkil bu hatta dik ikinci bir çift ray nehre ulaşmak üzere birinci çift rayın ucuna yerleştirilmiştir. Birleştirme hattı üzerinde kafes sisem elemanlarını birleştirmek için, müteahhit önce, raylar üzerine ünitenin iki dış elemanlarını yerleştirmiş daha sonra bunlara, enleme kafes elemanlarını, boylama kirişlerini ve diğer çeşitli rijitlik ve bağlama elemanlarını birleştirmiştir. Birleşimler yüksek mukavemetli bulonlarla yapılmıştır. Birleşimlerin yapıldığı her safhada kafes sistem elemanlarının birleşimleri ay-

Resim 4 — İşçiler, toplam 1,3 m. harekete müsaade eden 40 genleşme derzinden birini kauçuk malzeme ile dolduruyorlar.

nı anda ve birleştirme hattının üzerinde yapılabilecek işin azamisi ile yapılmıştır.

Tabliye üniteleri tamamlandığında sahile paralel olan ray çifti üzerinde yürütülüp 90 derece çevrilerek sahile dik ray çifti üzerine alınmış ve sahilde mevcut bir küçük kızak üzerinde durdurulmuştur.

Nehir cezir halinde iken, özel bir şatın kızağa bağlanabilmesi imkânı mevcuttu. Nehir met haline gelirken şat rijit tabliye ünitesinin altından kaldırarak tam met halinde üniteyi raylardan ayırmaktaydı. Bu halde bir romorkör, şatı ana kabloların tam altına kadar çekmekte ve bu noktada ana kablolar üzerine tespit edilmiş dört adet montaj vinci vasıtasıyla üniteler konacağı yere kadar kaldırılmaktaydı.

Rijit tabliye ünitelerinin tamamlanıp yerine konmasından sonra, müteahhit, yol tabliyesinin üstüne 1100 adet prefabrike beton panel yerleştirmiştir, 11 cm. kalınlığındaki paneller, köprü üzerindeki boylama kirişlerine kaynaklanmış I. kirişleri ıskarasının dışarda kalan kısımları için açıklık bırakmak üzere dökülmüşlerdir. Bu açıklıklar sonradan betonla doldurulmuş ve altı şeritli bütün yol sathı 5 cm. beton asfalt örtü tabakası kaplanmıştır.

Emniyet, bütün inşaat boyunca dikkate alınan en birinci konu olmuş ve bu sebeple şüphesiz, bu büyük işte herhangi bir ölüm vakası olmamıştır. Müteahhit bu neticeyi, mes'uliyeti hertürlü iş yapımını gözden geçirmek, şantiyeleri periodik kontrol etmek ve emniyet vermiyen tatbikatları menetmek olan devamlı istihdam edilmiş emniyet mühendisinin fevkalâde gayretine atfetmektedir.

Janin Construction firması, kule ayak temelleri ve asma sistem işleri müteahhidi olarak çalışmıştır. İngiliz Cleveland Bridge Engineering Co. (*) firması, ana kablo çekimi (Spinning) için Janin firmasına müşavirlik etmiştir. Kanadalı Beaudet and Marquise firması ankrajları ve Dominion Bridge Co. firması çelik kuleleri inşa etmişlerdir. Projenin dizaynı, Kanadalı G. Demers of Quebec City; Gilles Vandry of Quebec City; ve Amerikalı Steinman, Boynton, Gronquist and London of New York müşavir mühendislik firmaları grubu tarafından yapılmıştır.

(*) Cleveland Bridge Engineering Co. Ltd. Boğaziçi Köprüsü üst yapı müteahhididir.

odamızdan

Başarı Ödülleri Verildi

11 Şubat 1971

Yıllık Ödül Yönetmeliğinin 6. maddesi gereğince toplanan jürimiz; ödül Komiteleri çalışmalarını ve Ödüle aday gösterilen eserleri incelemiştir.

Genellikle, Ödül Komitelerinin, Yönetmeliklerinin değiştirilmesi suretiyle, İnşaat Mühendisliği alanında üyelerimizin çalışmalarını daha geniş olarak kapsayacak bir Statü tavsiye ettikleri.

(Su yapıları) Ödülü Komitesinin ise bir Ödül adayı gösterdiği anlaşılmıştır.

Su yapıları Komitesinin, kendi alanına giren 68 eserden, Odamız üyesi İnşaat Yüksek Mühendisi Doktor **Şahap Aksoy**'un, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurulunun desteklediği "Doğrusal Alüviyal Akarsular için yeni bir bağlama tipi" raporunu Ödüle lâyık gördüğü, Komitenin ayrıntılarıyla belirttiği rapor ve 29.1.1971 günlü yazısından ve Komite Başkanının açıklamalarından anlaşılmıştır.

Jürimizce yapılan görüşmeler sonunda Komitenin yaptığı ve Yönetmeliklere uygun olarak aday gösterdiği bu çalışmanın ödüllendirilmesine karar verilmiştir.

Ayrıca; İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi, Hidrolik ve Su Kuvvetleri Kürsüsünün istediği ve Fakülte Yönetim Kurulunun 30 Aralık 1970 gün ve 838 nci toplantısında ödüle aday gösterilmesi kararlaştırılan Dr. Yük. Mühendis **Mutlu Sümer**'in "Su Yapıları" alanındaki "Ağırlıklı çok küçük boyutlu aşkı halinde taşınan katı maddelerin bir açık kanalda, boyuna türbülanslı dispersiyonu" adlı tebliği, Ödül Yönetmelikleri dışında fakat çalışmanın değeri nedeniyle de özel olarak Ödüllendirilmesi uygun görülmüştür.

Gereği yapılmak üzere Yönetim Kuruluna sunulur.

Eşref Özand **Doğan Sorguç**

Sedat Özkol **Uğur Kökden** **Rüştü Özal**

Doç. Dr. Şahap AKSOY

— 1929 da Kastamonu'da doğdu.

— İlk ve Orta ve Lise öğrenimini Kastamonu'da tamamladı.

— 1947 de İ. T. Ü. İnşaat Fakültesine girdi.

— 1952 de İ. T. Ü. İnşaat Fakültesinden mezun oldu.

— Askerlik hizmetinden sonra 1954 de DSİ ne girdi. DSİ'de Proje Mühendisi, Araştırma Baş Mühendisi, Hidrolik Lâboratuvarı Baş Mühendisi, Hidrolik Lâboratuvarı Fen Heyeti Müdürü görevlerinden sonra halen Araştırma Dairesi Başkan Muavini olarak çalışmaktadır.

— DSİ deki hizmetleri sırasında :

a) 1960/61 yıllarında Hollanda - Delft T. Ü. de tertiplenen "International Courses in Hydraulic Engineering" e katıldı.

b) 1963/64 yıllarında Almanya - Hannover T. Ü. de "Serbest Yüzeyli Akımlarda Taban Dane Direnci" konulu doktora çalışmasını tamamladı.

c) 1968 yılında İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi Hidrolik ve Su Kuvvetleri Kürsüsünde "Serbest Yüzeyli Bir Akımın Hareketli Tabanı Üzerindeki Danelerin Mekaniği" konulu tezi ile doçentlik imtihanını verdi.

Başlıca Yayınları :

a) "İnşaat Mühendisleri Odası Teknik Kongresi" ne, "International Association for Hydraulic Research" ve "International Commision on Large Dams" kongrelerine verilmiş tebliğleri vardır.

b) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun desteği ile üç ayrı araştırma projesi tamamlamıştır.

c) DSİ Teknik Bülteninde makaleleri yayınlanmıştır.

Evli ve iki çocuk babasıdır.

Dr. Yük. Müh. Mutlu SÜMER

— 15 Kasım 1945 de Malatya'da doğdu.

— Haziran 1962 de Malatya Lisesinden birincilikle mezun oldu.

— Ekim 1962 de İ. T. Ü. İnşaat Fakültesine girdi.

— Mayıs 1966 da T. B. T. A. K. Üniversite bursunu kazandı.

— Haziran 1697 de İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi, Tatbikî Mekânik kolundan mezun oldu. Fakülteyi ikincilikle bitirdi.

— Ağustos 1967 de İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi, Hidrolik ve Su Kuvvetleri Kürsüsüne asistan adayı olarak atandı.

— Kasım 1967 de doktora çalışmasına başladı. Doktora çalışması T. B. T. A. K. yurt için doktora bursu ile desteklendi.

— Mart 1970 de "Ağırlıksız ve Ağırlıklı Maddelerin Türbülanslı Dispersiyonu" isimli doktora çalışmasını bitirdi ve Doktor ünvanını aldı.

— İhtisaslaşması **türbülans difüzyonu ve akımlar içerisinde madde transferi** konusu üzerinedir.

— Halen İ. T. Ü. İnşaat Fakültesinde asistan olarak görevlidir ve T. B. T. A. K. Tatbikî Matematik Ünitesinde yarı - zaman araştırma asistanı olarak çalışmaktadır.

— Evlidir.

Eserleri

Kitaplar :

1 — Ağırlıksız ve Ağırlıklı Maddelerin Türbülanslı Dispersiyonu, Doktora Tezi, İ. T. Ü., 1970.

2 — Hidrolik Problemleri, İ. T. Ü. Yayınları, 1969. (A. Sığıner ile birlikte).

Makaleler :

1 — "Distribution of suspended matter and similarity criteria in settling basins", Proc. 13th Cong. 1. A. H. R., 4, 1969. (K. Çeçen ve M. Beyazıt ile).

2 — "On the longitudinal dispersion coefficient for a broad open channel", Jour. Hyd. Res., 7, No. 1, 1969.

3 — "Dönen dairesel düzgün bir boruda hız alanının elde edilmesi ve yerin dönmesinin hız alanı üzerine tesiri", İ. T. Ü. Dergisi, 27, Sayı : 1, 56, 1969.

4 — "Dispersion of matter in a rotating straight pipe", Bull. Tech. Uni. İstanbul, 23, 1970. (M. E. Erdoğan ile).

5 — "Model similarity concerning the transport of suspended matter in a turbulent flow field", Jour. Hyd. Res., 8, No. 3, 1970.

6 — "Ağırlıklı çok küçük boyutlu askı halinde taşınan katı maddelerin bir açık kanalda boyuna türbülanslı dispersiyonu", Hidrolik Yaz Okulu, C 7 - 1, Keban, 1970.

7 — "On the theory of turbulent dispersion of soluble matter in the flows of irregular cross - section", Proc. 14th Cong. I. A. H. R. (Ağustos 1971 de yayınlanacak).

8 — "Turbulent dispersion of suspended matters in a broad open channel", Proc. 14th Cong. I. A. H. R. (Ağustos 1971 de yayınlanacak).

9 — "Distribution of matter settling to the bed of settling basins", Proc. 14th Cong. I. A. H. R. (K. Çeçen ile) Ağustos 1971 de yayınlanacak).

KAYIPLARIMIZ

2500 sicil numaralı üyemiz M. Halid ARIOĞLU'nun vefat ettiğini üzüntüyle bildiririz. Halid ARIOĞLU 1327 (1911) yılında Kütahya'da doğmuş, 1935 yılında Yüksek Mühendis Mektebini bitirmiş, çeşitli bayındırlık işlerinde vazife yapmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine ve dostlarına başsağlığı diler.

856 sicil numaralı üyemiz Cevdet ÇAKMAKÇI'nın 3.2.1971 tarihinde vefat ettiğini üzüntüyle bildiririz. Cevdet ÇAKMAKÇI 1323 (1907) yılında Isparta'da doğmuş, 1930 yılında İstanbul Teknik Okulunu bitirmiş, uzun seneler çeşitli bayındırlık işlerinde vazife yapmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine ve dostlarına başsağlığı diler.

664 sicil numaralı üyemiz Hayati KİPER'in 9.2.1971 tarihinde vefat ettiğini üzüntüyle bildiririz. Hayati KİPER 1324 (1908) yılında Emrdağın'da (Afyon) doğmuş, 1948 yılında Teknik Okulu bitirmiş, Devlet Su İşlerinin çeşitli kademelerinde uzun seneler vazife yapmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine ve dostlarına başsağlığı diler.

951 sicil numaralı üyemiz Yusuf S. BALİBAŞ'ın 13.2.1971 tarihinde vefat ettiğini üzüntüyle bildiririz. Yusuf BALİBAŞ 1322 (1906) yılında İstanbul'da doğmuş, 1932 yılında İstanbul Teknik Üniversitesini bitirmiş, çeşitli karayolu ve taahhüt işlerinde vazife yapmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, ailesine ve dostlarına başsağlığı diler.

İ. M. O. Samsun temsilciliğine 23.1.971 günü yapılan oylamada üyemiz Tamer Timurçi seçilmiş bulunmaktadır.

Tamer Timurçi 1943 yılında Bafra'da doğmuş, 1964 yılında İ.T.Ü. Teknik Okulunu bitirmiştir.

Kendisini kutlar, çalışmalarında başarılar dileriz.

Üyelerimize duyuru :

1 — XVII. Genel Kurulda da değişmeyen yıllık aidatın 160,— TL. olarak ödenmesi gereğini,

2 — Tescilli Müşavirlik - Mühendislik Bürolarının yıllık tescillerini 100,— TL. karşılığında yenilemelerini ve varsa bildirgelerindeki değişiklikleri bildirmelerini, duyurur, üyelerimizin gösterdikleri titiz ilgiye teşekkür ederiz.

3 — Genel Kurulumuzca da onaylanan hizmet karşılığı ücretler aşağıda topluca üyelerimizin bilgisine sunulur.

YÖNETİM KURULU

Kimlik Belgesi	10,— TL
Yitik ilânı	15,— TL.
Kayıt silme	15,— TL.
Büroların tescili	250,— TL.
Büroların tescillerinin yenilenmesi	100,— TL.
Bürolara verilen belge	25,— TL.
Kişilere verilen belge	10,— TL.
Yabancı uyrukluların ikâmet tezkereleri için	20,— TL.
Üye takım adresleri	250,— TL.

ODA VE İSTANBUL ŞUBELERİ GENEL SEKRETER SEÇİMLERİ YAPILACAK

Oda ve İstanbul Şubesi Genel Sekreterlerinin süreleri bitmekte olduğundan muhtemel olarak Nisan ayı içinde, Danışma Kurulu, Haysiyet Divanı, Denetim Kurulu ve (ilgili Şube Yönetim Kurulu) nun ortak toplantısında, adaylar arasından 2 yıl için yeni seçim yapılacaktır.

Genel Sekreterlerin Oda işlerinde günde 7 saat çalışması ve dışarıda ek görev bile olsa hiçbir görev kabul etmemesi,

10 yıllık meslek hizmeti olması, 65 yaşını geçmemiş bulunması, yönetmelik koşullarındandır.

Genel Sekreterlerin ücretlerini Oda Genel Kurulları saptamakta olup, İstanbul Şubesi Genel Sekreteri için bu ücret ayda 4500 brüt, Oda Genel Sekreteri için ayda 5000 brüt TL. dir, görevine son verilmesi halinde 1 aylık, dönem sonunda ise 2 aylık tazminat ödenir.

İsteklilerin, kimliklerini ve kısa hal tercümelerini belirtmek suretiyle en geç 10 Nisan Cumartesi günü saat 13:00 e kadar Oda Merkezinde bulunacak biçimde yazılı olarak başvurmaları rica olunur. (*)

YÖNETİM KURULU

(*) Oda ve İstanbul Şubesinden fazla bilgi alınabilir.

AÇIKLAMA

1186 sayılı kanunla kimi maddeleri değiştirilen 506 sayılı kanunda bir sınırlama olmadığı halde Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğünce ancak 1950 yılından sonraki hizmetlerin dikkate alınmak istendiği ve buna göre uygulama yapıldığı Odamıza intikal ettirilmiştir.

Buna karşılık, kanunda bir süre sınırlaması olmadığından açılan bir dava sonucunda Yargıtay 9. Hukuk Dairesince alınan bir karar öne sürülerek Odamızca Sosyal Sigortalar Kurumuna bir mektup yazılmıştır.

Ne varki Yargıtay kararının vak'aya münhasır (olaya ilişkin) olması görüşüyle uygulamanın aynı biçimde sürdürülmek istendiği anılan Kurumca bildirilmiştir.

DUYURU

Millî Mühendislik - Müşavirlik Bürolarının sorunlarına daha yakından eğilerek, sorunlara çözümler aramak üzere Oda'da toplantılar yapılması düşünülmüştür. Bu maksatla Millî Mühendislik - Müşavirlik Bürolarımıza özel ve genel sorunları ile öngördükleri çözümler 11 Mart 1971 tarih ve 410 - 529 sayılı bir anket formuyla sorulmuştur. Gelecek cevaplar oluşturulacak ortak toplantılarda değerlendirilecektir.

Not :

Prekalifikasyon talimatnamesi ve eki kroki'nin Odamızda İngilizce metninin görülebileceği üyelerimize duyurulur.

——oOo——

DUYURU

Cidde Büyükelçiliğimiz Ticaret Ateşeliğince, Somali ve Suudi Arabistan'da önümüzdeki günlerde ihaleye çıkarılacak işler Odamıza bildirilmiştir.

İlgilenen üyelerimizin Oda Merkezine başvurmaları rica olunur.

İSTANBUL ŞUBESİNDEN

Şubemizin çalışma saatleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Pazartesi - Cuma 9.00 - 13.00
14.00 - 18.00

Cumartesi günleri çalışma yoktur.

Sayın üyelerimize duyurulur.

Yönetim Kurulu

Yurt dışına kendi hesabına gideceğini yazı ile bildiren (2657) sicil numaralı üye miz Ali Ulvi Gülbey'in 31.3.1971 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı kapatılmıştır. Duyurulur.

——oOo——

Odada (2) sıra numarayla tescilli "Entopsu Mühendislik ve Müşavirlik Ltd. Şti." nin adresi "Karanfil Sokak 24/6 Yenişehir Ankara Tel : 12 49 19" olarak değişmiş bulunmaktadır. Duyurulur.

——oOo——

Oda'da 17 sıra numarada tescilli "Hüseyin Tabak - Güngör Arel Müşavir - Mühendislik Bürosu" nun adresi "Meşrutiyet Cad. 20/16 - Ankara" (Tel : 17 35 24) olarak değişmiş bulunmaktadır. Duyurulur.

——oOo——

4933 sicil numaralı üyemiz Ömer Ali Cingöz'ün adı Ömer Ali Cengiz olarak değişmiştir. Duyurulur.

——oOo——

Yurt dışına kendi hesabına gideceğini yazı ile bildiren 5037 sicil numaralı üyemiz Ünal Kızılkaya'nın 30.12.1970 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı geçici olarak kapatılmıştır. Duyurulur.

——oOo——

Yurt dışına kendi hesabına gideceğini yazı ile bildiren 3043 sicil numaralı üyemiz İ. Özcan Atay'ın 31.3.1971 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı geçici olarak kapatılmıştır. Duyurulur.

Aşağıda adı ve sicil numaraları yazılı üyelerimiz Oda kimlik belgelerini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir.

Eskisi geçersizdir.

Duyurulur.

Sicil No.	Adı Soyadı
5292	Muhittin Üşenmez
100	Tevfik Çizmen
3700	Cezmi Günaydın
1381	Şekip Özerim
836	Muammer Bilgûvar
2005	Edip Aydın
1181	N. Nejat Özşahin
5973	Esat Yarar
6138	Ümit Arıca
2146	Muammer Yersel
2240	Lütfullah Kayserilioğlu
1904	Ahmet Orhon
3561	M. Yılmaz Solak
5790	Mahmut Doruk
560	Uğurhan Tunçata
1501	Bülent Gözen
2606	Erdoğan Berker
254	Hayrettin Atay
2700	Daver Kazak
4163	Mehmet Ege Ergin
2004	Muzaffer Erden
437	Ahmet Takaoğlu
4734	Gökalp Tanğ
2523	Şemsibanu Sükan
1341	Orhan Başer
1403	Nail Çalık
3984	Tevfik Büyükyavuz
3768	O. Ömer Beyoğlu
2332	Adnan Acarlar
3971	Samim Öztek
787	Ahmet Açıkgöz
4395	Naci Aracı
3418	Yüksel Ulusemre
1223	Turgut Gemici
404	Hayri Asuğman
4483	S. Yılmaz Seven
1796	Ekrem Orhan
242	Hamid Balcan
4192	Cemal Üçüncü
1352	Erol Berker
636	Fethi Kömürcüoğlu
1275	Arif Onat
1949	Kamil Sener
3439	Sefer Şafak
2487	Emrullah Altay
4498	İrfan Arık
1445	Recai Kutan
5770	Nevzat Dönertaş
1780	Zafer Payzın

TESCİLİ YAPILMIŞ YENİ BÜROLAR

Odamızdaki tescilli bürolara ilâveten, yeni tescil edilen büroların ünvan ve adresleri aşağıda gösterilmiştir.

Büro No.	Büro ismi	Adresi
200	Beton - Su Müh. Firması	P. K. 53 Kızılay - Ankara veya İlgaz Sok. 12/2 G. Osmanpaşa - Ank.
201	Sepay Müş. Müh. Bürosu	İnkılâp Sok. g/16 Yenişehir - Ank. Tel : 17 89 78

okurların forumu

Tarsus, 11 Mart 1971

Mühendisler Odası Başkanlığına

Ankara

Türkiyemizde garip bir politika sonucu çöreklenmiş olan yabancı Mühendislik - Müşavirlik firmalarının çeşitli dallarda faaliyet gösterdikleri, Batı emperyalizminin birer şubesi oldukları kesin bir gerçektir.

Ancak, yeni mezun Türk mühendis arkadaşlar arasında lisanını ilerletmek, batı teknolojisini yakından izlemek gibi heveslerle yahutta daha müsait iş bulamadıklarından, bu firmalarda çalışanlar veya çalışmak istiyenler vardır. Bu heveslerinde kısmen haklı olabilirler. Fakat tatmin edilmiyecekleri de bence bir gerçektir.

Yeni, genç mühendis arkadaşların ve Türk kamuoyunun bu hususta aydınlatılmalarında faydasını umduğum, somut gerçeklerin ifadesi olan istifa mektubumun kanalınızla yayınlanmasını diliyorum.

Yeni Oda Yönetici kadrosunu seçimleri kazandıklarından ötürü candan tebrik eder, daha üstün başarılar dilerim.

Celâl KARACA
(İnş. Yük. Müh.)

Mr. R. E. Griffith
EBASCO Firması
İnşaat Müşavirliği
P. K. 24 Elâzığ

Sayın Mr. Griffith

Firmanız hizmetine 13 Ağustos 1970 de başladım. Üzerinize Müşavirliğini ve kalite kontrolluğunu almış olduğunuz Keban H.E.S. projesinde, her Türk mühendisinin duyacağı istekler gibi bende memleketimde yapılmakta olan böylesi büyük yatırım projesinde şerefle emek verme, tecrübelerimi arttırma, siz yabancı teknisyenlerin mevcut tecrübelerinden yararlanma istekleri ile firmanıza girmiştim. Bunlara uygun olarak, gerek iş disiplinine, gerek âmir ve memurlarıma karşı davranışlarımda mümkün mertebe ölçülü olmağa çalıştım.

Ancak, çalıştığım beş aylık sürede, umduklarımın hiç birini bulamadığımı üzülerek itiraf ederim.

Herşeyden önce, aynı firmanın elemanları olarak, ortak bir iş toplantısı yapıldığını görmedim. Halbuki her normal firmada iş toplantıları yapılır, iş hakkındaki problemler tartışılır ve çözümlerin yeterliliği hususunda iş arkadaşlarına tatmin edici açıklamalar yapılır. Kaldıki biz vardiya mühendisleri, siz EBASCO ileri gelenlerinden bu yakınlaşmayı beklerken, çok daha basit ihtiyaç olan yemek problemine dahi ilgisiz kaldığınızı gördük. Ayrıca yabancı teknisyenlerin tecrübelerinden hiç bir fayda görmediğimiz gibi, bizde mevcut olan mühendislik formasyonuna aykırı düşen karışık durumlara şahit oldum. Meselâ, beton bölümü şefi Mr. Hansen'in temizlik ve bakım işlerinde gösterdiği (kalıpta küçük tel parçalarını toplatmaya kadar varan) titizliğinin yanında, Santral 4 ve 5 ünitelerinin 13 liftindeki çatlağı bana izah etmekte gösterdiği acz, meseleyi hafife almak, kontrol formunu imzalamaktan çekinmek ve takındığı anlamsız tavırların oransızlığı, beni mühendislik formasyonlarınızın sıhhati hakkında şüpheye götürdü. Mr. Seibring ile bu husustaki konuşmamızda da bir aydınlığa varamadım. Bir cümlesinde "Biz o çatlağı gördük, biliyoruz, mühim değildir. Biz sana betona döküm müsaadesi vereceksin dediğimize göre kontrol formunu imzalıyacaksın. Aksi halde işi bırakıp gidersin. Zaten senin imzalamanla mesuliyet sana düşmüyor. Aslında bütün mesuliyet bizimdir." derken, diğer bir cümlesinde de "Bize bu mevzuu getirmeseydin o zaman mesul duruma düşerdin." gibi çelişik bir ifade ile karşılaştım.

Enjeksiyon bölümündeki vardiya mühendis arkadaşlarla birlikte tartışma ve gözlemlerin neticesi, bu bölümün yetkilisi Mr. Devorske'nin bir yeraltı çalışması olan Enjeksiyon işlerini hiç bir galeriyi gezip incelemeden yürüttüğünü biliyorum. Ofisten, yeraltı çalışmalarını başarı ile yürütmenin teknik sırlarını öğrenebilirsem, firmanıza ve Amerikan mühendislerine şükranlarımı bildireceğim.

Teknik kontrolu yükümlenmiş bulunan firmanız, bu kontrolu icra eden vardiya mühendislerinin müteahhitle olan, işle ilgili haklı çatışmalarında - kaya dolgu barajda defalarca olduğu gibi - vardiya mühendislerinize gereken desteği göstermemektedir. Bu durum, firmanızın samimiyetsizliğine, yahutta başka hesaplar peşinde olduğunuza delâlet eder.

Siz yabancı mühendislerin şu anda Türkiyede bulunma nedeni, teknik seviyenizin ve tecrübelerinizin yüksek (?) olduğundan yahut Türk Mühendislerinin yetersizliğinden değildir. Ana nedeni barajın yapımı için Hükümetimizin dünya bankası, ve bazı zengin ülkelerden temin ettiği kredilerin bir şartıdır. Pakistan, Hindistan, Lâtin Amerika ve diğer geri kalmış ülkelerde bulunmuş olmanızın nedeni de aynıdır sanıyoruz.

Bu şartlar altında firmanızda çalıştığım her dakikanın mühendislik kariyerim için bir kayıp olduğuna kuvvetle inanıyorum.

Bu nedenle 4 Şubat 1971 tarihinden itibaren çalışmalarıma son veriyorum.

Celâl KARACA
İnşaat Mühendisi
4/2/1971

Dağıtım :

EBASCO New York
EBASCO Ankara
Türkiye İnşaat Mühendisleri Odası
DSİ Genel Müdürlüğü
Türk Basını

Y. MÜH. MEHMET SALİHOĞLU

ÜÇ EDEBİYAT ÖDÜLÜNÜ BİRDEN KAZANDI

Odamız üyelerinden 491 sicil numaralı Y. Müh. Mehmet Salihoğlu, TRT 1970 Kültür, Sanat ve Bilim ödülleri yarışmasında, deneme (fikir yazısı) türünde verilen sekiz başarı ödülünden üçünü, üç ayrı yazısıyla kazandı. Kimliklerin rümuzlu olduğu bu yarışmada jüri şu kimselerden mürekkepti : **Prof. Macit Gökberk, Prof. İrfan Şahinbaş, Yaşar Nabi Nayır, Oktay Akbal, Tahsin Saraç.** Yarışmaya 96 eser katılmıştı.

Diğer beş başarı ödülünü de beş ayrı eski ve yeni yazar kazandı. Arkadaşımızın bu büyük başarısı, hem de bir Y. Müh. olması dolayısıyle, sanat ve edebiyat dünyamızda yankılara sebep oldu. Salihoğlu'nun ödül kazanan denemeleri (Essais) şunlardır : **1 — Solculuk yobazlık ve Atatürkçülük üstüne, 2 — Halk Gerçeği ve Halkçı sanat, 3 — Kendinden vermek.**

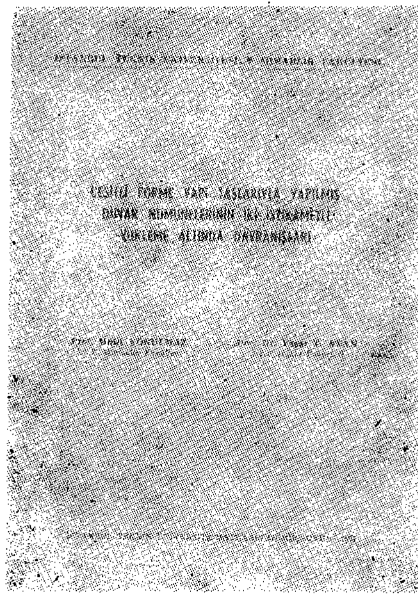
Bunların her birine 3000 TL. maddi ödül, ayrıca bir de başarı beratı verildi.

Meslekdaşımız, 1955 de T. Dil Kurumu deneme yarışmasında da, **Öz Türkçeye Doğru** adlı yazısıyla birincilik ödülü kazanmıştı.

Basılmış, basılacak bir çok şiir, deneme ve inceleme kitap ve makalesi olan Salihoğlu, 1967 Yunus Nadi armağanı yarışmasında da, **"Işıklanan Ülke"** adlı dil incelemesiyle, bir oy farkla birinciliği kaybetmişti.

M. Salihoğlu İTÜ. İnş. Fakültesini 1947 de bitirdi. 1948 - 52 yıllarında TCDD da; 1952 - 1962 yıllarında Karayollarında çalıştı. 1962 den beri de Daire Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı, Genel Müdür ve Tetkik Kurulu üyesi olarak İmar ve İskân Bakanlığında çalışmaktadır. Devrimci ve bükülmez karakteri, dürüst çalışkanlığı yüzünden AP iktidarı tarafından beğenilmeyen Salihoğlu, 1966 da, Âfet İşleri Genel Müdürlüğünden alındı. O zamandan beri Tetkik Kurulu üyesidir. Aynı zamanda Halkevleri Genel İdare Kurulu üyesi ve T. Dil Kurumu Yazı Kurulu üyesi de olan arkadaşımızı kutlarız.

KİTAPLAR ARASINDA

ÇEŞİTLİ FORME YAPI TAŞLARIYLA YAPILMIŞ DUVAR NÜMUNELERİNİN İKİ İSTİKAMETLİ YÜKLEME ALTINDA DAVRANIŞLARI

Yazanlar :

Prof. Müfit Yorulmaz

İTÜ Mimarlık Fakültesi

Doç. Dr. Yaşar T. Atan

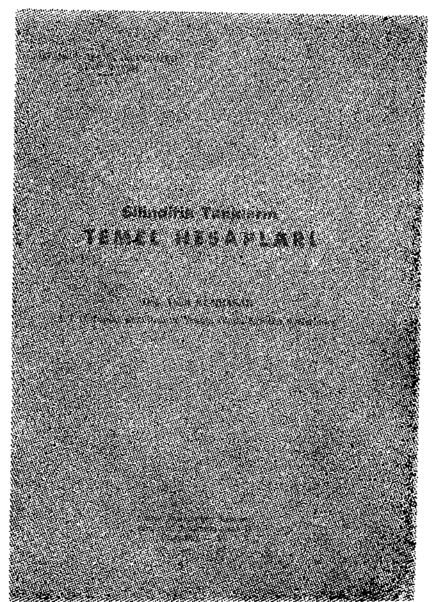
İTÜ İnşaat Fakültesi

İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası Gümüşsuyu 1971.
143 sayfa.
Fiatı : 6,50 TL.

Araştırmada sadece duvar düzlemindeki yatak tesirlerin etkisi incelenmiştir.

Kitabın Bölümleri : Giriş - Duvarlarda kullanılan malzemelerin özellikleri - Numunelerin şekli ve hazırlanması - Deney tekniği ve programı - Deney sonuçları - Deney sonuçlarının değerlendirilmesi - sonuç - literatür.

İsteme Adresi : İTÜ Mimarlık Fakültesi.

SİLİNDİR TANKLARIN TEMEL HESAPLARI

Yazan :

Doç. Vahit Kumbasar

İTÜ İnş. Fak. ve Tek. Okulu Öğretim Üyesi

İst. Tek. Üniv. Kütüphanesi
Sayı : 641
113 sayfa
İstanbul 1966

Silindirik tankların temel hesapları hakkında toplu bir bilgi vermek amacıyla hazırlanan, kitap ayrıca, sığ temellerin taşıma gücü ve oturma hesapları konusunda, son yılarda meydana gelen gelişmelerden de bahsetmektedir.

Okuyucunun zemin mekâniğinde öğretilen klâsik bilgilere sahip olduğu kabul edildiğinden, kitapta, temel hesaplarında kullanılacak bilgi, teorik kısımları dışarıda bırakılarak verilmiştir.

Kitabın Bölümleri :

1 — Giriş

2 — Silindirik tank temellerinin taşıma gücü,

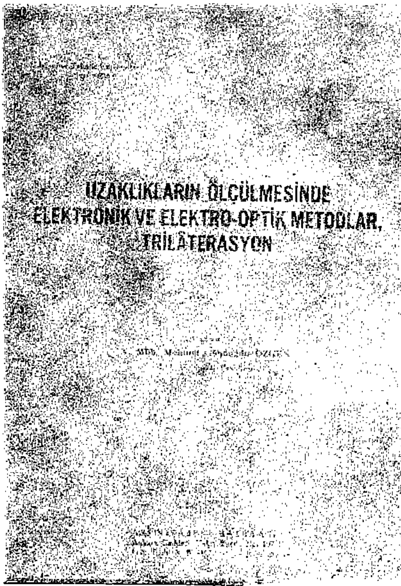
3 — Tank temellerinin oturma hesapları,

4 — Tank temel zeminde emniyet gerilmesi tayini,

5 — Tank temelleri'nin inşaasında gözönünde tutulacak hususlar,

Ek : Tank temellerinde meydana gelmiş göçmelere ait misaller.

İsteme Adresi : Arı kitapevi, Gümüşsuyu - İSTANBUL

UZAKLIKLARIN ÖLÇÜLMESİNDE VE ELEKTRO - OPTİK METODLARı TRİLÂTERASYON

Yazan :
Y. Müh.
Mehmet Gündoğdu Özgen
İTÜ İnşaat Fakültesi
İstanbul Teknik Üniversitesi
Yay. No. 622
372 sayfa
İstanbul 1965

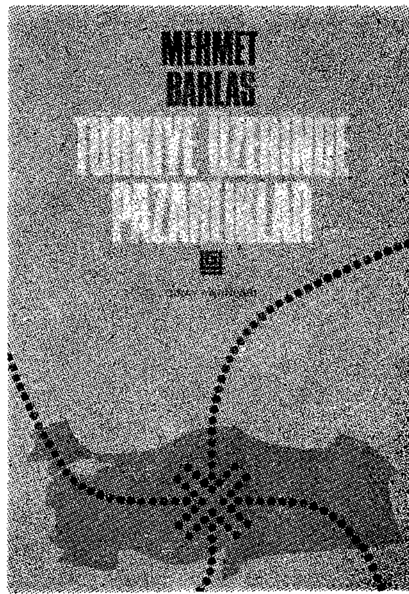
Kitap genel olarak fazla fizik ve elektronik bilgisine ihtiyaç duyulmadan anlaşılacak şekilde kaleme alınmış ve Almanya Münih Teknik Üniversitesine bağlı Jeodezi Enstitüsü ile Alman Jeodezik Araştırma Enstitüsünde yazarın bizzat yaptığı çalışma ve katıldığı Beynelmilel kurslardan istifade edilerek hazırlanmıştır.

Kitap halen mevcut bütün âlet ve metodları ihtiva etmektedir.

Kitabın Bölümleri :

Genel - Elektronik uzaklık ölçme âletlerinde kullanılan yardımcı cihazlar - Elektronik Uzaklık Ölçme metodları - Jeodezik Radarlar - Elektro - optik uzaklık ölçme âletlerinde kullanılan yardımcı cihazlar - Elektro - optik uzaklık ölçerler - Işık enterferansı metodları, Laser Maser Metodları, trilâterasyon ağlarının dengelenmesi ve netice :

İsteme Adresi : Arı kitapevi, Gümüşsuyu - İSTANBUL

TÜRKİYE ÜZERİNDE PAZARLIKLAR

Yazan : **Mehmet Barlas**
Giray Yayınları İst., 1970
Fiat-: 10,— TL.
116 sayfa

İster sağcı olsun ister solcu, çağdaş bilim adamı "iç politika" ile "dış politika arasında ulusal çıkarlar açısından fark olmadığını artık kabul etmiştir. "Partiler üstü ulusal dış politika" gibi kavramlardan hareketle topluma bir takım uygulamaları tartışmasız kabul ettirmenin modası geçmiştir.

Bu kitapta "Ulusal çıkar" ın gereği olarak gösterilen Türk - Amerikan ittifakının başlangıç günleri ele alınmışır. Acaba "partiler üstü ulusal dış politika" şeklinde sunulan bu gelişim, hangi "ulusal çıkarın" gereği olarak kabul ettirilmek isenilmiştir Türk toplumuna.

Gerçekten Türkiye üzerinde pazarlıkların yapıldığı, fakat NATO'ya girmemizin gerekçesi olarak gösterilemiyecek günler anlatılmaya çalışılmış.